

Cemal Süreya

Sevda Sözleri

BÜTÜN YAPITLARI

ŞİİRLER

YKY'de
51. baskı

YKY

Yayı Kredi Yayınları

*Cemal Süreya'nın
YKY'deki kitapları:*

Sevda Sözleri (*bütün şiirleri, 1995*)

Yürek ki Paramparça (*çeviri şiirler, 1995*)

Günler (*günlük, 1996*)

Güvercin Curnatası (*konuşmalar ve soruşturma yanıtları, 1997*)

Onüç Günün Mektupları (*mektup, 1998*)

Toplu Yazılar I:

Şapkam Dolu Çiçekle ve Şiir Üzerine Yazılar (2000)

99 Yüz (2004)

Toplu Yazılar II:

"Günübirlik"ler (2005)

Doğan Kardeş

Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi (*çocuk yazıları, 1996*)

Üstü Kalsın - Seçme Şiirler (2008)

CEMAL SÜREYA

Sevda Sözleri

Bütün Şiirleri

ÜVERCİKA

GÖÇEBE

BENİ ÖP SONRA DOĞUR BENİ

UÇURUMDA AÇAN

SICAK NAL

GÜZ BİTİĞİ

KALANLAR

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 553
Şiir - 47

Sevda Sözleri - Bütün Şiirleri / Cemal Süreya

Kapak fotoğrafı: Ara Güler

Kitap editörü: Selahattin Özpabıyıklar

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Levent Ofset Basım ve Ambalaj San A.Ş.
Merter Keresteciler Sit. Fatih Cad. Karadal Sok. No: 13 Merter / İstanbul
Sertifika No: 12034

1. baskı: Can, 1990
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Ekim 1995
51. baskı: İstanbul, Ağustos 2013
ISBN 978-975-363-456-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.

Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.

Yapı Kredi Kültür Merkezi

İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul

Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

<http://www.ykykultur.com.tr>

e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

İçindekiler

ÜVERCİKA

- 11 • San
- 12 • Gül
- 13 • Önceleyin
- 13 • Önceleyin [1955]
- 14 • Şiir
- 15 • Adam
- 16 • Güzelleme
- 17 • Aşk
- 18 • Dalga
- 19 • Kanto
- 20 • İngiliz
- 21 • Çıgarayı Attım Denize
- 22 • Üçgenler
- 23 • Şiir
- 24 • Türkü
- 25 • Elma
- 26 • Sizin Hiç Babanız
Öldü mü?
- 27 • Hamza
- 28 • Hamza Süiti
- 29 • Şu da Var
- 30 • Süveyş
- 31 • Aslan Heykelleri
- 32 • Hür Hamamlar Denizi
- 33 • Nehirler Boyunca
Kadınlar Gördüm
- 34 • Afrika

- 35 • Onların Yani Sizin
- 36 • TK
- 37 • Bun
- 38 • Üvercinka
- 40 • Balzamin
- 41 • Sürek Avı
- 42 • Gazel
- 43 • Yazmam Daha Aşk Şiiri

GÖÇEBE

- 47 • Bir Park Konuşkanı
Üstüne
- 48 • Ülke
- 50 • Öğle Üstü
- 51 • Kars
- 52 • Terazî Türküsü
- 53 • Tabanca
- 54 • Rokoko
- 55 • Kaçak
- 56 • Cellat Havası
- 57 • Resim
- 58 • Tristram
- 59 • Yağmurun Yağması İyidir
- 60 • Az Yaşadıksa da
- 61 • Göçebe
- 65 • Mola
- 66 • Arka Güneş
- 68 • İşte Tam Bu Saatlerde

BENİ ÖP SONRA DOĞUR BENİ

BİR KENTİN DIŞARDAN
GÖRÜNÜŞÜ

- 75 • Bir Kentin Dışardan
GörünüŖü
SEVDA SÖZLERİ
- 81 • Kışne Kirazını ve Göç,
Mevsim
- 84 • Beni Öp Sonra Doğur
Beni
- 85 • Sımsıcak, Çok Yakın,
Kırlı
- 88 • Yırtılan İpek Sesiyle
- 90 • Burkulmuş Altın Hali
Güneşin
- 93 • Yüreğın Yaban Argosu
- 95 • Yunus ki Sütdeşleriyle
Türkçenin
- 98 • Kan Var Bütün
Kelimelerin Altında
- 100 • Vakit Var Daha
ORTADOĞU
- 105 • I
- 107 • II
- 110 • III
- 112 • IV
ÜÇBİN YAPRAK YÜZBİN
İPEKBÖCEĞİ
- 117 • Çay Bahçesi
- 118 • Mardin
- 119 • Sayım
- 120 • Kurt
- 122 • Kalın Abdal
- 123 • İki Şey
- 125 • Yeraltı
- 128 • Türkü
- 129 • Çeşme, Küçük Kız, Ozan
ve Öbürleri
- 130 • Onlar İçin Minibüs
Şarkısı

- 133 • Kahvaltı
- 134 • Teknokratlar
- 135 • Tek Yasak
- 136 • Seviş Yolcu
- 138 • Düello
- 139 • Dikkat, Okul Var

UÇURUMDA AÇAN

ÜZERİNDEN SEVİŞMEK

- 147 • Dört Mevsim
- 148 • Banko
- 149 • Uçurumda Açan
- 151 • Üzerinden Sevişmek
- 152 • Nü
- 153 • İp
- 154 • Yakın
- 155 • Özü
- 155 • Mut(suz)
- 156 • Striptiz
- 158 • Var
- 159 • Karne
- 160 • Ama Senin
OTELLER HANLAR
HAMAMLAR İÇİN
SÜREKLİ ŞİİR
- 163 • I
- 165 • II
- 166 • III
- 167 • IV
- 169 • V
- 170 • VI
TAŞIRAN DAMLA
- 173 • Taşırın Damla
- 175 • Bir Çiçek
- 177 • Ğ Vitamini
- 178 • Bir Büst İçin Elli Yıl
Sonra Söylenmiştir
- 179 • İlhan'ın Anısına
Türküler-I
- 180 • Mübeccel İzmirli

- 182 • Fotoğraf
 183 • Ölüm
 184 • Ceyhun Atuf Kansu
 186 • Kısa Türkiye Tarihi
 187 • Heykel
 188 • Camdan
 189 • Bu Bizimki
 190 • Adı İlhan Berk Olan Şiir
 191 • Behçet Necatigil Şiirlerini
 Nereye Yazardı
 193 • Yazgıcı Şiir

SICAK NAL

- 197 • Dilekçe
 198 • Sıcak Nal, I-X
 202 • 8.10 Vapuru
 203 • Tercan
 204 • Edip Cansever
 205 • Açılmamış Kapılar
 206 • Lavanta
 207 • Karacaoğlan
 208 • 1994 Eliyle, Samanyolu'na
 209 • Turgut Uyar
 210 • Yaz Sonu
 211 • Sevincecik
 212 • Türkü
 213 • Sigarayı Bırakanın Şiiri
 214 • Dostluklar İçin Düzyazı
 KISA TÜRKİYE TARİHİ
 219 • Kısa Türkiye Tarihi I
 220 • Kısa Türkiye Tarihi II
 221 • Kısa Türkiye Tarihi III
 222 • Kısa Türkiye Tarihi IV
 223 • Kısa Türkiye Tarihi V
 SÖZ YİTİMİ
 227 • Kehanet 1985
 228 • Söz Yitimi
 229 • Anısı
 230 • Düşüncesi Değil,
 Kendisi

GÜZ BİTİĞİ

- 1 DÜZYAZI
 237 • Siz, Saatleri
 20 ŞİİR
 241 • İki Kalp
 242 • Eşdeğeriyle Yan
 243 • Atı'lar Deltalara
 244 • Çekirge Bulutu
 245 • Sülünün Yüzü
 246 • İlkokulu Bitirdiği
 247 • Bilgisayar Olarak
 248 • Afyon Garındaki
 249 • Daha Ben
 250 • İçtim O
 251 • Bir Mineli
 252 • Metinlerde Buluştuk
 253 • Küçük Anne
 254 • 18 Aralık
 255 • Hiçbir Semtte
 256 • Mutsuzluk
 Gülümseyerek
 257 • Bir Kış
 258 • Piri Reis
 259 • Bir Çiçek
 260 • Gece Bitkilerinden
 1 ŞARKI
 263 • Şarkı
 267 • 11 BEYİT
 269 • 16 DİZE

KALANLAR

- DERGİLERDE KALANLAR
 277 • Şarkısı-beyaz
 279 • Hafta Sekiz
 280 • Di Gel
 281 • Çıkmaz Sınır
 282 • Ölmüştük
 283 • Şiir
 284 • Eski Kadınlar
 285 • Piyale

- 286 • Gölge Oyunu
- 287 • Kesik
- 288 • 555 K
- 290 • Saat Beş
- 291 • Mezartaşı Çiçekleri I-VI
- 293 • Kısa
- 294 • Perdeli
- 295 • Bent Kapağı
- 297 • Kürtler ve Arnavutlar
- 298 • İntihar
- 299 • Hükümet
- 300 • Göller Denizler
- 301 • Park
- 302 • Şarap
- 302 • Üstü Kalsın
- 303 • İlhami Bekir İçin
- 303 • Alın Yazıları
- 303 • Ahmet Köksal İçin
- 304 • Tevfik Akdağ İçin
- 304 • Eray Canberk İçin

- 304 • Ercüment Uçarı İçin
MEKTUPLARDA
KALANLAR
- 307 • [Sevgilim ben şimdi...]
- 308 • [Sevgilim bir günün...]
- 309 • Bugün Ne?
- 312 • Korkarak Vinç!
- 314 • Roman Okudum Seni
Düşündüm
- 315 • Sesin Senin
- 317 • Düello
- 318 • Gitsin Efendim
- 320 • Yabancı Dil
- 321 • Dikkat Okul Var!
- 323 • [Biliyorum sana giden...]
YARIM KALANLAR
- 327 • [Bugün hava güzel...]
- 328 • [Bu yaşta]
- 329 • Övünme
- 329 • Bugün Hava Güzel

ÜVERCİNKİ

(1959, Yeditepe Şiir Armağanı)

1. baskı: Yeditepe Yayınları, Şubat 1958.
2. baskı: de Yayınevi, Şubat 1966.
3. baskı: Üç Çiçek Yayınevi, Mart 1983.
4. baskı: Can Yayınları, 1984.
5. baskı: Cem Yayınları, 1989.
- 6.-8. baskı: Can Yayınları, 1990-1994.

SAN

Kırmızı bir kuştur soluğum
Kumral göklerinde saçlarının
Seni kucağıma alıyorum
Tarifsiz uzuyor bacakların

Kırmızı bir at oluyor soluğum
Yüzümün yanmasından anlıyorum
Yoksuluz gecelerimiz çok kısa
Dörtnala sevişmek lazım.

(1957)

GÜL

Gülün tam ortasında ağlıyorum
Her akşam sokak ortasında öldükçe
Önümü arkamı bilmiyorum
Azaldığını duyup duyup karanlıkta
Beni ayakta tutan gözlerinin

Ellerini alıyorum sabaha kadar seviyorum
Ellerin beyaz tekrar beyaz tekrar beyaz
Ellerinin bu kadar beyaz olmasından korkuyorum
İstasyonda tiren oluyor biraz
Ben bazan istasyonu bulamayan bir adamım

Gülü alıyorum yüzüme sürüyorum
Her nasılsa sokağa düşmüş
Kolumu kanadımı kırıyorum
Bir kan oluyor bir kıyamet bir çalgı
Ve zurnanın ucunda yepyeni bir çingene

(1954)

ÖNCELEYİN

Önce bir ellerin vardı yalnızlığımla benim aramda
 Sonra birden kapılar açılıverdi ardına kadar
 Sonra yüzün onun ardından gözlerin dudakların
 Sonra her şey çıkıp geldi

Bir korkusuzluk aldı yürüdü çevremizde
 Sen çıkardın utancını duvara astın
 Ben masanın üstüne kodum kuralları
 Her şey işte böyle oldu önce

(1954)

ÖNCELEYİN*

Önce bir ellerin vardı yalnızlığımla benim aramda
 Sonra birden kapılar açılıverdi ardına kadar
 Şarabın yanısıra felekte bir Cumartesi
 Gözlerin, onun ardından yüzün, dudakların
 Sonra herşey çıkıp geldi.

Yeni çizilmiş gözlerinle namuslu, gerçek
 Bir korkusuzluk aldı yürüdü çevremizde
 Sen çıkardın utancını duvara astın
 Ben aldım masanın üstüne koydum kuralları
 Herşey işte böyle oldu önce

* "Önceleyin" şiirinin *Varan* dergisinin 1 Nisan 1955 tarihli 5. sayısında Cemal Süreyya imzasıyla yayımlanan şekli (Ed.N.)

ŞİİR*

İstanbul geminin altında
Kadınları sorarsan onlar da öyle
Şişeler de geminin altında, Güzin de
Allahtan beni kimsecikler görmüyor
Canımın istediğini yapıyorum
Çırılçıplak sularda yıkanıyorum, utanıyorum
Güzin utanmak istiyor ama nerde
Nasıl utanacak bu boş şehirde

Güzin utanmak gerektiğini ileri sürüyor
Boyuna ileri sürüyor, gözleri mavi
Güzinciğim ufak bir kadın bir öpüşlük canı var
Hakkın var diyorum utanıyorum
Ama İstanbul kadınlar deniz yıldızları
Hepsi hepsi geminin altında
Şişeler de orda çuvalın üstünde
Elimle koymuş gibi biliyorum.

(Kaynak, Ağustos 1954)

* Bu şiir, kitabın ilk baskısında yer almıyor (Ed.N.)

ADAM

Adam şapkasına rastladı sokakta
Kimbilir kimin şapkası
Adam ne yapıp yapıp hatırladı
Bir kadın hatırladı sonuna kadar beyaz
Bir kadın açtı pencereyi sonuna kadar
Bir kadın kimbilir kimin karısı
Adam ne yapıp yapıp hatırladı.

Yıldızlar kıyamet gibiydi kaldırımlarda
Çünkü biraz evvel yağmur yağmıştı
Adam bulut gibiydi, hatırladı
Adamın ayaklarının altında
Yıldızların yıldız olduğu vardı
Adam yıldızlara basa basa yürüdü
Çünkü biraz önce yağmur yağmıştı.

(1953)

GÜZELLEME

Bak bunlar ellerin senin bunlar ayakların
Bunlar o kadar güzel ki artık o kadar olur
Bunlar da saçların işte akşamdan çözülü
Bak bu sensin çocuğum enine boyuna
Bu da yatak olduğuna göre altımızdaki
Sabahlara kadar koynumda yatmışsın
Bak bende yalan yok vallahi billahi
Sen o kadar güzelsin ki artık o kadar olur

İşe bak sen gözlerin de burda
Gözlerinin ucu da burda yaşamaya alışık
İyi ki burda yoksa ben ne yapardım
Bak çocuğum kolların işte çıplak işte
Bak gizlisi saklısı kalmadı günümüzün
Gözlerin sabahın sekizinde bana açık
Ne günah işlediysek yarı yarıya

Sen asıl bunlara bak bunlar dudakların
Bunların konuşması olur öpülmesi olur
Seni usulcu öpmüştüm ilk öptüğümde
Vapurdaydık vapur kıyından gidiyordu
Üç kulaç öteden İstanbul gidiyordu
Uzanmış seni usulca öpmüştüm
Hemen yanımızdan balıklar gidiyordu

(1954)

AŞK

Şimdi sen kalkıp gidiyorsun. Git.
 Gözlerin durur mu onlar da gidiyorlar. Gitsinler.
 Oysa ben senin gözlerinsiz edemem bilirsin
 Oysa Allah bilir bugün iyi uyanmıştık
 Sevgiyeydi ilk açılışı gözlerimizin sırf onaydı.
 Bir kuş konmuş parmaklarıma uzun uzun ötmüştü
 Bir sevişmek gelmiş bir daha gitmemişti
 Yoktu dünlerde evelsi günlerdeki yoksulluğumuz
 Sanki hiç olmamıştı

Oysa kalbim işte şuracıkta çarpıyordu
 Şurda senin gözlerindeki bakımsız mavi, güzel laflı İstanbullar
 Şurda da etin çoğalıyordu dokundukça lafların dünyaların
 Öyle düzeltici öyle yerine getiriciydi sevmek
 Ki Karaköy köprüsüne yağmur yağarken
 Bıraksalar gökyüzü kendini ikiye bölecekti
 Çünkü iki kişiydik

Oysa bir bardak su yetiyordu saçlarını ıslatmaya
 Bir dilim ekmeğin bir iki zeytinin başınaydı doymamız
 Seni bir kere öpsem ikinin hatırı kalıyordu
 İki kere öpeyim desem üçün boynu bükük
 Yüzünün bitip vücudunun başladığı yerde
 Memelerin vardı memelerin kahramandı sonra
 Sonrası iyilik güzellik.

(1954)

DALGA

Bulutı kestiler bulut üç parça
Kanım yere aktı bulut üç parça
İki gemiciynen Van Gogh'dan aşırılmış
Bir kadının yüzü ha ha ha.

Bir kadının yüzü avucum kadar
İki gözümle gördüm vallahi billahi
Yıldızlar vardı kafayı çekmişim
Bu kimin meyhanesi ha ha ha.

Bu Ali'nin meyhanesi bu da masa
Bu ipi kimse için gezdirmiyorum
Bir kere asılmışım çocukluğumda
Direkler gemideydi ha ha ha.

İki gemiciynen Van Gogh'dan aşırılmış
Bir kadının yüzü kaçıyordu yetişemedim
Ben ömrümde aşk nedir bilmedim
Süheyla'yı saymazsak ha ha ha.

(1955)

KANTO

Ben nerde bir çift göz gördümse
Tuttum onu güzelce sana tamamladım
Sen binlerce yaşayasın diye yaptım bunu
Bir bunun için yaptım

— Garson bira getir
Garsonun adı Barba

Ben nereye gittimse bütün zulumlardı
Bütün açlıklardı kavgalardı gördüğüm
Kötülüklerin büsbütün egemen olduğu
Namussuz bir çağ bu biliyorsun

— Garson rakı getir
Garsonun adı Hakkı

Sen belki de bir resimsin ne haber
Kırmızı bir Beykoz'un yanında duruyorsun
Yapan bir de ağaç yapmış yanına
Dallarına konsun diye kelimelerin

— Garson şarap getir
Garsonun hali harap

İNGİLİZ

İngilizde bol gelirli bir bay şarkı söylüyor
 Elbet söyleyecek yok bir de söylemesin mi
 Gözleri yüzünün تنها bir köşesine çekilmiş
 Üstelik şarkının hakkını iyi veriyor

Ben soluğu Meryem'in sokağında alıyorum
 Meryem'in diyorsam, Kolay Meryem'in, usullacık Meryem'in
 Karanlık bastırmış üstümüzü külliyetli miktarda
 Alçak sesle konuşuyoruz korkudan değil

Çünkü ne zaman ağzından öpecek olsam
 Hele bu ağız onun kendi ağzıysa
 Kocaman bir gül yer alıyor arkamızda
 Zulma karşı

Ayakta duran kadınlar olur ya
 Meryem bunlardan
 Üç türlü ayakta duruşu var
 Birini yalnız bana kullanıyor

— Güzel mi bari
 — Hem de nasıl

(1956)

CIGARAYI ATTIM DENİZE

Şimdi bir güvercinin uçuşunu bölüşüyoruz
 Gökyüzünün o meşhur maviliğinde
 Uzun saçlı iri memeli kadınlarıyla
 Bir Akdeniz şehri çıkabilir içinden
 Alıp yaracak olsak yüreğini
 Şimdi bir güvercinin

Şimdi sen tam çağındasın yanına varılacak
 Önünde durulacak tam elinden tutulacak
 Hangi bir elinden güzelim hangi bir
 Bir elinde kızlığın duruyor garip huysuz
 Öbür elinde yetişkin bir günüşiği
 Daha öbür elinde de kilometrelerce hürlük
 Çalışan insanlar için akşamlara kadar
 Toz duman içinde
 Bir elinle de boyuna ekmek kesiyorsun

Biz eskiden de en aşağı böyleydik senlen
 Bir bulut geçiyorsa onu görürdük
 Bir minarenin keyfine diyecek yoksa onu
 Bir adam boyuna yoksulluk ediyorsa onu
 Ne zaman hürlüğün barışın sevginin aşkına
 Bir cıgara atmışsak denize
 Sabaha kadar yandı durdu

(1954)

ÜÇGENLER

Ali'nin üçgenidir bu çizdiğim
 Nerde Öklid'in üçgenleri bu nerde
 Na şunlar üç açısı üçü de yoksul
 Biri sıfırın altında sekiz derece
 Birine atan atmış tekme yi işi yaşı
 Biri sizden bir sigara istiyor
 Sadece bir sigara ne sandınız
 Ne şu
 Ne bu
 Sadece bir sigara istiyor tüttürsün
 Nerde Öklid'in üçgenleri bu nerde

Bu da Süheyla'nınki işte aynı
 Her yerde görülen herhangi bir üçgen
 Bir kenarını yamuk çizmişler Üsküdar'a gidiyor
 Bir kenarına istesek her akşam rastlayabiliriz
 Bir kenarı da bir terzinin makasına komşu Allah versin
 Kendi lafına bakarsanız bunu üşümemek için yapıyor
 Sadece üşümemek için ne sandınız
 Ne şundan
 Ne bundan
 Sadece üşümemek için bu kışta kıyamette
 Kendi kendine yetmeyen zavallı bir üçgen

İşte bu da kimbilir kiminki
 Bir de dik açısı var ama ne dik açı
 En ufak tepeleri o yaratmış sanırsınız
 Çalgıcının biridir belki de macun satan
 O şarkı senin bu şarkı benim İstanbul'da
 Elinde bir keman var sadece bir keman
 Ve alaturka
 Eski
 Üçgenler var üçgenlerde ortak noktalar
 Üçgeninizi çiziyorum var mı kendine güvenen
 Bayanlar Baylar

ŞİİR

Kadın kendini gösterdi usulcana
Çekingenlikle koşulu beyaz usulcana
Gittiler gözleri aşka yaşamaya yangın
Gidip gelenler oldu gitti geldiler.

Kadın saçlarını getirmedi uzakta tuttu
Umutsuzlukla dolu soyunuk uzakta
Düştüler karanlıkta aralık aralık
Düşüp ölenler oldu düştü öldüler.

Kadın gözlerini koydu ortaya
Bir mavi bir gökyüzü aldı çevrelerini
Sevdiler sonsuz bir maviyle alingan
Sevip yaşayanlar oldu sevdi yaşadılar.

(1953)

TÜRKÜ

Bir sürü çiçek ama saydırmaya kalkma
Ayrı ayrı kadınlardan koparılmış
Kadınlardan ya hem de bilsen nerelerinden
Kahin-klin kahin-klin
Ben ne kadar öbür çiçekleri denesem
Seninki gül oluyor aralarında

Bir sürü güvercin havalan. Saçların
Bunlar tıpkı senin sevilmedeki saçların
Kanatlarımdan bellidir yeni açılmış sokaklarda
Gülüm-mera gülüm-mera
Bir güvercin akıntısında kesin güvercinler
Uçsuz bucaksız bana bakıyorsun

Bir sürü Süleyman Vagon-Blö'de
İçlerinden biri Vagon-Blö'de
En fazla kibarı en fazla penceresi olan
Çal-para çal-para
Açlığa saygısından olacak
Beni görünce şapkasını çıkarıyor.

(1956)

ELMA

Şimdi sen çırılçıplak elma yiyorsun
 Elma da elma ha allahlık
 Bir yarısı kırmızı bir yarısı yine kırmızı
 Kuşlar uçuyor üstünde
 Gökyüzü var üstünde
 Hatırlanacak olursa tam üç gün önce soyunmuştun
 Bir duvarın üstünde
 Bir yandan elma yiyorsun kırmızı
 Bir yandan sevgilerini sebil ediyorsun sıcak
 İstanbul'da bir duvar

Ben de çıplağım ama elma yemiyorum
 Benim öyle elmalara karnım tok
 Ben öyle elmaları çok gördüm ohooo
 Kuşlar uçuyor üstümde bunlar senin elmanın kuşları
 Gökyüzü var üstümde bu senin elmandaki gökyüzü
 Hatırlanacak olursa seninle beraber soyunmuştum
 Bir kilisenin üstünde
 Bir yandan çan çalıyorum büyük yaşamaklara
 Bir yandan yoldan insanlar geçiyor çoğul olarak
 Duvarda bir kilise

İstanbul'da bir duvar duvarda bir kilise
 Sen çırılçıplak elma yiyorsun
 Denizin ortasına kadar elma yiyorsun
 Yüreğimin ortasına kadar elma yiyorsun
 Bir yanda esaslı kederler içinde gençliğimiz
 Bir yanda Sirkeci'nin tiren dolu kadınları
 Âdettir sadece ağızlarını öptürürler
 Ayaküstü işlerini görmek yerine

Adımın bir harfini atıyorum

SİZİN HİÇ BABANIZ ÖLDÜ MÜ?

Sizin hiç babanız öldü mü?
Benim bir kere öldü kör oldum
Yıkadılar aldılar götürdüler
Babamdan ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç hamama gittiniz mi?
Ben gittim lambanın biri söndü
Gözümün biri söndü kör oldum
Tepede bir gökyüzü vardı yuvarlak
Şöylelemesine maviydi kör oldum
Taşlara gelince hamam taşlarına
Taşlar pırıl pırıldı ayna gibiydi
Taşlarda yüzümün yarısını gördüm
Bir şey gibiydi bir şey gibi kötü
Yüzümden ummazdım bunu kör oldum
Siz hiç sabunluyken ağladınız mı?

(1953)

HAMZA

Büyük bir ihtimalle ölmüştük
Şehir kan kıyametti ayaklarımızda
Gökyüzünü katlayıp bir köşeye koymuştuk
Yıldızlar kaldırımlara dökülmüştü bütün
Hamza bütün parmaklarını ortaya dökmüştü
Yirmi yıldır cebinde biriktirdiği parmaklarını
Hamza son şarkıyı kırka bölmüştü
Doğrusu iyi idare etmiştik
Doğrusu iyi haltetmiştik
Yaşayanlar unutmuştu bizi
Biz öldüğümüzle kalmıştık

(1953)

HAMZA SÜİTİ

Sürahinin en yamru yumru yerinde
 Hamza'nın karısı bir, Hamza iki.
 Sürahi, basbayağı sürahi, masanın üstünde
 Sıfırncı katta Cihangir'deki
 Şehrin altında, şarkıların altında, ayranların.
 Yarım kafiyenin hatırı için
 Akşam akşam yarım somun sahibi
 Hamza'nın karısı bir, Hamza iki.

Leylâ'nın kaşları geldi oturdu karşıma
 Hamza'nın karısı Leylâ, Hamza Leylâ.
 Başladı Afrikası uzun bir gece
 –Afrika dediğin bir garip kıta–
 Geceler yukarda telcek-bulutcak
 Böyle gecelerde yatan yatana
 Sıfırmacı katta Cihangir'deki
 Hamza'nın karısı Leylâ, Hamza Leylâ...

(1953)

ŞU DA VAR

Bir de var sen koynumda yatıyorsun
Güzelsin güzelliğin mutlak amenna
Kızlığın masanın üstünde
Kocana saklıyorsun

Oysa koca da ne benim kollarım var
Soy bir portakal yedir bana dilim dilim
Ben Uzunminareliyimdir doğma büyüme
Ne yapıp yapıp denizi görmek isterim

(1954)

SÜVEYŞ

Dengesini uzun bıyıklarına borçlu yürürken
 Son derece ince bir kadın yüzünden sallantılı
 Sevişken bir orospu en mayhoş tenlisi Ortadoğu'nun
 Çeşmeden su içer gibi kolay rahat
 Avucunu çenesine dayayıp öptüğü

Ama sadece öpmek mi
 O da ayrı mesele

Saçındaki çiçeği yükleyip merhabasına
 Yoluna dikildiği ilk gündenberi onun
 Geceyi tutup getirmek birinci işi
 Sonra belirtmek geceyi en yavuz laflarla
 Meryem kadifeden bir çingenedir

Ama çay içmenin kadifesi mi olur
 O da ayrı mesele

Gibi bir Erzurumlu yanından geçen minarelerin
 Daracık ısılığına buyur etmiş bütün mavilikleri
 Meryem Meryem benimle bir daha öyle konuşma Meryem
 Ay sessiz sedasız bir çingenedir
 İnan ol başımı alır giderim

Ama nereye gidebilir
 O da ayrı mesele

Biz seviştik Süveyş kanalı kapanmıştı
 Ellerimizin balıkları bütün kanallarda

(1957)

ASLAN HEYKELLERİ

Çoğaltan ellerini seviyorum kaç kişi
 Dokundukça dokundukça aslanlara
 Parklarda yakışıklı aslan heykelleri
 Birdenbire önümüze çıkıyorlar buysa çok güzel
 Bizim bu aşkımızın aslan heykelleri
 Şahane değişik hüzün heykelleri yani
 Ben bütün hüzünleri denemişim kendimde
 Bir bir denemişim bütün kelimeleri

Yeni sözler buldum bir nice seni görmeyeli
 Daha geniş bir gökyüzünde soluk aldırarak şiire
 Hadi bir de bunlarla çağır gelsin aslan heykelleri
 Oldurmanın yıkmanın yeniden yapmanın aslan heykelleri
 Olduran yıkan yeniden yapan gözlerini seviyorum kaç kişi
 Bir senin gözlerin var zaten daha yok
 Ya bu başını alıp gidiş boynundaki
 Modigliani oğlu Modigliani

Az şey değil seninle olmak düşünüyorum da
 İçimde bir sevinç dallanıyor kaç kişi
 Bir geyik kendini çiziyor karanlığa sonra kayboluyor
 Karanlık maranlık ama iyi seçiliyor
 Yorgan toplanmış bacakların seçiliyor
 Bir uçtan bir uca bacaklarının aslan heykelleri
 Onları ne denli sevdiğimin aslan heykelleri
 Ayık gecemizi dolduruyorlar bir uçtan bir uca

En olmayacak günde geldin tazeledin ortalığı
 Alıp kaldırdın bu kutsal ekmeği düştüğü yerden
 Bunlar hep iyi şeyler ya öte yanda
 Olsa yüreğim yanmayacak aslan heykelleri
 Ama yok aslan heykelleri var köpek
 Delikanlı bir köpeği var onunla yatıyor
 Adalet Hanım iki kişilik karyolasında
 Bozulmuş burjuva ahlakına örnek

HÜR HAMAMLAR DENİZİ

Kadınlar hamamında Güzin
 Bacağının birini suya uzattı
 Erkekler hamamında Süleyman
 Uzandı bu bacağı bir güzel öptü
 Öpsün bakalım

Kadın kısmı n'apar Güzin onu yapacak
 Bacağını azıcık yukarı çekti
 Süleyman yutar mı kaçın kurrası
 Bu sefer biraz aşağıdan öptü
 Hadi bakalım

Az daha biraz daha derken sonunda
 O güzelim bacak sudan çıkacak
 Bacakla beraber bir mesele önemli
 Acep şimdi Süleyman nerden öpecek
 Dur bakalım

Erkekler hamamında Süleyman
 Az namussuz adam değilmiş hani
 Kalkıp dosdoğru Eskişehir'e gitti
 Geçirdiği gibi başına şapkasını
 Enflasyon parasıyla otuz lira

(1955)

NEHİRLER BOYUNCA KADINLAR GÖRDÜM

Porsuk nehrinin geçtiği kadınlar
 Hepsine yüzer kere rastladım en azdan
 Umutsuz sevdalara tutulmak onlarda
 Bozkıra doğru seyrele seyrele yaşamak onlarda
 Verdi mi adama her şeylerini verirler
 Ben gördüm ne gördümse kadınlarda
 Porsuk nehrinin geçtiği

Kızılırmak parça parça olasın
 Bir parça ekmek siyah, on kuruşluk kına kırmızı
 Taş toprak arasında türküler arasında
 Karanlıkta bir yanları örtük bir yanları üryan
 Kocaman gözleriyle oy anam bu kadar dokunaklı
 Kimler ürkütmüş acaba bu kadar kadını

Dicle kıyılarına tiren varınca
 Büyük bir gökyüzü git allahım git
 Genel olarak önce kaşları görünür
 Sonra bütünsüz uykuları kaşla göz arasında
 Yanaklarında çıban izi taşıyan kadınlar
 Gül kurusu

Bir gün sizin de yolunuz düşer memlekete
 Siz de görürsünüz bunları kadınlarda
 Ödevleri yenilmek olan hep
 Bıçakla kemik arasında
 Susmakla ağlamak arasında
 Yenilmek
 Kadınlar

AFRİKA

Afrika dediğın bir garip kıta
El bilir âlem bilir
Ki şekli bozulmasın diye Akdeniz'in
Hâlâ eskisi gibi çizilir
Haritalarda

(1954)

ONLARIN YANI SİZİN

Onların, yani sizin hayatınıza
Şarkılar girmiş, şarkısız edemiyorsunuz
Şarkılar, yani barış, yani gökyüzü
Yani bazan burun buruna geldiğiniz köşebaşlarında
Sonra usul usul, yavaş yavaş kaybettiğiniz
Yani dost geldi gelecek, sevgili sevdi sevecek
Yani yaşamak adına güzel düştüğü olan
Şarkılar, yani yanıldığınız...

Sizin, yani onların hayatlarına
Allahlar girmiş, Allahlardan kurtulamıyorlar
Allahlar, yani çarşıda, pazarda, yani evde
Yani arabalarına taş koydukları caddelerde
Bir dilim jandarma ekmeği kürekte, kürek denizde
Yani sızlayageldiği şey öbür taraflarının
Yani gölgesinden ölümü görmüş gibi korkulan
Allahlar, yani yine yanıldıkları...

TK

Atlarla. Uzun bacaklı evrensel atlar
Bunlarla geliyor sevdamız anlatılmaz
Çocuklarla, kuşlarla, ağaçlarla.
Büyüyen, uçan, dal budak salan.
Yalnız aşta rastlanan o seçkin nokta.

Sen kadınsın ya büsbütün soyunuyorsun
Sana vergi, atılacak her şeyi kolayca çıkarıp atmak
Öptüğün gibi dünyanın bütün adamlarını bu arada beni
Uzanıp öpüyorsun ya atları çırılçıplak
Ne oluyorsa işte o zaman oluyor.

Sen ağzını ilave edince atlara
Birdenbire oluyor bu, şaşıyoruz
Korkunç bir güzellik halkların havasında
Birden ötesine geçiyoruz varmak istediğimizin
Ayrır ayırabilirsen, hangimiz kadın hangimiz erkek

(1956)

BUN

Elim geçiyor aptaldan

Kapital

Elim mi çiçek mi bilmiyorum

Bir elim bir çiçek mi açılan

Çekingen mahzun açılan bunu bilmiyorum

Ama üst üste yenildiğime göre

İskambil oynuyorum garanti

Max Jacob papazı ablasından

Ablasını o saat meryemsiyorum

Çünkü her kadını meryemsiyorum

Gözleri göz değil gözistan

O müthiş korku saatlerinde

Başını omuzuma koymasa olmazdı

Başını omuzuma koyunca da

Kurtarmasa olmazdı beni olmaktan

İçtiği şaraba ait bir adam

Gözleri göz değil gözistan

Bir odadan bir odaya geçiyor

Kapının birini açıp birini kapıyor

Adı Meryem değil sadece Dorothy Lucy

Renklerinden dolayı okulsuz bırakılan

Zenciler zenciler iki okka zencefil

İntihar süsü verilerek

Güneşin linç edildiği bir akşam

(1957)

ÜVERCİNKÂ

Böylece bir kere daha boynunlayız sayılı yerlerinden
 En uzun boynun bu senin dayanmaya ya da umudu kesmemeye
 Lâleli'den dünyaya doğru giden bir tramvaydayız
 Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun
 Ama nasıl oluyor sen yüreğimi eller ellemez
 Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor
 Bütün kara parçalarında

Afrika dahil

Aydınca düşünmeyi iyi biliyorsun eksik olma
 Yatakta yatmayı bildiğin kadar
 Sayın Tanrıya kalırsa seninle yatmak günah, daha neler
 Boşunaymış gibi bunca uzaması saçlarının
 Ben böyle canlı saç görmedim ömrümde
 Her telinin içinde ayrı bir kalp çarpıyor
 Bütün kara parçaları için

Afrika dahil

Senin bir havan var beni asıl saran o
 Onunla daha bir değere biniyor soluk almak
 Sabahları acıktığı için haklı
 Gününü kazanıp kurtardı diye güzel
 Birçok çiçek adları gibi güzel
 En tanınmış kırmızılarla açan
 Bütün kara parçalarında

Afrika dahil

Birlikte mısralar düşürüyoruz ama iyi ama kötü
 Boynun diyorum boynunu benim kadar kimse değerlendiremez
 Bir mısra daha söylesek sanki her şey düzelecek
 İki adım daha atmıyoruz bizi tutuyorlar
 Böylece bizi bir kere daha tutup kurşuna diziyorlar
 Zaten bizi her gün sabahtan akşama kadar kurşuna diziyorlar
 Bütün kara parçalarında

Afrika dahil

Burda senin cesaretinden laf açmanın tam da sırası
Kalabalık caddelerde hürlüğün şarkısına katılırkenki
Padişah gibi cesaretti o, alımlı değme kadında yok
Aklıma kadeh tutuşların geliyor
Çiçek Pasajında akşamüstleri
Asıl yoksulluk ondan sonra başlıyor
Bütün kara parçalarında

Afrika hariç değil.

(1956)

BALZAMİN

Sen el kadar bir kadınsmdır
Sabahlara kadar beyaz ve kirpikli
Bazı ağaçlara kapı komşu
Bazı çiçeklerin andırdığı
İş bu kadarla bitse iyi
Bir insan edinmişsindir kendine
Bir şarkı edinmişsindir, bir umut
Güzelsindir de oldukça, çocuksundur da
Saçlarınla beraber penceredeyken
Besbelli arandığından haberli
Gemiler eskirken, deniz eskirken limanda
Sevgili

(1955)

SÜREK AVI*

Çarşı lafını ilk ve en çok karşılayan hayvan
 Hayvan mı değil mi orası pek belli değil
 Ama çarşılarda boynuz azıcık ya da tüy hindistan
 Gözlerime uyku yerine olağanüstü bir tavşan
 Güzel canından bir parça sergileyip silahıma
 Tatlı canından bir parça ve kan halinde
 Her seferinde kaçmanın bir kolayını bulan
 Bütün tavşanlar dışıdır sülalesinden

Bir denizkızı da denebilir ya da bir mısra güzeli
 Ya da en iyisi bal gibi Prudhon sosyalisti
 Çarşılar girdim ki adamlar galiba müslüman
 Dilimizdeki çarşı lafını hayvanla ot arasında
 Doğudaki sultan celayir süreyya hazreti akşam
 Kıtıklar kırımlar başkaldırmalar uzakdoğudaki
 En sessiz kelimeleri biriktiren dilimizdeki
 Bütün tavşanlar antikadır sülalesinden

Ah efendimli bir yağmurlu inceden kızkulesi
 Bir ben miyim allasen çarşılarla uğraşan
 Çarşı lafını en iyi karşılayan hayvan
 Hayvan mıdır kimbilir belki de hayvandır
 Ben hayalet miyim kimbilir belki de öyleyimdir
 Yani Kilyos açıklarında ıssız bir adam
 Peki nasıl yapıyorlar da onca çoğalıyorlar
 Bütün tavşanlar homoseksüeldir sülalesinden

(1958)

* Bu şiir, kitabın ilk baskısında yer almıyor (Ed.N.)

GAZEL*

Ben nice gözle nice denizle nice gazelle
Rimle gördüm rimle bildim rimle yaşadım seni

Sen ne iydin güzeldiysen de çirkindiysen de
Kocan ne iydi sonra Niyde ilinden gökyüzleri

Sonra ilk çağlar savaşlarında para ve Babil
Dilber derebeyleri haraca bağlayan aşkımızı ekmegimizi

Sonra bulunmaz hint kumaşı lafbilirliğindi
Beni yüzyıllık kümesine dadandıran tilki

Tüy aldım ki evrende kalkıp gitmeleri özetliyorsun
Seni bilmek ne uzun kelime ne acaip ilgi

Ama ben nice göz nice deniz nice gazel
Lerimle gördüm lerimle bildim lerimle becerdim o işi

* Bu şiir, kitabın ilk baskısında yer almıyor (Ed.N.)

YAZMAM DAHA AŞK ŞİİRİ

Oydu bir bakışta tanıdım onu
Kuşlar bakımından uçarı
Çocuk tutumuyla beklenmedik
Uzatmış ay aydın karanlığıma
Nerden uzatmışsa تنها boynunu

Dünyanın en güzel kadını bu oydu
Saçlarını tarasa baştan başa rumeli
Otursa ama hiç oturmazdı ki
Kan kadını rüzgârdı atların
Hep andım ne yaşanır olduğunu

En çok neresi mi ağzıydı elbet
Bütün duyarlıklara ayarlı
Öpüşlerin türlüünden elhamra
Sınırsız denizinde çarşafların
Bir gider bir gelirdi işlek ağzı

Ah şimdi benim gözlerim
Bir ağlamaktır tutturmuş gidiyor
Bir kadın gömleği üstümde
Günün maviliği ondan
Gecenin horozu ondan

(1957)

GÖÇEBE

(1966, Türk Dil Kurumu Ödülü)

1. baskı: de Yayınevi, 1965.

2.-5. baskı: Can Yayınları, 1984-1994.

BİR PARK KONUŞKANI ÜSTÜNE

Güvercin kuşkusu cırlak güneş
En dar sokağı İstanbul'un
Ve limanı fenikeleştiren
Balkona astığı çamaşır

Örümcek öpümlü kardeş
Ufak sineması sevginin
Yer ve gök imececisi
Arttıran dışa döndüren

Bir kelebek konsa ağzına
Ürküsü taşıran damla
Şeyin taşıranı her şeyin
Olunç duvarı odada

Mutu yaşayan mutsuzluğaysa
En yakıştıran kadın kendini
Beter bir park konuşkanı
Soruları çubuk gibi

ÜLKE

Saat Çini vurdu birden: p i r i n ç ç
 Ben gittim bembeyaz uykusuzluktan
 Kasketimi eğip üstüne acılarımın
 Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
 Karanlık her sokaktaydın gizli her köşedeydin
 Bir çocuk boyuna bir suyu söylerdi. Mavi.
 Birtakım genç anneleri uzatırdı bir keman
 Sen tutar kendini incecik sevdirdirdin
 Bir umuttun bir misillemeydin yalnızlığa

Yalnız aşkı vardır aşkı olanın
 Ve kaybetmek daha güç bulamamaktan
 Sen yüzüne sürgün olduğum kadın
 Kardeşim olan gözlerini unutmadım
 Çocuğum olan alnını sevgilim olan ağzını
 Dostum olan ellerini unutmadım
 Karım olan karnını ve önlerini
 Orospum olan yanlarını ve arkalarını
 İşte bütün bunlarını bunlarını bunlarını
 Nasıl unutturum hiç unutmadım

Kibrit çak masmavi yanardı sesin
 Ormanlara ormanlara yüzünün sesi
 En gizli kelimeleri akıttırdı ağzıma
 Şu karangu şu acayip şu asyalı aşkın
 Soluğu kesen ağulayan ormanlarında
 Yaşadım o kısa ve korkunç hükümdarlığı
 Ve çarpıntılı yüreğim saçlarının akıntısında
 Karadeniz'e karışırdı ordan Akdeniz'e
 Ordan da daha büyük sulara

Geceyse ay hemen tazeler minareleri
 Kur'an sayfaları satılan sokaklardan
 Ölüm bir çeşit sevgiyle uçar
 Ölüm uçar çocuk yüzlere
 Ben o sokaklardan ne kadar geçtim
 Damağında dilinin yosunlu tadı
 Önce buğulu sonra cam gibi parlak sonra buğulu yine
 Birtakım tavşanları andıran birtakım su hayvanlarını
 Pazar pazartesi günlerini ve haftanın öbür günlerini
 Yani salı çarşamba perşembe cuma cumartesi

Bir başak ufak ufak bildirir Konya'yı
 O başakta o Konya'da seni ararım
 Ben şimdilerde her şeyi sana bağlıyorum iyi mi
 Altın ölçü çift ölçü ve altın karşılıksız
 Para basma yetkisini Fırat'ın suyunu Palandöken'i
 Erzincan'ın düzünü asma bahçelerini Babil'in
 Antalya'nın denizini o denizin dibini
 Beş türlü yengeç yaşayan sularında
 Çağanoz adı pavurya çingene pavuryası ayı pavuryası
 bir de çalpara

Bilinir ne usta olduğum içlenmek zanaatında
 Canımla besliyorum şu hüznün kuşlarını
 Sen kalabalıkta bulup bulup kaybettiğim kimya
 Yokluğun gayri şuradan şuraya geldi
 Bir günler şölenlerle egemen ülkende
 Şimdi iri gagalı yalnızlıklar dönüyor
 N'olur ağzından başlayarak soyunmaya
 Bir kez daha sür hayvanlarını üstüme üstüme
 Çık gel bir kez daha yıkıntılardan
 Çık gel bir kez daha beni bozguna uğrat

ÖĞLE ÜSTÜ

Babası ip yerine yılana çekilmiş
Bir çocuğun çifte korkusu öyledir
Boynundan yavaşça çözülerek
Atkısı bir tambur sesine uzanır

Gökte bir süre kayar gözleri
Öpüşü hançerlenmiş bir kadının
Tutunacak yer bulamayınca
Gider bir ırmakta karar kılar

Ve kururken gözyaşları
Gürültüsüz bir platini
Usul usul indirir
Celladının damarlarına

Ey sevgili yalnızlık
Senin günübirlik sokaklarında
Dopdolu bir öğle
Bir kuş serpintisini, ölümün
Canevine sürgün götürüyor

Bir şehir söyle bana bir şey anlatmasın
Kuzeye çıkmanın coşkusundan başka

KARS

Öyle güzel ki ölürüm artık
Beyaz uykusuz uzakta
Kars çocukların da Kars'ı
Ölüleri yağan karda
Donmuş gözlerimin arası

Sen küçüğüm sımsıcak
Ne derler ona – bu kızakta
Boyuna türküler yakıyorsun ya
Sanki her türküden sonra
Hohlasan gök buğulanacak

Anla ki her durakta
Yok sınırları aşkın
O iyi yüzlü Tanrı
Beklesin dursun bizi
Kurduğumuz rahat tuzakta

Nasıl olsa yine bir gün
Döneriz bu yollardan geri
Senin bir elinde bir mendil
Öbüründe kuş sesleri

TERAZİ TÜRKÜSÜ

Dostum Elif. Harput Kasabı. Güzin.
Günde beş vakit Harput ve hüzn
Doldur doldur Allahı seversen
Anası satılsın burjuvazinin

Dostum Necla. Sıhhat Berberi. Dizin.
Seni anmak sonu açın yalnızın
Doldur doldur Allahı seversen
Anası satılsın burjuvazinin

Dostum Mahmut. Gül Çayevi. Yazın.
Akılda kalmıyor adresin uzun
Doldur doldur Allahı seversen
Anası satılsın burjuvazinin*

* Birinci baskıda, şiirin bu dizesi "Anasını sat burjuvazinin" şeklinde (Ed.N.)

TABANCA

Sigara içenlere ateş etmeyiniz
Evli bir kadınla rakı içerken
Rozet gibi göğsüne takmış cesaretini
Ben Mitridat'tan sözettim siz etmeyiniz

Eski bir Osmanlı paşası gibi
Feodaliteyi süpüren bıyıklarıyla
İstanbul İstanbul uzakta
İstanbul'a ateş etmeyiniz

Tutalım yanılıp ateş ettiniz
Şeker Ahmet Paşa'nın resimlerini
Eski hececilerin şiirlerini bir de
Ben çok seviyorum siz de seviniz

ROKOKO

İşaret parmağını bir bina
İtalyan Bankası'na bitişik
Uzatıp derdi burdan git
Ordan giderdim işim ne

Yokuşa kurulmuştu Galata
Kulesiyse hemen şurda
İçlenir dururdu koca ayı
Uymuş bir gramofona

Ama yine de kışkandırırdı
Çizdiğim bütün Eyfel'leri
Korseli A'lar halinde
Ben Paris'teyken mektuplarıma

Yine de kışkandırırdı ya
Demem o değil aslında
Bir kız vardı sarışın
Hisseli bir tiyatroda

Ah şimdi bunlar rokoko
Yalnızım bir de uzaktayım
Hani ölmek işten değil
Matmazel Ay da olmasa

KAÇAK

Küçük kızları ve ölümü kuşatır yüzü
Önce küçük kızları sonra ölümü
Yıkar yüreğime öptükçe
Ağzındaki yükü

Dağlar ovalar ve atının terkisinde
Önce dağlar ovalar sonra atının terkisinde*
Sarılır eşkiyama türkümü söylerim
Bembeyaz bir kadın halinde

* Birinci baskıda "önce" sözcüğü yer almıyor (Ed.N.)

CELLAT HAVASI

Burjuva ihtilalinden sonra
 Mösyö Giyotin yüz elli yıldır
 Parisli bir avukat
 Ve gözleri yaşarır sabahları
 Okuduğu intiharlara

Sinyor Kurşun. İspanya.
 Asılıp gidebilir bakışlarınız
 Bir bulutun yedeğinde
 Tabii Lorca gibi sizin de
 Gözlerinizi bağlamazlarsa

Ya ne buyrulur Mister
 Elektrik Sandalyasına
 Kredi yatırım bir yana
 İyi özetler Amerika'yı
 William James'ten daha

Sıçrayan kan selamlarıdır
 Kaabil'e Ezra Pound'a
 Parantez içinde Raskolnikov'a
 Kelle bir şey anlamadan
 Emirler veredursun ayaklara
 İşini bitirmiştir Herr Balta

Ey idama hükümlü yurttaş
 Altından çekilince iskemle
 İdare edebilirsen soluğunu
 Yaşarsın kısa da olsa bir süre
 Çünkü İp Efendinin sunduğu
 Ölümler kibarca sürüncemede

RESİM

Bir savaş: Otlukbeli
Bir mavi: Spartaküs
Bir soru: niçin Spartaküs
Bir kuş: nereye gidiyon kuşu
Bir çiçek: bilmem ki çiçeği
Bir su: şüpheli

Bir belge: noterlerinden
Elbet Başkent noterlerinden
Bir şair: Ahmed Arif
Toplar dağların rüzgârlarını
Dağtır çocuklara erken
Bir çocuk: ince burunlu

Ey ince burunlu Güneyli çocuk
Ne soracaksan işte sor
Bir çalgı: fayton
Bir içki: rakı hayır votka
Bir tabanca: tabii dolu
Bir haber: ölümüm yakın

Bir imza: okunmuyor

TRİSTRAM

Fransızca kitapta fazla bilgi arama
Ne de Sir Thomas'ın yazdıklarında
Tek şövalye bırakıp kendinden üstün
Yazıldı yalnızlığın yuvarlak masasına
Mızrağını geçirdi içinden bir flütün

Altmış köpek havlaması taşıyan karnında
Kimler gördü o hayvanı onlardan biri o da
Tek şövalye bırakıp kendinden üstün
Aldandı Papadanmış gibi gelen mektuba
Mızrağını geçirdi içinden bir flütün

İki sevdiği vardı İsoud adı ikisinin de
Kral Mark tarafından öldürtüldüğünde
Tek şövalye bırakıp kendinden üstün
Sevgiyi tutundurmak için belki de
Geçirdi mızrağını içinden bir flütün

Dördüncü kitapta hiç rastlanmıyor adına
Ola ki Fransa'dadır ya da Finlandiya'da
Tek şövalye bırakıp kendinden üstün
Fin dilinde gelecek zaman yok diye
Mızrağını geçirdi içinden bir flütün

YAĞMURUN YAĞMASI İYİDİR

Sonra o gider sesini yıkardı
Telefonda saatlerce seviştiğinden
O diye biri vardı galiba
Ağzı da iyice vardı galiba
Gece çiçeklerinden bir orman
Pejmürde atlar pahasına

Bira içerken saçları uzun
Parmakları korkunç ve kalabalık
Bir gece Aksaray'da hiç unutmam
Yüzümü ellemişti galiba
Denize doğru gittikçe artan
Bu yüz benim yüzümdü olsa olsa

Yakasinda kocaman bir düğme
Sevinci bitştiren acıya
Ayıran kuşkuyu inançtan
Yağmurun yağması iyidir
Bir çerkez mızıkası gibi rengârenk
İki adet kuş çantasında

AZ YAŞADIKSA DA

Ben kibriti çağıtığım zaman
Her şey kırmızıydı yüzün olarak
Ben kibriti çağıtığım zaman
Çünkü her yüz bir memlekettir

Ben sigaramı yaktığım zaman
Çünkü her sigara bir kelimedir
Ben sigaramı yaktığım zaman
Güz günleriydi bir şarkı olarak

Bir güvercin ben öldüğüm zaman
Nice hüznlerden yaprak yaprak
Bir güvercin ben öldüğüm zaman

GÖÇEBE

Sen sık sık gülen gülerken de
 Sevecen bir Akdeniz çizgisini
 Sol yanına ağzının
 İliştiren çocuk özenle
 Yabana mı atıyorum yani seni
 Yabana mı atıyorum saat altı buçukları
*Çocuk ve Allah'*ın en eski baskısını
 Değil, değil bunların biri
 Gözlerimin gemileri kuş istiyor
 Açılıp kapandıkça sevdam
 Kapanıp açılıyor bir mavi
 Şahmaran süt istiyor kefeninden
 Üç aylık ölmüş çocukların
 Kerem ile Arzu geliyor Aslı ile Kanber
 Ay kana kana batıyor

Ay kana kana batıyor
 Eşkiyalar gecenin yangınını izliyorlar uzakta
 Kargapazarı dağlarını dolanan yaşlı ve öfkeli bir otobüsteyim
 Jandarma daima nesirde kalacaktır
 Eşkiyalar silahlarını çapraz astıkça türkülerine
 Ve bu dağlar böyle eşkiya güzelliği taşıdıkça
 Patronunun karısını zimmetine geçirip
 Amasya'dan Kars'a kaçmakta olan sayman yardımcısıyla
 Alevilikten konuşuyoruz uzun süre
 Yanımdaki hep bir gazetede Marilyn Monroe'nun resimlerine
 bakıyor

Marilyn Monroe öldü diyorum ona
 Ölümü siyah bir kâkül gibi alına düşürmesini bildi
 Şimdiyse Cennette Nietzsche'nin metresi olması gerekir
 Bunları diyorum daha ne varsa diyorum
 İşte hiçbir sebep olmadığını sevişmemeye
 İşte çocukluğumdan beri içimde bir önsezi olduğunu
 Bunun bir gün birine rastlamak gibi bir şey olduğunu

Belki de bir günler bunun için Aydın'da bulunduğumu
 Zaten nedense hep bir şehirden bir şehre yolcu olduğumu
 İşte eflatun kakalı çocuklar olduğunu Kütahya'da
 Ankara'da dokunak Yozgat'ta becerik olduğunu
 Van'da güreşçi develer gibi süslediklerini kamyonları
 İstanbul'da minarelerin lirik olduğunu köprülerinse dialektik
 Acemi bir bulut bozuyor bütün görüntüyü eski bir şarkı gibi

Bu şarkıyı ne zaman duysam aklıma
 Sinirli bir elin uysal bir bardağa
 Çok yukardan döktüğü bir içki gelir
 Sonsuz ve olağanüstü bir bira
 Köpüklene köpüklene biçimlendirir
 Soyunarak ağlayan bir kadını
 Acı bilincinde sonrasızlığın
 Ama bırakalım bırakalım bunları
 Yoldan piyade erleri geçiyor tahta bavullarıyla ve büyük
 yakalarıyla

Ve faytoncular görüyorum
 Yere basışlarındaki ağırlığı azaltmak için
 Tanrısal bıyıklarıyla durumlarını paraşütlendiren

Kars'tayım bu ne biçim Kars bir kenarda
 Pekâlâ yalçınlık iddiasında bulunabilecek bir tepenin üstünde
 Kars kalesi yükseliyor
 Gökyüzünü Ankara kalesine göre daha soyut ve daha elverişli
 bir şekilde

Hırpalayan bu kale de olmasa
 N'olacak bakalım hırpalayan bu kale de olmasa
 Kuşkusuz artacak yalnızlığım sevgili çocuk

Biliyorsun ben hangi şehirdeysem
 Yalnızlığın başkenti orası

Bir de yine sevgili çocuk
Biliyorsun kişi tutkularıyla
Yalnızlığını adlandırıyor o kadar

Arkada bir su devrile devrile akıyor
Rastgele bir ağaca soruyorum
Bir şey var sanki onu soruyorum
Değil orda diyor belki biraz daha ilerde
Tanrı meleğini ağırlamaya çalışan
Ataerkil bir aile gözümü alıyor

Dedelerin yüzlerinde erozyon
Silip götürmüş bütün evetleri

Annelerinse ağızlarında hiyeroglif
Babalarinsa ağustoslar atasözleri

Amcalarinsa avdan boş dönüyor elleri
Teyzelerse elleriyle yargılıyor gök güzelliğini

Ablalarinsa boyunları soru işareti
Ağabeylerse utançlarından emrah

Sıralanmışlar su boylarına
Bıçakla soyuyorlar kelimeleri

Ya suya giden küçük kızlar
Onlar
Tıpkı o kuşlar gibi
Uçan daha bir süre
Sonra da vurulduktan

Bir mezarın doğurduğu iştahlı bir çocuktur Anadolu şiiri

Ey şiir arayıcısı ey esrik kişi
Şu son dönemecini de aşınca gecenin
Doğacak gün artık gündüze ilişkin değil
Bu ağartı ancak yürekle karşılanabilir
Bütün iş orda işte, ordan usturuplu geçmesini bil
Tutsaksan ellerin sıvışır gider zincirlerinden
Ve balyozla vursalar mısralarına
Soylu bir demir sesi yükselir
Soylu büyük ve mavi bir demir sesi

Ellerim gece yatısına çağrılmış
Ve
Telâşsız görünmeye çalışan bir Kafka gibi

Yüzüm giyotine abone

MOLA

- Kartallar dolanıyor generalim
- Kartallar dolanır da dolanmaz da
Kaç tane vurmuştum Mütarekede
Ama düşman demeye dilim varmıyor
Zaten böyle durumlarda ve aşkta
Taşınacak silah değildir gurur
- Ölüyorum yüzbaşım ölüyorum
- Bana bak ben yüzbaşı değilim
Üstelik biraz sonra talim var
Dört rüzgârı biçen mitralyözlerin
Uçlarında gökyüzü mayalanıyor
- Çavuş pırpırların ne mavi
- Görünce kamaştı da ellerim
Şah İsmail'in üç sevgilisini
Gülizar, Gülperi, Arap Üzengi
- Asker su ver asker
- Ben asker değilim nişanlıyım

ARKA GÜNEŞ

Yabansı sesiyle doldurup bardağımı
 Boşaltır sonra belirsizliğe
 – Elleri var ellerim gibi –
 Çekip götürdüğü kadın
 Getirip getirip rastlantının.
 Kuşlar dal değiştirdikçe
 Kıyıya uzanan düzlük
 Kurtarır karnındaki arıyı
 Yitirir uçlarını çatılar
 Ay çakıllara bölünür

Bir daldır uykusuzluk
 Sallanır sürekli gecede

Deniz seyrelir ayaklarında
 Şehir kaçağı çocukların
 Tükenir askerlerden kışla
 Söner Kış sapar telefon
 Unutur otomobiller.
 Denize aralık çocukların
 Yabansı sesiyle belirsizliğe
 Boşaltır göğü dalgın dalgın
 Sallanan ışıldaklar.
 Kuşlar dal değiştirdikçe
 Balıklar elbirliğiyle
 Derindeki durumlarını
 Savunurlar huni şeklinde

Bir kan salkımıdır şarkısı
Dağılır incelir belledikçe
Evlerle bacalarla karışık
Karaağaçların üstüne yükselir
Oradan yönetir korkuyu
O beyaz o erken o ilk
O yapışkan uğultu
Acının tekniğini öğretir
Dört Yön birbirini yokladıkça
İki tanrı çeker arabasını
Ölümün, dağlara doğru.

Yaprak yaprak suçsuzluğunu
Soyduğum serin bildircin
Kuşlar dal değiştirdikçe
Savunur kendini solgun,
Aracısız bir ses gibi
Sallanan aralık kadın
Kuşlar dal değiştirdikçe
Sokağı dönen gözleri
Çalar çiniye çiniye

Susunca bir ağaçtır
Otağı sessizliğin,
Loncaların bakırı
Konuşunca da

Ve ay
Devşirir ensesindeki
İhlamur çiçeğini,
Ay,
Arka güneş.

İŞTE TAM BU SAATLERDE

İşte tam bu saatlerde bir yara gibidir su
 Yeni deşilmiş uçlarında sokakların, küçük uçlarında.
 Senin güneş sarnıcı gözlerin
 Ölüm yası içindeki bir evde
 Olmaması gereken bir şey gibi, kırılan bir ayna gibi.
 Bu saatlerde.
 Çarmıhını yanından eksik etmeyen bir İsa gibi
 Merdiven taşıyan bir adam görüyoruz
 Sırtında on iki basamak taşıyan bir adam görüyoruz
 Bu adamı ne kadar çok seviyorum, bu kuşu ne kadar
 Sen ne seviyorsun sen zaten sevince
 Alınla ayıklarsın yeryüzünü,
 Çardaklar binaların ağızlarında
 Aşar gider kendi sınırlarını,
 Köpekler gizli bir dağı havlar.

Bunlar iyidir diyorum bunlar senden haberli,
 Yoksa nerden bilecekler
 Karbon sınırında yaşayan balıklar
 Kovadan sızan hicret gününü,
 Peygamberin parmaklarına asıp paltolarını
 Nasıl girecekler tanrıevine
 Mucizesever müslümanlar,
 Ve On Binlerin Dönüşü sırasında
 Greklerin keçilerle çiftleştiği
 Dağ yolları neyle donanacak?

Yine de yine de sevişirken
 Kullandığımız her kelime
 Hırsızın devirdiği eşya.

Minibüslerle morarmış sokaklar
Buğdayın parayla değişildiği
Paranın ekmekle değişildiği
Ekmeğin tütünle değişildiği
Tütünün acıyla değişildiği
Ve artık hiçbir şeyle değişilmediği acının.
O sokaklarda.
Saatler yağmuru gösteriyor,
Bugün bu küçük salı günü
Her şeyi eksik İstanbul'un, tepelerinden başka,
Yalnız Galata
Galata
Gecenin bodrumlarında beslediği
O tükenmez paslanma tutkusunu
Bir ağız mızıkası halinde
Denize yediriyor yavaş yavaş*

* Birinci baskıda bu dizeden sonra "Köklerimiz kendi çiçeklerinden ürküyor." dizesi yer alıyor (Ed.N.)

BENİ ÖP
SONRA DOĞUR BENİ

elif sorgun için

1. baskı: e Yayınları, Ekim 1973.

2.-5. baskı: Can Yayınları, 1984-1994.

BİR KENTİN DIŞARDAN GÖRÜNÜŞÜ

BİR KENTİN DIŞARDAN GÖRÜNÜŞÜ

Bütün bir gün derin suları kolladı şunun için
 Bir çoban mevsimini geçirmek için saçının billûrundan
 Üç kulesi altı şairi sayısız minareleri
 Ve yer yer uçuklamış kıyılarıyla
 Bu kent bütün bir gün. Hadi gidelim.

O senin bir türlü belleyemediğin
 Kuştur. Bir türkünün hallacında dağılmış
 Keçedir. Onu Doğuda nehirlerin kaynaklarına basıyorlar
 Balkondur. En bencil sarmaşığa çekilidir tetiği
 Lekedir. Eski Frikya üzümünden inansız menekşeden
 Taştır. Bizansın yıkılışını kibirle sürdürmektedir
 Çocuktur. Babasınıninkine benzer annesinin yüzü
 Çünkü mutlu İstanbul kadını alır erkeğinin yüzünü
 Çünkü daha dün dört tarafından çekştirilmiş utancınla
 Şiirime güvenli bir barınak aramıştın

İnce parmaklarıyla
 Aralamaya çalışırken kederini
 Sen yitip giden aşkta

Senin kahkahanın boğumlarında
 Söz temiz değil

İklim. Devrik tezgâhı güneşin
 Sokaklardan kadınsı bir seccade gibi akıyor iklim
 Gözlerimiz bozuluyor kanımızın gürültüsünden
 Kırmızılar bitişiyor hiçbir şey kesin değil
 Tenteler gökyüzüne bir folklor kazandırıyor
 Yeni yapıların kekemeliği ve akasya
 Ve çınar. Yelesinin içinde tükenmiş bir aslan
 Ve sütunlar başıbozuk devriyeleri
 Ne kuşatmalar ne dostluklar pahasına
 Büyük bir mutfak yaratmış bir imparatorluğun,
 Yalnız sütunlar savunuyor serinliği

Saatler uzun günler kısa

Fenikelileşememek. Ben bu sözü söylüyorum
 Bu sözü sana söylüyorum bir gün gerekir nasıl olsa
 Serhas'ın askerlerine gümüş zincirlerle döğdürdüğü
 Öbür ucuna da gittim ben bu suyun,
 Buradan taa peygamberler kıyısına kadar
 Büyük suları sadece karpuz soğutmada kullanıyorlar
 Fatih Sultan Mehmed gemilerini karadan yürüttü ya
 Deniz kaçkını bir ulusun çocuklarıyız biz o gün bugün
 Toprakçıl bir çapadır Denizyollarının arması bile,
 Ama dilimizde yine de en ürpertili kelime deniz
 Yine de sokaklarda bir kanal eğitimi
 Dondurmacılarda bir ikinci kaptan tavrı
 Teneşirlerde bir tekne beğenisi
 Bir kazazede takısı bulunur sarhoşların yüzlerinde

Yine de faizcinin sesindeki hasır
 Yelken olmaya özeniyor

Şoför edebiyatına önsöz olarak geçse yeridir
 Yeni Cami'nin caddeye dadanmış dirsekleri
 Ve
 Bitişigindeki gri gökkuşağının altından
 Agop'un ülkesine bir anda geçilir
 Orada işte orada
 Kibrit bilekli kızların anahtar burunlu sekreterlerin
 Lastik mühürle para basanların eğyle tabanca üretenlerin
 Cüzamlı işhanlarının çiçekbozuğu basımevlerinin
 Önlerinden dalgın dalgın yürüyorsun

Sen ki bu şehrin eski tutarsızlarındansın
Kök bitkilerin heterogüllerin Çin yakılarının arasından
Bir güz sonu duygusunu ancak bir kez duyulabilecek
bir sığınma eğilimini
Kuytulardan aldığın bir çiçek gibi yukarı semtlere doğru
sürüklüyorsun

Sen ki
Ayı Hugo'dan zararsız Mallarmé'ye, kaçık Artaud'ya kadar
Bir şeyler okudun biraz. İyi.
İngilizlerden de saymayı öğrendin biraz. O da iyi.
Ağzında bir tatil gevezeliği
Alnında bir ayazma serinliği taşıyan
Bir kadını sevdin çok. O belki daha da iyi.
Ama ne yap biliyor musun?
Şu eski adresini değiştir artık
On yıldır bilgeliğini tüketti.

Saatler uzun, günler...

SEVDA SÖZLERİ*

* Bu bölümde yer alan –“Beni Öp Sonra Doğur Beni” dışındaki– bütün şiirler, 1968-69 yılları arasında *Papirüs* dergisinde “Sevda Sözleri” başlığıyla yayımlanmıştır (Ed.N.)

KİŞNE KİRAZINI VE GÖÇ, MEVSİM

Bir kadın canıma mercan sokuyor
Dayamış ağzıma bir memesini;
Bir tel uzayıp gidiyor saçından
Damağına muhabbetle gömülmüş dişleri.

Bir mıknatıs tutkusunda ufuk,
Acıyoncam, çocuğum, bozkır çiçeği,
Bak şehla parmaklarının arasında
Şaşıyor akrep eski trafiğini.

Bir kan halkasından geçiyor ısınarak
Boğazımdan dökülen sevdâ sözleri,
Güzel olan her şeye sinmiş o kederden
Özür mü zafer sesi mi teşekkürler mi?

Ben bir yük vagonunda açtım gözlerimi,
Firavun'un ekinlerini yöneten Yusuf da
Arkadan yırtılmış gömleğiyle
Kanatları dökülmüş kuşa benzerdi.

Muhammed dermiş ki hediyeler veriniz.
Cinsel tarafı düşün hediyelerdeki
Beş duyunun birliğini görmek istersen
Yaklaştır şurama usulca bas hançerini.

Sonra su içtik ve uyuduk
Uzakta duru kurtlar, çakal lekeleri,
Dilsiz olandan karşılanmaz olana
Çözüldü damar damar doğanın belleği.

Gündoğusu ensekökümüz sırtımız
Açlıkla aşkın sarsılmaz köşebendi
Ve sonra günbatıdan – nasıl anlatsam
Bir küçük bir yusufçuk geldi.

İkili, diyordu bir ses, ikili olsun; ikişer ikişer yan yana getirdik sevdiğimiz adları: Hasan ile Hüseyin'i, Üsküdar ile Kadıköy'ü,* Nâzım ile Hikmet'i, Harp ve Sulh ile Kelile ve Dimne'yi, Kızılırmak ve Yeşilırmak'ı, Oğlak ve Yengeç'i, Adilcevaz'daki usta ile Stradivardiyüs'ü, baston yapar bu usta; yaptığı bastonlar uğultulu ve serindir, ardıç kokulu ve ezgilidir değme kemanlar gibi; ve çok beğenilmiştir; ben o yıllarda... Adilcevaz'ın nüfusu sekiz yüz doksan dördtür (kaymakamla birlikte); Tanrıları bile yoktur, öyle yoksuldur ki insanları, delikanlılar çakmaktaşıyla tıraş olur, yüksek tütün içer ermişler; bir mıknaatıs tutkusundadır ufuk; uçurumlar tazeliğini yitirmemiştir; Ferit ile Tanyeri'yi; Yakışıklı Süphan ile gizemli Ağrı'yı; dört mevsim ile 365 günü; Karaköse'deki boynu karışık tülü atlarla bunların sessiz binicilerini; bohçacı Adapazarı ile izlenimci Bursa'yı; 1847 ile 1916'yı; Zakkumun verdiği deli bal ile batı bağlarının lepiska bilgeliğini; muhacir nehirler ile kurumuş sukentlerini. Konuşsun diyor...

Konuşsun diyor bir ses
Konuşsun ve yağsın ve terlesin ve yansın
Konuş akkavakkızı dereden tepeden
Yağmursa da karsa da yağ içindekini
Düzmece töreler arasından
Dağların büyük uğultusuna doğru
Terle iliğindeki o en eski, o en etkin,
O en uyarıcı zambak vahşetini

Ve sen, kıyı, yan! Alart çevremizi.

* *Papirüs* dergisinde, "Üsküdar ile Kadıköy'ü" ikilisinin ardından "Marx ile Engels'i" ikilisi yer alıyor (Ed.N.)

Kent,*
Kibar ve fahiŖe sıfatlarla
Kus barsaklarında tembelleŖtirdiđin ilkeyi.

Ve öteden gelen sarı tef sesi
İŖte onbir taze başak dizdik bir sapa
KargıŖla bizi.

Gözlerim. Gözlerim yanıyor.

KiŖne kirazını ve göç, mevsim.

(*Papirüs*, Sayı: 21, Ŗubat 1968)

* *Papirüs* dergisinde bu dize "Ŗehir," biçiminde geçiyor (Ed.N.)

BENİ ÖP SONRA DOĞUR BENİ*

Şimdi
utançtır tanelenen
sarışın çocukların başaklarında.

Ovadan
gözü bağlı bir leylak kokusu ovadan
çeviriyor o küçücük güneşimizi.

Taşarak evlerden taraçalardan
gelip sesime yerleşiyor.

Sesimin esnek baldıranı
sesimin alaca baldıranı.

Ve kuşlara doğru
fildişi: rüzgârın tavrı.
Dağ: güneş iskeleti.

Tahta heykeller arasında
denizin yavrusu kocaman.

Kan görüyorum taş görüyorum
bütün heykeller arasında
karabasan ılık acemi
–uykusuzluğun sütlü inciri–
kovanlara sızıyor.

Annem çok küçükken öldü
beni öp, sonra doğur beni.

(*Papirüs*, Sayı: 1, Haziran 1966)

* Bu şiir, *Papirüs* dergisinde “Şimdi Utançtır Tanelenen” başlığıyla yayımlanmıştır (Ed.N.)

SIMSICAK, ÇOK YAKIN, KIRLI

Damakta serçe gibi seken bir şarap şimdi
 Ustamın üzüme attığı enfes düğüm;
 Ve gözetimi altında çarkıfeleklerin
 Uzak buzulların soluğuna yatırılmış
 Binlerce saptan çekilen şu narin rakı
 Kumaşı çürütüyor lacivert-beyaz hışmıyla,
 Nicedir içimde taşımakta olduğum
 Uçuk Minerva'ya göktaşları gönderiyor;
 Bir çözülme dilimde sulardan yıldızlardan,
 Diyorum: nerde olursa olsun
 Bir ısırganı bile koynuna alıp yatabilir insan,

Bu lebi deryanın,
 Bu gelinciklerin,
 Bu işin ve eylemin,
 Bu hayatın, ölülerin ve kahramanların,
 Reçinenin ve kök bitkilerin,
 Amberin ve keman telinin,
 Kokuların ve tüylerin,
 Boğucu yapacağının,
 Bu gündüzlük taslayan,
 Bu şakayıklarla yumuşamış,
 Yine de gücü eksilmemiş,
 Bu seslerle değil
 Kelimelerle saptırılmış,
 Bu çiçek tozlarıyla
 Işığın tutkusuyla karılmış
 Çamurun ortalık yerinde
 Bu gök talaşıyla tıkabasa
 Bu bir ilk ayının hüznünü ve coşkusunu,
 Kabil'in genç sığırını, öbürünün başağını
 Bir ateşin içinden geçiren
 Bu ince duman
 Tanrım! Tanrım!
 Neler öğrenmiyor ki çetrefil güz
 Deneysiz bahardan,

Yabancım, diyorum birden, yabancım
 Sevgili arkadaşım
 Şimdi ben burdayım ya
 Olmayabilirim az sonra
 Her şeyi yüzüstü bırakabilirim
 Bırakabilir miyim dersin
 Bırakabilirsin
 Sarışındır benim yabancım
 İstesem İngiliz diyebilirim ona
 Sarışındır
 Saçları ikindiyle kırılmıştır
 Esmerdir
 Kuşluk vaktini bir sancı gibi sokar göğsüne
 Ağzının şafağında volkan gülleri
 İstesem Arap diyebilirim
 Ve kumraldır
 Ben istesem de istemesem de
 Derin mırıltısı içinden teninin
 İki çığlık halinde yükselir memeleri

Bacaklarının daraçısında
 Bir yumak
 Bir kırlangıç yuvası
 Bir söğüt yaprağı susuz ve erkenci
 Bir mermi yatağı derin ve pusuda
 Bir saat kapağı tık diye açılır
 Bir tünek dalgın güvercinler için
 Yabancım diyorum ona
 Geriye kalan bütün kelimeleri de
 Kamulaştırıyorum böylece

Hadi sevgilim
Bir yudum süt koy yuvaya

Ve iç içe iki hilâl
Sımsıcak, çok yakın, kirli

Unutma ki
İnsanlarımız gibi aşkımız da
Kazılarla bulacak kendi güneşini

Vakit ilerliyor Anadolu güneşi
Pelepenez güneşi olacak az sonra

Boşa dönen bir çıkırık uzakta
Avucumda Belkıs'ın delik incisi

(*Papirüs*, Sayı: 24, Mayıs 1968)

YIRTILAN İPEK SESİYLE

Bir süstür kara abanoz, kakılır fildişiyle. Odu ocağı harlı tutar, evi barkı şenlendirir. Ve bir ılaçtır, taşla demir arasında günlerce dövülmüş. Balkıyıp duran bir dermandır yaranla birlikte

Yırtilan ipek sesiyle;

Çakırpençe hekimler tarafından en eski bahnamelere düşülmüş bir beğençe gibidir.

Yırtilan ipek sesiyle;

Serin ve rahat ateşini düşün İbrahim'in. Niçin serin? Niçin rahat? Onu düşün. İşte İbrahim'in ateşi gibidir. Cilasası gitmiş gümmüşü parlatır. İyi gelir sayrılıklara: inme, hummalar, bayılma, gasyan, hatta ölüme

Yırtilan ipek sesiyle;

Güneşle birlikte bahçelerde mavi gözlü bir aslan dolaşır

Yırtilan ipek sesiyle;

Mavi gözlü bir aslan, esrik bir aslan. Zurayk dediler adına. Mısır'da. Tolonoğulları zamanında. Sevgili yabancı, aslanları düşünerek bir şeyin yeni farkına varmalısın; insan sevişirken bütün çağlarda birden oluyor, geçmiş çağların hepsini birden yaşıyor bugünle birlikte. Ve bu gerçekten böyle oluyor. Bu bakımdan bir erginliktir sevişmek

Yırtilan ipek sesiyle;

Ya gelecek zamanlar? diyorsun. Sevgili yabancı, bir erginliktir aşk. Ne var ki mutluluğun kendisi değildir. Yine de en büyük kanıtıdır onun. İnsanın aslan kanıtıdır, güneş kanıtıdır aşk

Yırılan ipek sesiyle;

Çin’de aslan yoktu eskiden. Marcopolo Seyahatnamesi’ndeki aslanların hepsini kaplan olarak düzeltmen gerekir. Bu yüzden aslan kelimesi bir kere geçer Çince’de. Ejderha kelimesi geçer onun yerine, sayısız geçer

Yırılan ipek sesiyle;

Dilimizde sekiz kere geçer aslan: arslan, arıslan, arsılan, asılan, arstan, arıstan, arsil, aslan. Güneş de geçer bir o kadar

Yırılan ipek sesiyle;

Sevgilim, Hacer’in bedeninden kesilen et parçası bütün göksu-yunu dolaşır. Senin bedeninden et kesilmez. Ama kesilse, mevsimin bir parçası olur

Yırılan ipek sesiyle;

Ekinim kalın yerdedir
Ekinim yufka yerde

Yırılan ipek sesiyle;

Çarşılardan
erkek bakır
dişi bakır

Yırılan ipek sesiyle.

(Papirüs, Sayı: 25, Temmuz 1968)

BURKULMUŞ ALTIN HALİ GÜNEŞİN

Sen bir çocuksun, annen sinirden bir de sevinçten doğurdu seni
yırtilan ipek sesiyle;

Bir çocuksun sen, bedeviler gibi ezberindeki şiirlerle bulmak zorundasın çölde yitirdiğin yolu;* yeryüzü şenliğinin azımsanamaz bir parçasıdır yaktığın ateş, kıvrıldığın dönemeç, açtığın şemsiye, kucakladığın yaşlı ağaç; iyi çocuksun; tuhaf çocuksun; ağzını burnunu tıkasalar gözlerinle soluk alırsın; gözlerini bağlamaya kalksalar el ve ayak tırnaklarınla; kalsiyum ve kalker destekler seni, yeraltı suları destekler seni

yırtilan ipek sesiyle;

Bütün evler boşaltılmış, herkes dışarı dökülmüş; taşıtlar adam almıyor, sinemalar tıklım tıklım, sokaklarda insan başlarından bir nehir; meydanlarda insanî tabaka görülmemiş bir çiçeğin taçyaprakları gibi

yırtilan ipek sesiyle;

Sen ve seninkiler ovalarda değil, denizlerde değil, durgun ve çalkantısız ve bulanık ve ılık göllerin dibinde büyüdünüz, sıkış sıkış, en yalın, en ilkel, birbirinizi yiyerek. Arada sırada güvercin kanadı bir aydınlıkla taranıyordu bakışlarınız, o kadar. Bu yüzden seni başarı hanesine yazmıştır mavi oksijen; desteklemiştir seni

yırtilan ipek sesiyle;

şimdi hınçla ve karışık düşüncelerle üflenmiş camdan burkulmuş altın halini görüyorsun güneşin

yırtilan ipek sesiyle;

* *Papirüs* dergisinde, "çölde yitirdiğin yolunu" olarak geçiyor (Ed.N.)

bir arkadaşın vardı ki
neşeliydi el ilanları kadar
ve gözlerinde küçük bir çayır sesi;

biri de vardı ki
on yıl kadar önce Yenikapı'dan
kesilmiş odun yığınları arasından geçerken
ne gelirse söylerdi ağzına
her şeyi öperdi;

hep alçak sesle konuşan
biri de vardı ki
kederini soylu kılmak için
yüreğindeki kurşun yarasına
aşıktandır derdi

yırtılan ipek sesiyle;

Biri de vardı ki
operetlerde harcadı seni

Yeraltı suları bir sebzelikten geçer gibi tatla geçiyor cesetler arasından; alaca bir çabayla maden damarları arasından; boğazlanmış hazine şehirlerinden; akasyaların, başıbağlı söğütlerin, telaşlı katırtırnaklarının, mis keçilerinin, ağırlıklı merinosların altından. Serinliğim duyurmayın anama. Hep "ateş, tutuş, yan" diye bildi bizi; karışmasın akli fikri. "Diyordu peder"

yırtılan ipek sesiyle;

ve şehir. Ve Galata Kulesi (1514 yılında Bizanslılar zamanında şapkası uçmuştu, 1967'de Türkler tarafından sünnnet edildi), binalarını çevresine toplamış, yaklaşmakta olan bir fırtınaya rahatça göğüs germenin yollarını arıyor, görüşmeler yapıyor: kavminin başında, ve en önde, Cehennemin kapısını çalmaya hazırlanan Firavun gibi*

* *Papirüs* dergisinde, "... hazırlanan bir Firavun gibi" olarak geçiyor (Ed.N.)

yırılan ipek sesiyle;

evet, işte tıpkı öyle,
Zurayk destekler seni

Evet sevgilim, vücutlarımızın arasında binbir titizlikle kurduğumuz berzah, coğrafya anlamından taşmakta ve mimarî bir olanak halinde uzamakta şimdi

Yarının çocuklarına,

yırılan ipek sesiyle.

(*Papirüs*, Sayı: 26, Ağustos 1968)

YÜREĞİN YABAN ARGOSU

Bir çocuktun sen
 Bir çocuktun sen, bir bardak duruyordu eşikte;
 Dolu bir bardak duruyordu eşikte.

O zamanlar sen daha neydin ki, annen Alucra'nın gizli su küre-
 lerinden geçirdi seni; at arabalarıyla ve büyük bir kalabalıkla
 gidilen baş döndürücü mavi su kürelerinden. Neden sonra al-
 dın o bardağı; o yüzyıl beklemiş sütü; çırpınarak tülbentten sü-
 zülmeye uğraşan o koyu, o beyaz, o rahatsız sübyeyi içtin elin-
 den; onun süreğen elinden. Annen miydi? Kesik saçı ve açık
 ensesi miydi teyzenin?
 İçtin elinden. Kar mı yağacaktı artık?

Birdenbire açıldı yüzün
 Birdenbire keskin karanfil kokusu kanırtılmış merakın
 Birdenbire doruklarda dev bir atın nal izleri
 Birdenbire tırkazından kurtulmuş kan sıcaklığı
 Birdenbire farkına varılması bu gece de dün geceki gibi sallanan
 bir fenerin

Birdenbire donması yasaların donan bir ışık gibi
 Birdenbire esnek bir saniyede toplanmış bütün bir çağın ağırlığı
 Birdenbire tümdengelmeye başlayan bir gramofon çiçeği
 günlerce tümevarıp varıp da
 Birdenbire karnından boşalmaya başlayan su, iskeleye
 yanaşmak üzere olan vapurun

Birdenbire gözden siliniveren iki ceylânıbahri
 Birdenbire iki kafes kış güvertede
 Birdenbire iki kuş biri senin kızkardeşinin sandığındaki
 kokunun rengine
 Biri bir ilkokul öğretmenin köşeye atılmış geceliğinden
 Birbirine yapışık iki kuş çılgın bir sevinçle
 Birdenbire bir çılgılık,
 Yakından, en yakından:

Gör bizi dünya, görsene bizi!
 Bir çocuktun sen parıltılar yaratacaktın düzensizliğinden
 Bunun için belki de
 Masmavi bir örtü gibi bırakarak gölgeni
 Geçtin resim çeken söğütlerin içinden*

Bir yalvaç ılıkılığı içindeki ıhlamurları
 Geçirdin bakışlarının eziklerinden

Ve aktı durdu
 O ilk
 O baş döndürücü
 O cahil su

Şiirdi bir çeşit:
 Yüreğin yaban argosu.

Bir çeşit dostluktu
 Duyardı
 Çakılın içinde
 Damla damla gelişen
 Bir udu.

(*Papirüs*, Sayı: 28, Ekim 1968)

* *Papirüs* dergisinde bu dize, "Geçtin resim çeken hüzünlü söğütlerin içinden" şeklinde (Ed.N.)

YUNUS Kİ SÜTDİŞLERİYLE TÜRKÇENİN...

Yunus ki sütdişleriyle Türkçenin
 Ne güzel biçmişti gök ekinini,
 Düşman müşman girmeden araya
 Dolanıp bütün yukarı illeri
 Toz duman içinde yollar boyunca
 Canından sızdırmıştı şiiri;
 Vasef-ı Hal'inde öyle esrikti
 Acı dirliği Âşık Paşa'nın,
 Günlük gibi havayı doldururdu
 Sevginin ve kimyanın öğretisi;

Bursa'da otlar ağaçlar arasında
 Kim yazdı günün aydınlığın
 O diri o insan yüzlü beratını
 Başka kim yazdı Emir Sultan'dan;
 Ve Balım Sultan Urum abdallarından
 Baba dostlarıyla kadınlarla
 Birtakım ilişkilerden sıyrılarak
 Çıkararak karıkocalığın dükkânından
 Tuttu aynasında Kızıl Deli'yi;
 Yağmur altında sicim gibi
 Parasını serperken havuzlara
 Âşık Garip unutmuştu kendini
 Aklını fikrini takıp Mecnun'a;
 Oralarda sevgili bir küfür gibi
 Son yükselişi gibi bir sesin
 Demirin taşın yergisiyle dolu
 O çimenleri yeşerten nârâ
 O dalga dalga yayılan
 Anamın içi gibi ovalara,
 Ve indi mi birdenbire inen
 Sımsıcak bir şafak gibi dağlara,
 Sütbeyaz Ayvaz Kankırmızı Köroğlu;
 Sen ki şu kısacık hayatında
 Sevdin ve yaşadın kelimeleri

Bir gün bile düşürmedin kalbinden
 Yarana bastığın o büyülü deyimi
 Niye mi koşarsın böyle ufka doğru
 Pir Sultan mı ısmarladı seni
 Kızılırmaktan öte Sivas'a doğru
 Yeryüzü gökyüzü ve sabah vakti
 Bilece uçarsınız hastanız ulu
 Alnında göğsünde parmak uçlarında
 Kan pıhtısının ısrarlı bakışı
 Siyaset meydanı hıncahınc dolu,
 Ustamın gözlerindeki son damla mavi
 Takılıp kalmış kipriklerine,
 Perçemi uysalca dolanmış darağacına;
 Uzakta kavaklar kuşku sorulu
 Bir tambur dehşeti sazında
 Hazırlar kaderini Kadı Burhanettin'in
 Olsa da bir gün Sivas'a sultan
 Fıskıracaktır kanı bir tuyuğ gibi
 Azeri ağzıyla koçlara devran
 Bir tuyuğ gibi elemsiz bir fiskiye gibi
 Baş omuzundan kaydığı zaman;
 Sen ki gözlerinle görmüştün 57'de
 Babanın parçalanmış beynini
 Kâğıt bir paketle koydular mezara
 İstesen belki elleye bilirdin de
 Ama ağlamak haramdı sana
 O günler istesen de istemesen de
 Boğazında buruldu kaldı Türkçe
 Mevsimlerin tülüne sarılı halde
 Yıllarca dinlendirdin acını
 Utandın ondan korktun bir bakıma
 Sakladın geleninden gideninden;
 Ve sen daha nice rastlantılarla
 Nice suçsuzun başında bulundun ki
 Göğe urmak ister gözbebekleri
 Nice şair nice duyarlık elçisi
 Zehir Kazak zıkkım Gedayi

Bir buğday yüzlü zülfü dolaşığın
 Özlemiyle karmış doğanın buyruğunu
 Kütüğü nakıştan beter olmuş
 Nar çiçeği Karacaoğlan;
 Yaz kış yapraklı Dertli Boran;
 Ezilmişin tutanakçısı Kabasakal;
 Dördüncü Murad'ın çılgınlığıyla
 Yeniçeri bedenine nişanlar vuran
 Seyrek asker Kayıkçı Kul Mustafa;
 İşgal acılarından mavi bir lirizm çıkaran
 Maliyeci şairlerin ilki Bayburtlu Zihni;
 Ve sürgün şairlerin ne ilki ne de sonuncusu
 Yiğit ve açık Türkmen: Dadaloğlu;
 Kamu kuşların yedi bin yıl
 Tam bir danışmendlik içre uçuğu
 Ve gülün tek bir solukta
 Köy köy dağılıp kahverengide
 Kent kent kırmızıda toplandığı Gülşehri;
 Kim bu Gülşehri öksüz Emrah kim?
 Şems Banu ne olacak Kışverkişan nere kalesi?
 Ya Ulu Camiin ünlü romancısı
 Yalvaçlara kimlik kâğıdı dağıtan
 Çekidüzeni unutulmaz Süleyman Çelebi?
 Sen işte bunlarla bildin Türkçeyi
 Bunlarla
 Gelen giden obayı sevdi

(Papirüs, Sayı: 32, Şubat 1969)

KAN VAR BÜTÜN KELİMELERİN ALTINDA

Posta arabalarından söz et bana
 Kan var bütün kelimelerin altında
 Ezop'un şu lanetli dilinden söz et
 Kan var bütün kelimelerin altında
 Umulmadık bir gün olabilir bugün
 Aslan kardeşçe uzanabilir kayalıklara
 Bir çay söyle yağmurların kokusunda
 Kan var bütün kelimelerin altında
 İşte durup dururken şurda
 Bir yelpaze gibi açıldı sesin
 Güzün en gürültülü kanadında
 Göğün en ince dalında

Kan var bütün kelimelerin altında
 Umulmadık bir gün olabilir bugün
 Bir çeşme gibi akabilir cumartesi
 Çılgılığındaki sessiz harfler
 Dün gecenin ağırlığıdır damarlarında
 Ne güzel konuşur sokak satıcıları
 Fötr şapkalarıyla ne kalabalıktırlar
 Ve çiçekçi kızların göğüsleri
 Daha suçsuzdur kırlangıç yumurtasından
 Kan var bütün kelimelerin altında
 Yaprığını dökecek ağaç yok burda
 Ama ışık dökebilir olanca renklerini
 Sürekli işbaşındadır belleğin
 Tanık şairler arasında
 Oyuncu arkadaşlar arasında

Yolculuk bir kafiye arayabilir
 Atının kuyruğundaki düğümde

Ölüm bir kafiye arayabilir
 Ak gömleğinde

Yol bir kafiye arar ve bulur
Dönemeçlerin benzerliğinde

Kan var bütün kelimelerin altında
Bir gül al eline sözgelimi
Kan var bütün kelimelerin altında
Beş dakika tut bir aynanın önünde*
Sonra kes o aynadan bir tutam
Beyaz bir tülbent içinde
Koy iç cebine
Bütün bir ömür kokar o ayna
Kan var bütün kelimelerin altında
İşte o kandır senin gülüşün
Sızmıştır hayatın derinlerine
Siyahdır orda kırmızıdır
Daldan dala atlar
Sever çocuklara anlatılan masalları
Ama iş savunmaya gelince
Yalnız alevi savunur
Ve güneşin solmaz çekirdeğini
Yalnız doruklarda

Umulmadık bir gün olabilir bugün
Kan var bütün kelimelerin altında

(*Papirüs*, Sayı: 36, Haziran 1969)

* *Papirüs* dergisinde bu dizeden sonra, "Kan var bütün kelimelerin altında" dizesi yer alıyor (Ed.N.)

VAKİT VAR DAHA

Elif Lâm Mim. Yirmi üç haziran dokuz yüz altmış yedi
 Bulanık atmosferin içinde gözlerim sımsıcak;
 Yeldeğirmeni'nden denize sarpa sararak inen bir sokakta.
 Vakit tamamdır diyorum. Ve sokağın sesi

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Bir kilise tadı taşıyor Dolmabahçe camiinin pencereleri
 Uzaktan bakmak şartıyla ve aydınlık oluşunu saymazsak;
 Ve denizin gişesinde oturan kısa boylu saat kulesi
 Yakasının içine kaydırılmış hafifçe basınç-ölçerini

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Mermerin memelerinden hafifçe hafifçe damlıyor mavi
 İlk mavi, doğru mavi, çayır çimen bilgisi
 Cücükleniyor orda hemen ılık menekşesi Şems'in
 Çalgıcısını da yanında gezdirirdi Konya'da Şems ki

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Bir koku gibi dururdu parmağı yüzüğünün içinde
 Gerindikçe bütün Doğuya yayardı bedenini,
 Sağlığından çerçeveler yaratır Kelime Hatun
 Uzun uzun duyardı gözlerine çekilmiş mili

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Evlerden çadırlardan toplananlar bini buldukça
 Padişahın önünde törenle uçuruldu kelleleri.
 Geceyi bir dert gibi geride bırakan Yahudiye
 Gündüz de tırnaklı hayvanların eti haram edildi

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Genç Osman annesinin rahmini çekip üstüne
 Adı burgaçlara yazılsın diye bekledi.
 Ve Sinan düdenlerde olsun diye ölümü
 Kurduğu her yapının temelini suya indirdi

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Düşmanına ilerlerken tuhafça gülerdi
 Köroğlu'nun sırtında üst üste dokuz dombay derisi.
 Ve kaçarken yılan sokmuş orman perisi
 Gözleriyle izlerdi sessizce erkeğini

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Deve, devenin üstünde tabut, biri çekiyor deveyi
 Üçü de Ali: deve, deveyi çeken ve tabutun içindeki,
 Çılgın gibi koşuyorum köylerden şehirlere
 Başını kayalara vura vura ilerleyen bir insan seli

Diyor ki değil daha
 Vakit var daha

Hafif kanlı Chevrolet'ler, hırslı Pontiac'lar, kıranta Buick'ler
Gürültüyle akıp gidiyor General Motors'un enikleri;
Ve ağır kıçlı, geniş çeneli, soluklu arabaları Ford'un;
Ve ağaçlar görüyor, gözlüklü, iri kıym Chrysler ailesini

Diyor ki değil daha
Vakit var daha

Sokak lambaları yerebatanlar yük kamyonları
Almadan edemeyeceğimiz bir selam gibi
Sırtlar arkalar talvekler duldalar öte yüzler
Ve kuyuya sarkıtılmış bir testinin dibi

Diyor ki değil daha
Vakit var daha

(*Papirüs*, Sayı: 38, Ağustos 1969)

ORTADOĞU

I.

Anlat onu:

Lâledir

Devesinin boynunda düğüm

Gecedir

Katırının gözünde sahtiyan

Sestir akar

Atının koşumlarından demir

Ve o dilenir

Sara taklidi yaparak

Nedir sandığa basılı bez

Aşevine giden işçiler

Neden ekmeklerini de yanlarında götürürler

Kimin gözleri tülbentle bağlı

Annesi bağladı hangi niyetle bağladı

Gömleği yastığının altında

Hiç giymeyecek o gömleği onu anlat

Her kelime yeniden söylenmektedir

Yeniden yeniden söylenmektedir

Ve her kelimenin anlamı

Başka olmaktadır bir öncekinden

Bütün gereksiz anıtları yıkmaktadır

Anıt sözü anıtları yıkmaktadır

İrmaklar ırmaklar

İrmak sözü ırmakları çoğaltmaktadır

Yeniden yeniden çoğaltmaktadır

Bir kez daha söyle ırmak sözünü

Suçüstü bastırmaktadır karanlıkları

Buradan göz alabildiğine

Donanmış tek ağaç görmeyeceksin

Ama irili ufaklı göllerle gamzelenir toprak

Anlat nasıl boşaltıldı o şehirler

Kumla çamurla tılandı her biri

Çirkin kuşları ağulu böcekleri besledi
 Sayda'yı Hatusas'ı Troya'yı
 Alfabe ihraç eden Fenike'yi
 Alfabe ithal eden Ankara'yı

Birbirine girmiş yazıları
 Taşbasmaları merkezleri, savaş arabalarını
 İki nöbetçi anlat
 Uygarlık kuzeye doğru çekilirken
 Akdeniz kıyılarına iki nöbetçi dikti
 Güneşi bir de şiiri

İlk adımda ürperen çiçekleri
 İlk adımda çiçekler ürperir
 Bir çiçek adı: papatya
 Bir çiçek adı: leylak
 Bir çiçek adı: yaz çiçeği
 Bir çiçek adı: kış çiçeği
 Bir çiçek adı: Tanrım
 Hafiften hafiften seyriyor
 Serseri kurşunun hedefi

Buradan gözalabildiğine
 Tek ve seyrek göreceksin yağmuru
 Ama her damla dopdoludur
 Ve her damlada
 Taşıran-damla onuru vardır
 Bunun için kördür şerbet
 Bunun için etoburdur petrol
 Bunun için öfkeli dir özsu

Morarıyor faltaşı

(Papirüs, Sayı: 13, Haziran 1967)

II.

Savaştan da kırıandan da olsa
 Veremle de sıtmayla da gelse
 Lacivert bir çingiraktır ölüm
 Patlar sarnıçların eski suyunda,
 Kapaklanmış bir at resmi çizer
 Havaleli çocukların kulaklarına.
 Ve avcıdır amansızdır coğrafya,
 Oyuklar halinde yitmişliğidir
 Yüzyılların bıraktığı iz taşta.
 Hangi taraftan esse rüzgâr
 Zonklatır, sonra ortaya çıkarır
 Kayalıklara sıkışmış bir tarihi,
 Bir isyanı, bir dostluğu, bir yenilgiyi.
 Dönüştüğü şu müthiş ortamda
 Erkek totemlerin kadınsı fetişlere
 Kilim sanrısının halı dalgınlığına,
 Bil ki buradan göz alabildiğine
 Dağların gizemli şakaklarından
 Ovalara yaylalara bozkırlara çöllere
 Bölgenin bütün üvey topraklarına,
 Bir değişim aracı olmuştur ayna;
 Altın öldürmüş, ipek yalan söylemiştir
 Kadı Burhanettin'in arkadaşlarını
 Mitridat'ın dostlarını sevgililerini
 Ağuya ve küçük tatlara alıştırmıştır;
 Tütüne, defineye, hayın okşayışına.
 Savaşın vakti yoktur oysa
 Ve ancak yenilgi halinde
 Söz konusu olabilir geç kalma.
 Umudun kanayan cephesinde
 Bak yağmur yağıyor ana unsura
 Kuşlar iyice alçaktan uçuyor,
 Bir şey vardı hani
 Yitirdim ya da hiç olmadı sanıyordun
 Oysa karışık bir anı gibi

Seni uyurken öpmesi gibi babanın
 Bir ilkkar tomurcuğu gibi
 Geveze dualardan sıyrılmış
 Sürekli ve silik duruyor
 Bak o şey sinmiş şurana.
 Binlerce binlerce yeraltı geçidine
 Şırıldayarak aktı
 Son gölgeleri yakılanların,
 Ateşlenirken odun ayaklarında
 Ve her akşam göğün yorgun başı
 Usul usul düşerken omuzlarına
 Sessizce ve hep birlikte aktı
 Büyük bir serinlik halinde
 Son gölgeleri onların
 Siyaset meydanlarından sehpalardan
 Kale kapılarındaki ince yazıtlardan
 Yanlış savaşlardan
 Büyük bir yıldız kalabalığına
 Sütündeki mavi damarlara koyunların
 -Mavi şaman damarlarına-
 Susuzluk ve işkence...
 Bunlarla yarattı efsanesini
 Bunlarla yarattı sorumlu Musa'yı
 Bunlarla yarattı iyi İsa'yı
 Bunlarla yarattı cesur Muhammed'i.

Anlat onu:

Erzurum'da
 Geçit vermez kaşlarının ardında
 Derindir karanlıktır ıssızdır gözleri

Konya'da
 Yüzünün herhangi bir yerine
 Bir kibir kırışığı çekmeyi ihmal etmez

İzmir'de
Kavun karpuz sergileri arasında
Başı dönmetedir

Kahire'de
Tıkmıştır can kafesinin içine
Tarihin büyük hayaletini

Kuveyt'te
Sağ eliyle duaya dururken
Sol eliyle kıcını kaşımaktadır.

Telaviv'de
Ona büyük bir türkü lazımdır
Büyük bir felaket lazımdır ona

Ve her yerde
Güneş gizlice onun için parlıyor
Gece gizlice onun gecesidir

Her yerde
Morarıyor
Faltaşı.

(*Papirüs*, Sayı: 14, Temmuz 1967)

III.

Çiçek ki çiğniyorum ağzımda
Zifaftan ve yastan

Havlıyor barut
Sarartıyor gök kumaşını

Arkadaşım yirmi sekiz yaşında
Elinde yapraklar tutuyor

Arkadaşım otuz yaşında
Pamuğun kızlarını anlatıyor

Arkadaşım kırk yaşında
Bütün elbiseleri üstünde

Bütün elbiselerim üstümde
Kandan ve kavaktan

Bir şey var adını biliyorum
Beyaz ateşin içinde

Barutun içinde dimdik
Beyaz ateşin içinde

Koparak eski evlerin
Çürümüş ve nemli kokusundan

Tozun içinde
Biliyorum adını

Geveze dualardan sıyrılmış
Taptaze bir ses gibi

Arkadaşımın sesi gibi
Dünyanın ucu gibi

Sürekli bir mırıltı gibi
Yazdan yaz sokaklarından

Ey korucunun uzanamadığı
Çılgın salkım

Ey dönüşsüz olan
Yalnız açılan

Ve kapanmayan

(*Papirüs*, Sayı: 15, Ağustos 1967)

IV.*

Zaman mı? değil zaman.

Akan zaman değil mesafelerdir.

Güneşin çekici yukarda
Suyun bıçağı aşağıda
Krom alçakgönüllü, bakır utangaç,
Ağaç: bir damla iki kıvılcım arasında.
Rüzgâr bilmiyor nerden eseceğini
Sınırlar kesik,
Yerleşme yerlerinde balkıma.

Biz kırıldık daha da kırılırız
Ama katil de bilmiyor öldürdüğünü
Hırsız da bilmiyor çaldığını
Biz yeni bir hayatın acemileriyiz
Bütün bildiklerimiz yeniden biçimleniyor
Şiirimiz, aşkımız yeniden,
Son kötü günleri yaşıyoruz belki
İlk güzel günleri de yaşarız belki
Kekre bir şey var bu havada
Geçmişle gelecek arasında
Acıyla sevinç arasında
Öfkeyle bağış arasında

Biz kırıldık daha da kırılırız
Doğudan Batıya bütün dünyada
Ama kardeşin kardeşe vurduğu hançer
İki ciğer arasında bağlantı kurar
Büyür, bir gün, zenginleşir orada,
Çünkü Ali'yi diriltten iksir de saklı
Hasan'a sunulmuş ağuda,
Granitin de olur bir okyanus diriliği,

* *Papirüs* dergisinde "Yarımada" başlığıyla yayımlanmıştır (Ed.N.)

Nehirler daha uysal akar,
Bir çiçek nasıl açılıyorsa kendiliğinden
Bir kuş nasıl uçuyorsa
Öyle sever, çalışır insan,
Kıraçlar çarptıkça dağlara
Gül göçürür şafağından
Doğanın altın şafağından
İnsanın altın şafağından
Tarihin altın şafağından

Bir kırıldık daha da kırılıyoruz

Kimse dokunamaz bizim suçsuzluğumuza.

(*Papirüs*, Sayı: 7, Aralık 1966)

ÜÇBİN YAPRAK YÜZBİN İPEKBÖCEĞİ

ÇAY BAHÇESİ

24 Mayıs cumartesi
Burda bu çay bahçesinde
Duvarlar kuşlarla dolu,
Bilsen öyle yorgunum ki
Yalnız alnımı örtüyor uyku

İki çocuğuyla oturmuş
Karşı masada bir anne,
Beklediği tiren saati
Bir olanak arıyor kendine
Gözlerine dolan beyaz çiçekte

24 Mayıs cumartesi
Şehir adları sayıyor küçük kız,
Kendiyse belli
Yalnız adıyla besleniyor
Öyle solgun ki

Rüzgâr pıhtısı bir imbat
Kurşun akıtır gibi

Geçiriyor şehrin sokaklarından
Cüzamlı bir kıyının gözlerini.

(*Papirüs*, Sayı: 35, Mayıs 1969)

MARDİN

Kuşlarını salmıştır çatılar
Ve hasatçı bir gökyüzü ki
Eğilip üstüne düşecek kadar
Taştan ağzıyla öpmüştür seni
Kan revan içinde alnaçlar

Yazmak dostlara neye yarar
Elinde hançerden bir yelpaze
Uzakta genç ve lâcivert dağlar
Gözlerinin siyahı gitmiştir
Telgraf çiçekleri astımlı kamyonlar

Çiçeğe kesmiştir karabasan
Dönüşmüştür bir yurtsamaya
İşte gülgillerden armut
İşte baklagillerden akasya
Neye yarar yazmak dostlara

Ölümü doğrusu hiç düşünmedim
Ama düşündüm uzak kardeşlerimi
Hey bayan Erozyon budur dileğim
Bir gün parlatmak istersen beni
Göm beni ilkin bir güzel karart

Kılıç kalkan gürz ve at
Tâ çocukluğumdan beri
Ne buldumsa okudum
Sonunda anladım ki
Bir kitapta resim şart

(Papirüs, Sayı: 30, Aralık 1968)

SAYIM

Ayışığında oturuyorduk
Bileğinden öptüm seni

Sonra ayakta öptüm
Dudağından öptüm seni

Kapı aralığında öptüm
Soluğundan öptüm seni

Bahçede çocuklar vardı
Çocuğundan öptüm seni

Evime götürdüm yatağında
Kasığından öptüm seni

Başka evlerde karşılaştık
İliğinden öptüm seni

En sonunda caddelere çıkardım
Kaynağından öptüm seni

KURT

Köpek, diliyle içer suyu
Kurt, soluğuyla

Yüreğinin kokusunu taşır
Boynundaki kutup çiçeği
Öfkeli değil lâcivert
Yırtıcı değil sıcak.
Kurt: büyük karbonun sesi
Karanlıktan çağlayarak
Atardamarıyla koğar,
Ulur gözlerinin arasıyla.

Kıt karınlı, iki mevsimli
Yazları kızıl kışları ak
Bir şimdiki zaman içinde
Belleğini örttüke tipi
Unutuşun gri tipisi
Yorgun atların tarazlı tipisi
Ay tutulur gözlerinde
Kaçar ufuk
Bulanır gezegen.

Erzurum'da Horasan'da
Bütün kuzey yarıkürede
Çağlar boyunca kurt
Yekpare bir kemik halinde
Tek bir kurtta yaşıadı
Sonra papağanlar geldi
Gözlüklü yılan Hint'ten geldi
Maymunlar Madagaskar'dan
Ornitorenk Avustralya'dan
Denizler büyüdü
Gece azaldı.

Kurt, soluğuyla içer suyu
Köpek, diliyle

Köpek: ılık profesyoneli
İpeğin, camın, korunun
Eti havayla dolu
Burnunda sinir, kıcında peri
Bakkal, tefeci, orospu
Hayvan hikâyesi düzenlerin
Ve tanrının koyunlarını
Güden obanın dostu

Ödleriyle öten kuşlar gibi
Havlaya havlaya kirlenir
Düşen kulaklarıyla birlikte
Buruşur sevinci
Ama diktiler mi kurdun karşısına
Ağzı cehennemleşir.

Kurt altı yavru doğurur
Köpek olur bunlardan biri

(*Papirüs*, Sayı: 2, Temmuz 1966)

KALIN ABDAL

ağıtı önce söylenen
 sen nereye uçuyorsun,
 ağıtı önce söylenen
 ölüm korkusunu atar,
 sen nereye uçuyorsun
 boynu usul telli turna

Pir Sultan benim ağıtım
 ben de senin ağıtınım
 uzar gideriz bu yolda,
 sen nereye uçuyorsun
 gökyüzüne kana kana

benim söylendi ağıtım
 yazda kışta hazıranda,
 ben hep zindanlarda yattım,
 en müşkülü daha sonra
 kendi kendim sürgün ettim,
 sen nereye gidiyorsun
 bir yerlere konmayana

silah çatuben askerler,
 neden silah çatıyorsun
 dostum dostum aslan dostum
 sen nereye uçuyorsun,
 Kerem Aslı'nın koynunda
 çiçeği hiç solmayana

biz ki Nâzım'dık dünyada
 rumelili kalm abdal
 uçan kuşa selam saldık
 sevdik oluklar boşaldık,
 cemi cümle bir sofrada
 muhannetlik kalmayana

İKİ ŞEY

Silmeye çalışma yavrum
 lekeni gözyaşlarınla,
 çünkü bitektir leke
 taşır görkemli düşlere
 mahvolmaz renklerini dehşetin
 karanlık yol açıp kendine
 en yalın suda bile
 bir uçurum özü tanır
 güvenli derbentlere,
 sıfatıdır ölüm
 kavrulan işçi arının
 azgın peteğinin içinde,
 sayıklasa da ağaç
 gövdesine kazılı adı
 sürecektir yaprağını
 bucurgatların sesine,
 ve ay soğutacaktır
 kıkırdağını
 uçarı, gergin tayların,
 silmeye çalışma yavrum
 bir bildiridir leke
 günden ve bedenden
 yüreğe ve kansere.
 Sivas'ta mı Malatya'da mı
 bir çocuk görmüştüm eskiden
 kaşları uzaklardan geliyor
 sımsıcak bitişiyordu alnında,
 dişlerinde boylamların serinliği,
 tam ben davranıp
 bir iki çift söz
 söyleyecektim ki
 bir şey oldu birden
 nasıl oldu bilmiyorum
 bir anda
 çarpıtıverdi yeryüzünü,

bir kelime mi söylemişti?
 bir şeye dikkat mi etmişti?
 Sivas'ta mı, Malatya'da mı
 baktım
 her yaprak sarartıyordu şehri,
 güz kanıtlarıyla işleyen bir kış
 düzlükleri tutmak üzereydi,
 baktım
 mekkâreleri güneşin
 çekip götürüyordu patikalardan
 saç sakalına karışmış dağlara
 ağır ağır bir ikindiye.
 İki şey: aşk ve şiir
 bunlar kuşkuyla çiftleşir,
 bir şey eksiktir sanki
 ve vakit vardır daha,
 ikircikler içinde
 sallamaz Eflatun'u
 çünkü pazarlık
 biraz bilgi işidir,
 çığlık çünkü
 avurtlarından değil
 iliklerinden kopar
 öksüz çocukların,
 Ferazdak'ın savunusu gibi
 şeytansı, cesur,
 silmeye çalışma yavrum,
 iki şey: aşk ve şiir
 mutsuzlukla beslenir biri
 biri ona dönüşür*

(*Papirüs*, Sayı: 9, Şubat 1967)

* *Papirüs* dergisinde şiirin sonunda, "ikisi de / düzeltilmez, / gelişir." dizeleri ekli (Ed.N.)

YERALTI

Baba Mayakovski demişti ya
 Hani genç şairler için,
 İşte benim de o yıllarda
 Bitmemiş hiçbir şiirim yoktu hemen hemen;
 Soluk soluğa yaklaşıp rastlantı
 Yumurtlayıp giderdi avcuma.
 İstanbul'daydım, kimi zaman da Ankara'da
 Evli kadınlardan açılmıştı bahtım
 Yani dalında sevmeye alışmıştım kadını;
 Bir süre de tatlı çiş gelmeye başlamış
 Öğrenci kızlar ardında sürttüm biraz, orda burda,
 Bugün bu huylarımın çoğunu bıraktım
 Tabii hepsini değil.

Bir de arkadaşım vardı: Hasan Basri
 Kimbilir nerde şimdi
 Bu Hasan Basri bir gün bir laf etmişti.
 Niçin olduğunu unuttum, önemli de değil.
 Bir küfür ki
 Pash bir kilidin içinde
 Yeşil bir kilidin
 Kirli bir kilidin
 Koç başlı bir kilidin
 Kuma batmış bir kilidin
 Yapışkan bir kilidin
 Nal söken bir kilidin
 Pelte bir kilidin
 Sarkaçlı bir kilidin
 Karmaşık bir kilidin
 Direği kurgan sorguçlu
 Gümü kakmalı
 Hınçla perçinli
 Dilinde gümüş yeğniligi
 Horozunda tilki gülücüğü
 Duyarlıksız bir öreke

İşbirlikçi bir kampana
Lekeli bir gezinti
Altındış bir miğfer
Bozuk bir kilidin
Hakiki bir kilidin
Kupon kesen bir kilidin
Seçilen bir kilidin
Bulanık bir kilidin
Cevapsız bir kilidin
Bilirkişi bir kilidin
Bekâret kemeri bir kilidin
Morarmış bir kilidin
Ayaklı bir kilidin
Tepeden tırnağa pusatlanmış
Balyemez bir kilidin
İpek filtreli
Beyaz eldivenleriyle uyuşturucu
Bülbüliye sayaçlı
Kölelik terleyen
Anız terleyen
Yeminli bir kilidin
Salt bir kilidin
Göksel bir kilidin

İşte o küfür birdenbire,
Anahtar yerine,
Bir yaz gününü döndürdü
Bir kilidin içinde;
Gelip tıkanı boğazıma
Arkadaşımın da boğazına
O yaz günü

Sonra nasıl oldu bıraktık işi
Yahu dedik var mı bunun ötesi
Ne yaptık ki bozulmasından korkuyoruz!
Hemen dışarı attık kendimizi

İki alev gibi yürüdük sokaklarda
Ben mavi-kırmızı o kırmızı-mavi
Adım başında sağımızda solumuzda
Binalar yükseliyordu duman gibi.

TÜRKÜ

Soruyorlar bir de nerdeyim
 Minibüs şarkılarında güllerdeyim
 Bilirim az buçuk ne istediğimi
 Aykırı dalda açmışsa da çiçeğim

Doruklara tırmanıyor patika
 Doyumsuz bir sarmaşık gibi,
 İte kaka yürüyorum kalabalıkta
 Sesim tanınmaz bir çocuk sesi

Yaram derine düşer gün günden
 Avutmalık tende çoğa oturdu
 Seyircidir ovanın büyücüsü hekimi
 Can tahtamda iştahlı bir çoban soluğu

Yakılar kavrulmuş kök bitkileri
 Anlatmak uzun sürer şimdi
 Sırlarımı alıp gitti bir çocuk
 Dönmesin geri dönmesin geri

Sırıkla araladım sulardaki pisliği
 Soruyorlar bir de nerdeyim
 Belki de ölümcül bir sevinçteyim
 Sesim tanınmaz bir çocuk sesi

ÇEŞME, KÜÇÜK KIZ, OZAN
VE ÖBÜRLERİ

Muzaffer Buyrukçu'ya

Kaç yıldır akarım bilmem pazar yerini
Dinle ak bakışlı bir çeşme söylüyor
— Kaç yıldır akarım bilmem pazar yerini

Koparsınlar beni koparsınlar beni
Dinle Banaz'da küçük bir kız çocuk söylüyor
— Koparsınlar beni koparsınlar beni

Gün gelir anılar da değiştirir sözcüklerini
Dinle babanın eski bir resmi söylüyor
— Gün gelir anılar da değiştirir sözcüklerini

Bir kez olsun tatsaydınız kara mermeri
Dinle kan söylüyor sevda söylüyor
— Bir kez olsun tatsaydınız kara mermeri

Çözerdiniz bilişmenin al köpüklü dilini
Dinle balgam söylüyor safra söylüyor
— Çözerdiniz bilişmenin al köpüklü dilini

Üstümde üçbin yaprak yüzbin ipekböceği
Dinle toprağa batık bir ören söylüyor
— Üstümde üçbin yaprak yüzbin ipekböceği

Susuzluk bir şey değil Keban'ım delindi
Dinle gündoğusundan bir ozan söylüyor
— Susuzluk bir şey değil Keban'ım delindi

Çeşme, küçük kız, ozan ve öbürleri
Dinle hepsi de aynı şeyi söylüyor
Çeşme, küçük kız, ozan ve öbürleri

ONLAR İÇİN MINİBÜS ŞARKISI

Eşyanın konumunu biçimini rengini almışlardır
 Koltuğa oturdular mı koltuğun boyuna eklenir boyları
 Pat pat pat diye gülerler bir motosiklet neşesiyle
 Ama zariftirler de bir bisiklet kazasında ölmeyi akıl edecek
 kadar,
 Patatesin ağaçtan mı koparıldığını tartışacak kadar naiftirler de,
 Hakçası bilmedikleri yoktur, bütün balık adlarını bilirler bir kere,
 Lunapark beğenisiyle düzenlenmiştir yatak odaları,
 Kadındırlar nişanlıları kendilerine ada falan armağan ederler
 Dardırlar da, söz aramızda, çekecek kullanarak işlemde
 bulunmak gerekir,
 Bayramlarda trafik noktalarına gül lokumu kutuları bırakırlar,
 Ulusçudurlar bunun kanıtı olarak viskiyi kâseyle içerler
 Ama batılıdırlar da lahmacuna havyar sürecektedir,
 Hekimdirler güneş gözlüğüyle kürtaaj yaparlar başarırlar da
 Şapkaları güzel bir niyet gibidir, öfkeleri dört mevsim reklamı,
 Lirik değillerdir olmayı da istemezler zaten isteseler de olamazlar
 Ama hamarattırlar uyku hapları ve bir sürü zimbirtıyla ölümü
 magazinleştirecek kadar;
 Padişahtırlar ferman çıkarmışlardır: hareme patlıcan ve hıyar
 ancak kıyılarak sokulabilir;
 Sikke kesmişlerdir badem yaprağından ince kırağı tanesinden
 yeğni;
 Tecimendirler yüzyıllar boyunca karılarına hükümdarların
 sataşmasını ağırca bir vergi olarak kabullenmişlerdir.
 Düşünürdürler de ölümlerin aile albümlerinden toplumbilim
 kuralları çıkaracak kadar,
 Dalgalı görürler her şeyi çiçek sayrılığını omuriliklerinde
 geçirmişlerdir;
 Efedirler, Nazilli'de Uzunçarşı onlarındır törenlere
 madalyalarla katılırlar
 Ama yük kamyonları Denizli'den geçerken plaka değiştirir
 Ve sakıngandırlar sokakta konuşurken sırtlarını duvara verecek
 kadar;
 Düğünlerinin provası yapılır sünnetlerinin de ölümünün de
 Kefenleri de kundakları gibi özenle hazırlanır ve aynı renktedir:

Kızlar için pembe-beyaz oğlanlar için beyaz-mavi
 Dünya müzesinin en renkli portreleridirler
 Tarihin sabıka kaydında fotoğrafları
 Önden güleç ve edilgin yandan keskin ve firavun;
 Dilenciler ve genelev kadınları üstüne sayısız özdeyiş yatar
 kursaklarında,
 İçlerindeki sevgi insanları atlayarak hayvanlara yönelmiştir
 Özellikle kedilere ve köpeklere karşı iyice duygusaldırlar iki
 gözleri iki çeşme,
 Öldürmemektir felsefeleri bir karıncayı bile, ama yaşatmayı
 bilmezler,
 Bönlükten korkarlar, gezgin köftecilerden adamakıllı korkarlar
 Fotoğrafın arabından ödleri kopar
 Öğretmenlerden de korkarlar nedense
 Ama elbet yerine göre gözüpektirler de
 Sigaralarını yüksek fırından yakacak kadar;
 Çince de demagoji olanağı var mıdır?
 Arpaçay ne ilçedir?
 Atçalı Kel Memet mi Manisalı Kör Bayram mı?
 Yarın mı öbürgün mü?
 Sorulardan korkarlar;
 Yine de yanıtları hazırdır her şeye:
 ...dışı gibi, ...mekle birlikte, ...na karşın;
 Olasılığa tanrı gibi taparlar da olağandan ödleri kopar,
 Doğuran atı güzel bulur
 Eski Anadolu-Bağdat demiryolu ortaklığının kitaplığında
 Ve birtakım belletenlerde adları geçer,
 Noterler tutar güncelerini,
 Yönetmendirler kurul başkanındırlar
 Japon feneri ya da uçurtma tadı taşıyan senetlerden
 Zamanaşımı süresi dolmadan tüyüp gider imzaları,
 Kimi sözler onlar için kullanılır: saygın, ünlü, şahane
 Kimi sözler onlar için de kullanılır
 Kimi sözler onlar için kullanılamaz
 Kimi sözlerin kullanılmaması doğrudur
 Kimi sözler hiç kullanılamaz
 Haşhaşla çalıştırırlar güzellik enstitülerini

İşbirlik konusunda yüce gönüllüdürler Svidrigaylov' luk taslarlar
Ama gerçekte su katılmadık birer Lujin' dirler
Taşarondurlar,
Yine de
Göçmen kuşların durumu söz konusu olunca
Bir yerlerinden birkaç Ahmet Cemil birden çıkarabilirler;
Dibe çökerler devinim evrelerinde
Durgun dönemlerdeyse kurbağa pislikleri gibi
Yan yana omuz omuza bitişe bitişe
Suyun yüzüne yükselirler
Giderek renkleri koyulaşır
Avukattırlar
Günoğludurlar
Nilüferleri kararta kararta
Kalırlar orda.

KAHVALTI

Yemek yemek üstüne ne düşünürsünüz bilmem
Ama kahvaltının mutlulukla bir ilgisi olmalı

TEKNOKRATLAR

Bütün mimarlar yüksek, mühendisler de
Bir sen kaldın alçak mimar ey Sinan Usta!

TEK YASAK

Özgürlüğün geldiği gün
O gün ölmek yasak!

SEVİŞ YOLCU

1.

Gurbet yavrum garba düşmektir gurbet
Çiçeklerden gelincik içinde Bünyamin sevgisi

2.

Yürüdün gittin eski kurganlar üstünden kent kent
Kulağında âmâ bir çömleğin kırılma sesi

3.

Barış demiştir ve güvercin tıkmışlardır boğazına
Bu yüzden edep kuralı gözetmez Anadolu ermişi

4.

Bu yüzden kimi zaman zordur ayırmak
Üstünü başını yırtmış ağıtlardan şiiri

5.

Bir dostluk hastalığı senin şiirin
Sümbül diye genzine bastırırsın akrebi

6.

Öyle durur bir kıyının serüveninde ceset
Odan öyle sevinçsiz yüzün öyle serin ki

7.

Yine de bir elinle kapıyı aralarken
Öbür elindeki titreme dünyanın anadili

8.

Merkezefendi'nin gizli barınağından
Bu açık hava kahvesine getirdiğin ne ki

9.

Bir kentin ortasındasın boyuna saatini kuruyorsun
O durursa hayatın da duracak sanki

10.

Evler eski bir uygarlığın dingin lağımları
Sokaklarsa çatışıyor temizliyor birbirini

11.

Anımsar mısın toros ekspresinden inmiştiniz
Biletlerinizden ibaretti ikinizin de kimliği

12.

Bahçelerden geç parklardan köprülerden geç git
Aşklar da bakım istiyor öğrenemedin gitti

13.

Seviş yolcu büyük sözler söyle ve hemen ayrıl
Uçurumlar birleştirir yüksek tepeleri

DÜELLO

Bir düelloda
Daha büyük bir şey vardır
Ve daha acıdır bu
Ölümden de ölüm korkusundan da

Bakarsın dün en güvendiğin kişi
Karşı tarafın şahidi olmuş
İşte acıdır bu da
Ölümden de korkusundan da

Daha da acısı vardır ama
O da sevdiğin kadının
Karşı tarafı ziyaret etmesidir
Bu bir nezaket ziyareti de olsa
Düello gerçekleşmemiş de olsa
Acıdır bu
Ondan da ondan da

Daha da acısı
Kılıcın elinde
Alnında bir tutam güneş
Kalakalıyorsun ortada

DİKKAT, OKUL VAR!

Şanssız mıydık? haksızlık olur şimdi
Düşünsene nasıl geçmiştik hızla
Birleşen iki güvercinin arasından
Hiç dokunmaksızın onlara

Bende tarçın sende ıhlamur kokusu
Az mı dolandık Başkent'in sokaklarında
Ama işte şölenin kaçınılmaz acısı
Bizim payımıza düştü sonunda

Aşkımız şimdi görklü bir hayatın
Yabancaya berbat bir çevirisi
Sen metinde üç beş satır atladın
Ben geçmiş zamanda dondurdum fiilleri

Sen ki özenle katlanmış bir mendil gibiydin
Düşünür müsün zaman zaman acaba
Nelerle ödedik şu mevsimi
Ve gün nasıl vuruyor topuklarımıza

Şanssızım diyemem ben kendi payıma
Oluyor böyle şeyler ara sıra
Sözelimi okul kitaplarına girmez şiirim
Bütün çocuklar anlar da

UÇURUMDA AÇAN

*Ey alinyazısı uzmanı
Suretlerle doldurursun yazını*

ÜZERİNDEN SEVİŞMEK

DÖRT MEVSİM

Bahar mezarına gömsünler sizi
Yapraklar gibi buluştunuzdu
Kokular gibi seviştinizdi
Bahar mezarına gömsünler sizi

Yaz mezarına gömsünler sizi
İlk kezmiş gibi buluştunuzdu
Son kezmiş gibi seviştinizdi
Yaz mezarına gömsünler sizi

Güz mezarına gömsünler sizi
Salkımlar gibi buluştunuzdu
Ağular gibi seviştinizdi
Güz mezarına gömsünler sizi

Kış mezarına gömsünler sizi
Sokaklar gibi buluştunuzdu
Çarşılar gibi seviştinizdi
Kış mezarına gömsünler sizi.

BANKO

Biber ki yasa dışı önderidir sebzelerin:
şu sofrada ikimiz için de vur emri!
Sözcükler alevler içinde nasıl da serin!
Orta yerde durmuyor bir türlü yumru.

Bu akşamüstü üç şey doğruladı beni:
Kulüp rakısının üstündeki resim, bir;
Ortak arkadaşımız Prens Hayati, iki;
Üçüncüsünü sorma, bizimle ilgilidir.

Bekârlara ev vermiyorlar, doğru;
Evlilere kız vermedikleri de doğru,
Bu yüzden bir gün seni bırakırım ya,
Tütünü bırakmak gibi bir şey olur bu.

Evet, gün geliyor bıkiyorum senden
Ama İstanbul'dan bıkmak gibi bir şey bu,

Git, istersen, cüzam kap bir yerlerden,
Görmek istersen, nicedir, tutkunluğumu.

UÇURUMDA AÇAN

Aştın sen kokundan bildim seni
 Bir ahırın içinde gezdirilmiş gül kokusu
 Taşıttan indin sonra da karşıya geçtin
 Elinde bir tuhaf çanta saçında soku

Akıl almaz işleri şu zambakgillerin
 Sokakta bir sövgü gibi akıp gittin
 Gözlerin sonsuz uzun sonsuz çekikti
 Baksan uçtan uca Çin Seddi'ni görebilirdin

Yanıdaki adam mutlaka kardeşindir
 İstanbul öyle ağırbaşlı bir kent değildir
 Aştın sen gidişinden bildim seni
 Neye yarar sağduyuyu aşmazsa şiir

Birbirimizi kucaklarken neye yarar
 Kucaklamıyorsak eski yeni sevgilileri
 Diyorum çoğunca evli kadınlar
 Bu yüzden ölü yıkayıcısıdırlar

Bilir misin acaba ne demiş tilki
 Kişi bir anda nasıl çarpılıverir
 Kuliste yarasını saran bir soytarı gibi
 Giderek nasıl anlaşılmaz olur sözleri

Ömer ki bir gölü balığı için değil
 Kamışı için vergilendirdiydi
 Ama değnek vurulurken zavallı uğruya
 Yüzüne ve neresine gelmesin derdi

Salam size büyük durumlar doruk anlar
 Dağ görgüsü kazanır Ağrı'yı bir kez görse de kişi
 Marmara'dan yirmi yılda çıkaramayacağı gerçeği
 Okyanusu beş dakika seyretmekle kavrar

Belki de biraz geç rastladım sana
Ama her şey geç gelmiyor mu yurdumuza
1929 buhranı bile geç gelmemiş miydi
Eksikliğe mi alışmışız mutsuzluğa mı yoksa

Bir ahırın içinde gezdirilmiş gül kokusu
Ağır uykusu aldatılmış olanın
Ve aldatanın delik-deşik uykusu
Taşıttan indin sonra da karşıya geçtin

Divan Nâzım Hikmet İkinci Yeni
Kaç gündür adını düşünüyorum
Ne demiş uçurumda açan çiçek
Yurdumsun ey uçurum

ÜZERİNDEN SEVİŞMEK

Başkaları da var masada
İleri geri konuşuluyor

Ötedesin o adamın duldasında
Gözkapaklarına bürünmüş adam

Eli her an omuzunda
Eğiliyor sigaranı yakıyor

Teşekkürler sigara dumanı,
Sağolasın o adam!

Onunla gelmişin buraya
Yüzün yandan ve uzaklarda

Niçin sevmiyorsun duvar kâğıtlarını
Hoş belki de seviyorsun

Herkes az buçuk sarhoş
Herkes bir şeyler söylüyor

Ama yalnız ikimizin sözcükleri
Sarmaşdolaş

Üzerinden sevişmek, kadının,
Sigaranın, Asya'nın, omuzların,

Üzerinden aile fotoğraflarının
Eller nasıl duyğandır nasıl yalın

İki ses, iki bakış, gelişir nasıl
Tek bir cümle gibi, sözlere karşın

Sivri topukları nasıl ortasına
Gömülmüştür belleksiz halıların.

Nü

Önü
Kapalıçarşı;
Arkası
Mısırçarşısı

Celal Süleyman

(Yusuşuk, Sayı: 15, Mart 1980)

İP

Odada

Neydi onlar, açmalık belki;
Camekânda neft, güherçile,
Belki de rum ateşi.

Yanıbaşımızda

Bir su akardı eli serçeli,
Sepetler tıklım tıklım havlu, bez;
Öpüşlerle yeniden çizirdim seni.

Üstümüzde

Uzayıp giden çamaşır ipini
Kimi ben görürdüm, kimi sen;
O ipti işte aşkın yazı dili.

Dünyada

Bakışımıydı, çocuktu bedenlerimiz;
Ezilir ezilirdi aralarında
Yağmurkuşugillerden biri.

YAKIN

Güzelsin sevgilim,
Ama çok yakından!

ÖZÜR

Sen akışkan ayna dertli böcek
Çamaşırimda besleyici leke

Alinyazımın tek okunaklı yeri
Bıçkın sevinç kunt öfke

Küçük dilini yutmuş kırmızı soğan
Yücegönüllü akasya

Havı çıkmış eteklik
Hafifçe karnı olan

Sen elisürencil
Öyle bir laf varsa işte o

Dün için özür dilerim
Şimdi işten çıktın Beşiktaş'tasın

Kim istemez mutlu olmayı
Mutsuzluğa da var mısın?

(Yusufçuk, Sayı: 15, Mart 1980)

MUT (SUZ)

Kim istemez mutlu olmayı
Ama mutsuzluğa da var mısın?

STRIPTİZ

Kaç nota var
Do re mi fa sol la si
Onun da üstünde
O kadar giysi

Etekliğı fa
Sütyeni sol
Papuçları la
Şapkası si

Sevmektedir onları
Kendi bedeni gibi

Usul usul giyinir
Sabahları evinde
İşte do, sonra sırasıyla

re

mi

fa

sol

la

Sonunda da şapkası si

Püsküren bir çiçek gibi
Çıkar kapıdan

Gel ki geceleri sahnede
Müzik başlamayagörsün
Her şey hızlanır birden
Açılıp kapanmaya başlar
Burun delikleri

Hiç de uzakta olmayan
Bir piyano eşliğinde
Müthiş bir hışımla
Atı ativerir
Üstündekileri:
Alın size si

İşte la

sol

fa

mi

re

dooo!

VAR

Şu senin bulutsu sesin var ya
Uçtan uca tersyüz ediyor geceyi

Yataklar var konuşmak için
Öpüşmek için telefon kulüpleri

Güneşler var, yıldızlar, samanyolları,
Karpuzlar gümbür gümbür kapılarda.

Tanrılar sofrası amma karanlık
Yiyemem tek lokma yiyemem orda.

Şu senin tutkulu sesin var ya:
Ortak güzellik artı yara izi.

Tutar ellerinden kaldırırsın
Adı kötüye çıkmış tüm sözcükleri.

Yeni törenler gerek bize
Yeni törenler – kimi zaman en eski.

Dert etme, bütün dilleri içerir
Bitki konumu, küçükbaş hayvan sesi.

Şu senin dolayık sesin var ya
Dondurma yiyen gülbüz bir kız gibi müstehcen,

Balkon demirine dayalı bir arka kadar şakacı,
İlk doyumdaki gibi yeşil elma tadında,

Kimlik denetimi yaptıktan sonra
Resimli roman okuyan bir er gibi giderici.

Şu senin alçaktan sesin var ya
Pencereler var burnumun kemiğinde sızı.

Aşklar var unutulmamak için,
Boğulmak için ilk sevgili.

KARNE

İlim günleri gelirdi taraçalar
 Uzatırdı mevsimölçerlerini
 Tıkabasa yaprak arka pencere
 İnsan iki kişiyi sevebilir mi

Onunla aşkımız, o diyorum ona,
 Bir kez söylenmiş ve istense de
 Bir daha geri alınamaz
 Kırıcı sözler gibiydi

Tartışıp dururduk yollarda
 Hızla çevirirdi başını
 Çiçek aşısı gibi bakardı
 Seğirtir karşı kaldırıma

Ötekiyse nasıl incelikli
 Türkçe sığmazdı ağzına
 Bir ilçeyi sever gibi
 Yürürdü odalarda

Parmakları her yana döner
 Bir yetenek gibi geliştirdi
 Dursuz duraksız güdülerime
 Bir şeyler katardı düşüncemsi

Birinin ısırığı badem şekeri
 İç kaslarıyla uçar biri
 Yüz kez yırtılmıştır gömleğim
 Doksan dokuz kez de dikildi

Kısacası o yıllarda ben
 Hayatım karışık çantam gibi
 İki kişiyi birden severdim
 Karnemde sevinç bir aşk iki

AMA SENİN

Daha ne oynayam isterdin,
Onnesuzunum senin!

Al Süreya

OTELLER HANLAR HAMAMLAR
İÇİN SÜREKLİ ŞİİR

I

Şu günlerde içkiye düştüm, ondan mıdır bilmem,
Daha çok seviyorum Cansever'i, Uyar'ı, Can Yücel'i
Bir de Fethi Naci'yi, ve elbet Mustafa Kemal'i.

Ankara Ankara

Bir kent değil burası, bir acenta dizisi,
Bir işhanı, bir umumi mümessillik belki,
Büyük mağazalar, bahçeliğe özenen süpermarketler
Tutulmamak üzere verilmiş bir söz gibi.

Sahi kaçınıcı sanat oluyordu şu mimari?

Birer önyargı gibi uzuyor çağdaş caminin minareleri.

Opera: içine dikiş gereçleri doldurulmuş ağırlıksız bir keman
kutusu,

Osmanlı Bankası davul;

Ve Emlak Kredi'yle başlayan camdan metalden bir melodika
ordusu:

Dol (An)kara bakır dol!

Biletim öldü;

Gömleşim kirli.

Ek yapıların ana yapıları böyle ezip geçmesinde

Yoksa ölümcül bir beğeni de mi gizli?

Ne derdi buna Sadettin Köpek, Necmettin Pervane ne derdi?

Tiren kuşları daha Eskişehir'den başlayarak

Çarpa çarpa bedenlerini kara vagonlara

Can boyasıyla çizer portresinin ilk çizgilerini.

Evliya Çelebi'ye kenti gezdiren rehberin de

Sesi yeraltından geliyordu ve kemiktendi elleri.

Bir kadın torbaya doldurulmuş gibi yürüyor

Yine de, belli, içi içine sığmıyor.

Büyük Millet Meclisi'ni hiç gözden kaçırmamakta

O nereye giderse peşini bırakmayan Ankara Oteli:

İş Bankası da kendine özgü bir humour'la süzüyor
Şimdi biraz daha aşağıda kalmış Anıt-Kabir'i.

İşe bak, dün humour sözcüğü için Fransevî'yi açtıldım,
"Şetaret" diyordu yanlış okumadımsa Şemsettin Sami:
Ey şetaret bankası, artık gelmiş sayılırsın Çankaya'ya!

Ben öyle her şeye dikkat eden bir adam değilim,
Ama biliyorum, DÇM için Marmara Oteli'ne gideceğim
Yakamda gizlilik rozeti, eh çobanılık da caba;
Vergi iadesi için de Stad Oteli var,
Paraşüt Kulesini yukardan görmüş olursun ayrıca.

Adını titizce saklayan bir sokak buldum
Şimdi söyleyemem hangi alanın arkasında,
Oradan geçerken hep seni düşünüyorum,
Belki de oralarda bir yerdesin,
Sen tavşan aralığı,
Sen ağzımın tadı,

Bir buluş gibisin!

— Ağır ol Bay Düzyazı,
Sen ancak uçağa binebilirsin!

II

Ankara Ankara
Ey iyi kalpli üvey ana!

III

Biliyor musun başkentim nedense
 Birbirimizden çekiniyoruz ikimiz de,
 Sen yaslarına hiç yaslanmaz oldun
 Ben acılarıma yeterince.

Tek boynuzlu yapılar arasında
 İki katlı ve gözlüklü bir hayirevi
 Dayandım ak bedenine öptüm öptüm
 Aşkım değilsen haber ver benzerimi!

Her şey öyle yeni ki burda
 Kolunu kaldırsan yarının folkloruna katkı
 Ama ben budalalıklarla doldurdum
 Yıllarca bütün boş sayfalarımı.

Şurda işte tam şu noktada Dede'nin
 İç çekişi Bach'ın soluk alışına karışıyordu,
 Bir kapıyı açtım ürktüm ve kapattım
 Bir milyon adam ayakta bira içiyordu.

Kim kimdik o gün, unuttum şimdi,
 Yalnız buz gibi odada oturduğumuz aklımda,
 Hani o arsız sonbahar küçücüğü
 Gözündeki arpacıkla ısıtmıştı hepimizi.

Sen temiz hava saklı su

Sen Bayan Nihayet

Sen bir mevsimin sanat eki

Çeşmeler adın kokulu!

IV

Hoparlörlerinde halı ve mevlithan
 Gri gözlerinde zararsız kırlangıçlar,
 Alnaçlarının ardında kirli kan,
 Önündeyse temiz ve vurulandan akan.

Bugünün şarkısıdır ama yarın için
 Çıkan her kurşun patlayan silahlardan,
 Katılaşı dur yukarda katılaştığın kadar
 Artık bir özel ad oldun ey Duman!

Kooperatif evlerinin sözleri boğazlarında: Çimento!
 Alüminyum mırıldanıyor zorluyor güçsüz belleğini,
 Adakale Sokak'ta İlhan Berk'i görür gibi oluyorum
 Bir kentin tarihinde şairlerin ayak izleri.

Şöyle mi derdi İlhan Berk:

"Sevdiğim kadınlar yaşlandınız hepiniz
 Ama, inanın, yine de özlediğim sizlersiniz."

Salâh Birsell bu dizeleri şöyle geliştirdi:

"İsterseniz İlkyazın gazinosuna
 Hep birlikte garson girebiliriz."

Aldı Cahit Sıtkı:

"Özgürlüğümün bir parçası oldun artık
 Hangi kuytuya düşsen hemen yapraklanırsın orda."

Cahit Külebi:

"O ozanlar var ya büyük ozanlar
 Biz yanarken çıkardığımız dumanlar."

Evet, Mehmed Kemal, Yılmaz Gruda, Orhan Veli,
Şimdi hepsi dipte, hepsi birer yeraltı suyu gibi.
Sevgilim bilemem sesimi duyuyor musun
Bir gökkuşağıyla doldurmak istiyorum içini.

Ve Hasan Şimşek, Cahit Sıtkı'nın kasabalısı,
Ve içtiği rakı kadar bembeyaz Şahap Sıtkı ki
Metin Altıok'a devredip masadaki yerini
İnanılmaz biçimde bu kentten gittiği.

Tam Ataç Sokak'tan Pazaryeri'ne dönüyorum ki
Bir sürü giysiyi üst üste atmış omuzlarına
Terzi çıraqları pat pat düşüyorlar ortaya
Rengârenk kır çiçekleri gibi.

— Şair arkadaş,
Bir derdin mi var
Bir şeyler çıkarmak mı istiyorsun derdinden
Ankara'ya gelmelisin.

V

Yakınoğu'nun düpedüz İtalyancası: Farsça

Yakınoğu'nun zengin Fransızcası: Arapça

Yakınoğu'nun duru İngilizcesi: Türkçe

Yakınoğu'nun dallı İspanyolcası: Kürtçe

Yakınoğu'nun kırık Portekizcesi: Lazca

Yakınoğu'nun yatay Çincesi: Ürgüp, Göreme

Yakınoğu'nun sıcak ve çılgın esperantosı: pazaryeri,
Hani geçen sayıda ondan söz etmişim de.

VI

Ankara Ankara

Müfettişler arasından geçiyor tiren

Bankası elektrik Otel Mola

TAŞIRAN DAMLA

TAŞIRAN DAMLA

Arı mısın türkü boku musun ne
Seviyorum seni taşiran damla
Adın yazılı gün sonlarına
Kaldırdığın toz anayol tozu
Arı mısın türkü boku musun ne

Gün gelir bir sürü şey
Zoruna gitmeye başlar gerçeğin
Yenilgiler de birikir ilenç de
Kentlerin sarı gözeneklerinde
Zoruna gitmeye başlar gerçeğin

Saçlarının arasına düşmüş
Orda ilk kez öpülmüş taze;
Törene götürülmüş çiçekler
Mayıs mıdır artık Ekim mi olur
Törenden artakalan çiçekler

Zingadak duran bahçe
Telgraf direğinde vmultı
Son kış son sıcak aşın anısı
Sözcükler gömlek değiştirir
Son sıcak lafın anısı

Bir sokak daha mı kaldı
Belki işte tam o sokakta
Taçyapraklı mahrem dakika
Birimlerin için için hıncı
Herhangi bir dakika

Harara tıklmış pamuk
Dipten oynayan dalga
Gül ki bardakta durmaz
Kamış ki kamaşmakta
Kamış ki kamaşmakta

Gelir geçer otomobiller ki
Ayıışığı kaç para,
Sen güneşin her anlık dergisi
Bin yıllık aboneyim sana
Seviyorum seni taşıran damla

BİR ÇİÇEK

I

Dev bir gemi geçiyordu
Küçük küçük sulardan

Kadıköy parkının umarsızları
Sıralanmışlar banklara
Bugün de her zamanki gibi
Tek laf etmeden
Denize bakıyorlardı

Karışık düşünceler içinde
Ağır ağır yürüyordum
Şey kalabalıktır şimdi
Önce şu mektubu mu atmalı
Evlendirme Dairesi'nin önü
Çelenk dolu

Birdenbire
Bir çiçek
Rıhtım taşının aralığından
Uzatmış başını

Bir çiçek yolumu kesti!

II

Bir ilkokul bahçesi geçiyordu
Cıvı cıvı sulardan

Ğ VİTAMİNİ

Bilginlerimiz sağolsunlar
Bir vitamin buldular
Çalışınca azıcık;

Yumuşak G vitamini:
Ulusalçılık!

BİR BÜST İÇİN
ELLİ YIL SONRA SÖYLENMIŞTİR

Bıyıkların
Hakikatlı mermerde
Algın karanfil

Bakışların
Yalnız hayatın değil
İşçilik bedeli tarihin de

Ağzında
Filtreli
Şanlı Haziran

Üstünde
İdris Nebi gibi
Biçtiğin hulle

Doğumun
T.Ö.
Yani Tariş'ten Önce

Ölümün
Bilinmiyor,
Söylence.

İLHAN'IN ANISINA TÜRKÜLER

I

Senli benli buğday çocuk
Nerden başlasam bilemiyorum
Taşıtlar seçenek değil artık
Ayrıca cesaretim de yok

Bir bardak su içsem şimdi
Yaralarımдан dökülür
Gün ki yıkımlar günüdür
Boştur ne söylesem şimdi

Birini görüyorum kalabalıkta
O adam işte sana benziyor
Ama sana nasıl da benziyor
Binlerce adam kalabalıkta

O'sun sen yürüyüp gidiyorsun
Parmağında küçük bir zincir
Bıyıkların yazgı gibidir
Dolmuştan indin gidiyorsun

Anıştırır yüzleri aşklar
Belirsizdir o mu değil mi
Ama orda kalmaz acılarının
Değiştirir her şeyi, o kılar

Şimdi bir parçasısın artık
Ekmeğin Ankara'nın Türkçenin
Gurbet ezgilerinin her şeyin
Kendisi küçüğü eşisin artık

MÜBECCEL İZMİRLİ

Çubuklu'da Mübeccel İzmirli
 Vapura bindiği zaman
 Canyeleği sayısı da
 Bir adet artardı o an,
 Dalgıç Okulu'nun tüm öğrencileri
 Kıydan el ederlerdi ona.

Ne kadar şair var Anadolu'da,
 Mübeccel İzmirli
 Mektuplaşırđ onlarla,
 Bir şey yemez içmezdi
 Beslenirdi sadece
 Küçük dargınlıklarla.

Oymuştu baldırını,
 Büyük Kohinor elmasını
 Saklamıştı oraya,
 Sekseniki yılında
 Satmak zorunda kaldı
 Yüzyetmişbeş liraya.

Evleri oldu; güzel;
 Elleri vardı ince,
 Bizler rakı içerdik,
 O, ecel şerbeti, damla,
 Dostları için gizledi,
 Çok daha önce ölmüşü
 Çok daha önce yoksa

Yok artık Mübeccel İzmirli
Bir tarak arıyor Çubuklu'da
Dalgıç Okulu öğrencileri,
Hışırdar durur sular
Giz tutmuş bakışlarıyla
Gökten boşanırcasına

Ey Dalgıç Okulu öğrencileri
Sularda değil o aradığınız:
Bodrumlarda

bodrumlarda

bodrumlarda!

FOTOĞRAF

Durakta üç kişi
Adam kadın ve çocuk

Adamın elleri ceplerinde
Kadın çocuğun elini tutmuş

Adam hüzünlü
Hüzünlü şarkılar gibi hüzünlü

Kadın güzel
Güzel anılar gibi güzel

Çocuk
Güzel anılar gibi hüzünlü
Hüzünlü şarkılar gibi güzel

ÖLÜM

Ölüm geliyor aklıma birden ölüm
Bir ağacın gövdesine sarılıyorum.

CEYHUN ATUF KANSU
 CEYHUN ATUF KANSU
 CEYHUN ATUF KANSU

Hekim
 Avucunun içinde mevsimin yüreği

Dost
 Sözleri “soğan kadar şirin”

Ses
 Buğdayın gülün sesi değil, onların kendisi

Kızkardeş
 Anadolu’nun küçük kızkardeşi

Ağabey
 Sahi ne kadar da uzun paltosu

Öğretmen
 Sevgi öğretmeni

Şair
 Kalemî işaret parmağı ve ortaparmak arasında

Alçakgönüllü
 Koparmıştı saatinin akrebini

Deli
 Çocukların delisi yıldız delisi

Ezgi
 El ayasından oval ezgi

Sözcük
 Ağızdan, değirmi sözcük

Kırmızı
Kızamık ve gelincik

Mavi
Su ve gök ögesi

Kansu
Kan ve su

Atardamar kanı
Kaynak suyu

KISA TÜRKİYE TARİHİ*

Şelaleye
Düşmüştür
Zeytinin dali;
Celaliyim
Celalisin
Celali.

* Krş. bu kitapta s. 219'da "Kısa Türkiye Tarihi I" (Ed.N.)

HEYKEL

Gözüm gitti de
Heykelin önündeki ere
Düşündüm:

Neden başkent
Yalnız cenaze törenlerinde
İnsana verilir

Neden ülkemde
Kahramanlar
Hep dargındırlar

Neden tarihe değil de
Coğrafyaya geçenler
Önemli

Neden
Kunduracının ağzındaki çivi
Değil Ahi mavisî

Ve neden
Kimse
Pencereden bakmıyor?

CAMDAN

İçkievinden çıkınca
Camdan
demin oturduğum yere
baktım.

Sigara paketimi
masada unutmuşum.
Sandalyede
Tıpkı benim gibi
Oturuyor boşluğum.

Bir eli alnında
benim gibi.
Ama
biraz daha mı hüzünlü?
Otururken de
Biraz daha mı çıkarıyor
kamburunu?

Biraz daha mı benziyor
babama?

Bir yaş büyüğüm babamdan
ve rüzgâr
bir törendeki gibi
çekiştirir durur
yağmurluğumu.

BU BİZİMKİ

Yıkıcı bir aşk bu,
Yıkıyor milletin ortasına
Tutku yükünü.

Bölücü bir aşk,
Ekmeği suyu bölüyor
Günde üç öğün.

Hain bir aşk bu,
Sizin eve hırsız girer
Onunkine polis.

Yasadışı bir aşk,
Evlenmeyi
Hiç mi hiç düşünmüyor.

Soyguncu bir aşk bu,
En sıradan ezgilerden
Sevinçler devşiriyor.

Kökü dışarda bir aşk,
Dante ile Beatrice'inkine
Fena öykünüyor.

İşgalci bir aşk bu,
Samanlık sevişenin diyor.
Başka şey demiyor.

ADI
İLHAN BERK
OLAN ŞİİR

Nurullah Ataç eliştirmen
Tahir Alangu soruşturman
Cevdet Kudret deriştirmen
Suut Kemal ekiştirmen
Mehmet Kaplan uyuşturman

Sabahattin Eyüboğlu yetiştirmen
Orhan Burian barıştırman
Vedat Günyol biliştirmen
Adnan Benk veriştirmen
Fahir Onger geiştirmen

Memet Fuat alıştırman
Fethi Naci kızıştırman
Hüseyin Cöntürk yarıştırman
Rauf Mutluay doluşturman
Asım Bezirci koğuşturman

Mehmet H. Doğan geliştirmen
Doğan Hızlan buluşturman
Konur Ertop araştırman
Vecihi Timuroğlu seviştirmen
Muzaffer Uyguner üleştirmen

Adnan Binyazar örtüştürmen
Füsün Akatlı konuşturman
Atilla Özkırımlı dalaştırman
Murat Belge yakıştırman
Enis Batur ileştirmen

İlhan Berk eleştirmen

BEHÇET NECATİGİL
ŞİİRLERİNİ
NEREYE YAZARDI

Renksemez camgöz
Hep arka pencereden baktı,
Orada, oralarda sabah akşam
Solgun ay altında kasımpatı

— Nereye mi yazardı dizelerini
Bir şey çıkmamış biletlerin kenarına yazardı.

Bir kapı mı açılıyor
Hemen menteşeye kayardı gözleri
Küçük ev aletleri kerpeten mengene
Giderek onda alışkanlık yarattı

— Nereye mi yazardı dizelerini
İlaç kutularının üstüne yazardı.

Yazısı 1928 yazısı
Atatürk'ün elyazısı
Ama sıkılganlıktan mı neden
Fazlaca bastırılmış bir yazı

— Nereye mi yazardı dizelerini
Kâğıt peçetelere yazardı.

Çiğnediği sözcükler, ağzının kenarında
Salya değil köpük halinde toplanırdı
Ve zarif kemerini örtme duygusuyla
Şal gibi aşağı akardı boyunbağı

— Nereye mi yazardı dizelerini
Plastikten oyuncakların üstüne yazardı.

Koca Barbaros'a karşın
Beşiktaş biraz odur artık,
Küçük bir oda versinler
Kehribar yüzü öylece kalsın

— Nereye mi yazardı dizelerini
Tırnaklarının üstüne yazardı.

YAZGICI ŞİİR

Nasıl anımsamazsın Özdemiroğlu'nu,
Hani gün boyu içer içer de sonra
Uyurdu kolları bir gulamın boynunda.

— Bir gün saati doldu
Tam öyle bir uykuda.

Nasıl anımsamazsın Yavuz Sultan Selim'i,
Yabanıl bir beğeni arardı zulumlarda;
Övünürdü şirlerle, pençe-i kahrındaki.

— Ama sonunda parça parça
Şir-pençeden gittiydi.

Nasıl anımsamazsın öbür Selim'i ve Murad'ı
Hani şu ayyaş Selim ve mastor Murad;
Tuhaftır, tütünü, içkiyi de yasaklamışlardı.

— İçki hakladı Selim'i.
Esrarla tükendi Murad.

Nasıl anımsamazsın Abdülmecid'i,
Gülhane hattının kırkyaprak gülü;
Bir bezmde âlem yaparken öldü.

— Hoş, annesinin adı da
Bezmiâlem'di.

Nasıl anımsamazsın Adolf Hitler'i,
Neden hiç evlenmediğini soranlara
Karısının Almanya olduğunu söylerdi.

— Söylentiye göre alev alev
Yandı onun koynunda.

Nasıl anımsamazsın Mussolini'yi,
Garsoniyerinde mutlaka bulundururdu
Bir dua iskemlesi.

— Ama son duasında
Toprağa doğru açılmıştı elleri.

Nasıl anımsamazsın kabadayı Al Capone'ı,
Al Capone, yahu, Chicago'da Belediye Başkanı oldu;
Hani her kapının önüne bir şişe süt koydururdu.

— Temizleme-aydınlatma resminden
Oldu onun da sonu.

Ben bu şiiri yazdım akşamüzeri,
Aklımda "Define Adası"nın ilk sözleri;
Başkalarının hayatını da ilerde söylerim.

— Yine görüşelim!
— Görüşelim!

SICAK NAL

(Güz Bitigi ile birlikte 1988 Behçet Necatigil Şiir Ödülü)

1. baskı: Dönemli Yayıncılık, 31 Mart 1988.

2.-4. baskı: Can Yayınları, 1990-1994.

DİLEKÇE

Sokağımsan
Ben anahtarı çevirdiğim zaman
Kapanan evin kapısı değil,
Senin kapın olsun açılan.

Adresimsen,
Mektuplarım doğru dürüst gelsin;
İki kişi telefonla konuşurken
Olmayalım hemen üç kişi.

Kentimsen,
Başka kentler de girsin araya;
Daha bir sevinçle katılayım,
Şenliğimsen.

Her şeyi yaz, tarihimsen,
Ama her bir şeyi;
Dilimsen,
Sen de koru biraz dilliğini.

Düşüncemsen,
Kızkardeşim pencereyi açsın;
Sorguçlu bir ılık aracılığıyla
Günyenisi dolsun içeri.

Uzat saçlarını Frigya,
Yarimsen,

Yurdumsan,
Söz ver Anadolu!

SICAK NAL

I

Art çocuk, Muhyiddin Çelebi,
Molla Fenari'nin kısık fitili;
Okuduğu her beyitten sonra
Gülsuyuyla yıkardı ağzını;

Kirlidir şiir; ve söz, atılmazsa zehirdir;
Bunu bilirdi;
Acı bir gölge geçerdi bakışından,
Mesir macununun içindeki çivit gibi.

Karısı yanındaydı hep,
Çocukluktan kalma
Ve artık değişmezlik kazanmış
Yanlış bilgi;

Odalarda ışıksız iki aslan
Derinliğine iki atla sevişirdi.

Kerbela yası hemen her zaman
Görünmez kıldadı Mevlit sevincini;

Ölümü düşünen,
Daha doğrusu anımsayan yüzü
İlençler denizinde yüzerdi.

II

Dikenli tele takılmış çiçek,
Yüzyılımız çiçek diye seni getirdi.

Gökyüzüne çarpıp düşen kelebek,
Kumaşları mı diyeceksin şimdi?

III

Pencere silen kadınların
Uzarlarda bir yeri aynatmasından belli;

Giysilerden, bayraklardan, cenaze törenlerinden;
Ayakları dolaşan sandalyelerden;

Ağzı ağzına dolu telefonlardan
Gözleri bozuk paralardan

Saplantılı duvar saatlerinden
İçkilerin giderek küçülmesinden

Belli, iyi şeyler olmayacak.

IV

Meyvelerin turuncu aktığı oynak oluk,
Ayrımlar eşiğı.

Merhaba tahıl,
Yolun bilgisi işte bitti!

Evreşe,
Tek türküsüyle varolan ela gözlü kasaba,
Bir çocuğum olsun isterdim senden.

Adını değıştirmişler senin de mi?

V

Bir şey var şu bizim durumumuz ona benziyor

Umarsızlığı yüceltmek mi desem?
Renkleri beklemek belki...

Makbule geçmeyen armağan
Ya da
Zindanda gökbilim öğrenimi.

Ya da
Satın alınmak
Ezgiler tarafından.

VI

Yakup Cemil'in
Kurşuna dizilmeden hemen önce
Üst üste içtiği
Ömründeki ilk üç sigara.

VII

Ölü duvağı,
Ak altın
Boz altın.

VIII

Kafes de, diyorlar, kuşu neden istesin ki!

Gözlerine mendil bağlamış hocalar.

Nerden mi öğrendim, gazeteden mi?

Karaköy altgeçidinde bekliyor
Şemsiyesini tüfek gibi asmış omzuna
Ölüm meleği.

IX

Yazı artık günbatımında
Yazı bize geldi.

X

Bir şey var
Balkonlar kollarını açmışlar
Ona sarılacaklar.

8.10 VAPURU

Sesinde ne var biliyor musun
Bir bahçenin ortası var
Mavi ipek kış çiçeği
Sigara içmek için
Üst kata çıkıyorsun

Sesinde ne var biliyor musun
Uykusuz Türkçe var
İşinden memnun değilsin
Bu kenti sevmiyorsun
Bir adam gazetesini katlar

Sesinde ne var biliyor musun
Eski öpüşler var
Banyonun buzlu camı
Birkaç gün görünmedin
Okul şarkıları var

Sesinde ne var biliyor musun
Ev dağınıklığı var
İkide bir elini başına götürüp
Rüzgârda dağılan yalnızlığını
Düzeltiliyorsun.

Sesinde ne var biliyor musun
Söylemediğin sözcükler var
Küçük şeyler belki
Ama günün bu saatinde
Anıt gibi dururlar

Sesinde ne var biliyor musun
Söyleyemediğin sözcükler var.

TERCAN

Mamahatun Türbesi iki katlı
Alt katta yılan parlar

Bir at kışner sümbüli
Kamyonları ala boyar

Rüzgâr
Az ötedeki
Eski kervansarayı
Eleştirir durur

İhtiyar adamla çocuk
Ordadırlar

Hiç konuşmazlar

Çömelmiştir ihtiyar
Bir olanak gibi
Sıkılmıştır avucunu

Çocuğunsa
– Göz göze gelebilirsenez –
İpi kopmuş bir uçurtma
Hızla uzaklaşır bakışlarından.

EDİP
CANSEVER

Yeşil ipek gömleğinin yakası
Büyük zamana düşer.

Her şeyin fazlası zararlıdır ya,
Fazla şiiirden öldü Edip Cansever.

AÇILMAMIŞ KAPILAR

Sevdiğin kentlerin selamı sanki
Sülüs kamyon şoförleri
Kûfi hamallar

Anılar hep sonbaharda gibidir
astrakan gecede
süt yıldızlar

Belleğinin yerini tutar kadehindeki
Taşlar taş kemerler
İvedi sarmaşıklar

Hayatını sarsan binbir andan
adlarını yıllara
veren yargıç krallar

Ne varsa yarım kalmış, geleceğindir
Bir kez girilmiş sokaklar
Açılmamış kapılar

Bilir misin iki kökeni var hüznüniyetinin:
çiçek durumu aşklar
yaprak düzeni siyasalar

LAVANTA

Odanız kızkardeşinizdir,
Büyük Ş'lerle iner giysiniz;
Bir kez onarılmış anıt mihrap;
Hemen pencereye geçersiniz.

Bütün şarkıları düşünün,
Sizin yüzünüz çıkar ortaya,
Konsolun üstünde yelpaze,
Yan yana yan yana düşünün ama.

En derin çizgiler, güzelim,
En tatlı anlardan kalma...
Değme acı baş edemez
Hazların lâl oyuklarıyla.

Çıkarken yığılan basamaklar
Kaçı kaçırirler inerken,
Beyaz sunağıyla gotik tapınak,
Eliniz sanki hep tırazanda.

Bir şeyiniz olayım sizin,
Hani nasıl isterseniz,
Oğlunuz, kiracınız, sevgiliniz;
Dünyanın bir ucuna
Birlikte gider miyiz?

Bekletilmiş ipeklinizden
Kopmaya can atar bir düğme;
Boş verin, o düğme hayın,
Gider miyiz?

Şimdiye dek düşünmediyseniz
Bakmayın içinde ne var,
Küçük bir kitaptır yaşamak
Elinde tutmaya yarar.

KARACAOĞLAN

Kilimim siyahtır bütün renklerden
İçinde kil var milim var

Umut'un içinde mut varsa
Umutsuzluğun da içinde umut

Bağnazlığın içinde Banaz
Götürüp sonra Sivas'ta astılar

Ülkemin ırmakları dışarı akar
Neden bilmem can havliyle akar

Akarsuların hepsi karasu
Dağ doruklarında denizyıldızı çakıllar

Akıntılar akıntılar ters akıntılar
Üstünde simürg uçar

Mahpusta beyaz elli Musa
Balıkçıl yürüyüşlü firavunlar

Kedi adımlı dışişleri bakanları
Onun parmaklarıyla konuşurlar

Ayrılık vezirleri yabancıl yontular
Nâzımdaki nâzı okşar gibi dururlar

Babam sayrı düşmüş, döşeğinin altında
Kasım güneşi ve asık yüzlü tanrılar

Yaş otuz beş dantel gibi ortasından
Sessizce yırtılmış temiz yüzlü hacılar

Karacaoğlan der ki göçüm söküldü
Kilimim parça parça acılar al al açar.

1994 ELİYLE,
SAMANYOLU'NA

Yaşadım, Tanrım,
Yarım ve uluorta,
Bir dahaki hayatta,
Varsa öyle bir hayat,
Şiir yazar mıydım,
Bilmiyorum.

Ama kadınlar, Tanrım,
Öyle sevdim ki onları,
Gelecek sefer
Dünyaya
Kadın olarak gelirsem,
Eşcinsel olurum.

TURGUT UYAR

Ak odada oturur
Kapısı penceresinden çok

Gözlerinde yıldızlar
Serin yerde durur

Bir elinde kadeh
Öbürünü yarasına bastırır

İnşaattan ses gelir
Bir şeyi okşar gibidir

Uzanıp durmuş mahcup
Işığagöçerin şarkısı

Dönülmez dizeler içinde
Onunkiler gülaçılır

Öldüğü gün
Hepimizi işten attılar.

YAZ SONU

Sukürenin perisi sen; sen, taşkürenin avcısı,
 Bir kişi daha olsa yanınızda
 Siz orda öpüşürken,
 Ne diyorum bir kişi daha;
 Alamut kalesinde öpüşürdünüz.
 Ona göre gelişirdi her şey,
 Yeni bir güzelduyu açılırdı
 Bir töre cançekişirken.

Karagözlü hançer, sen; sen, mavi bakışlı kılıç,
 Unutulmazlarınızı dökerken birer birer,
 İki kişi daha olsa yanınızda,
 Mihri'nin vuruluşu ve çantası
 Ve elindeki tuğla da gelirdi gündeme;
 Daha sonra kesilen barsağı, iki metre;
 Kediler uzaklaşırdı ısrarla camdan bakan;
 Ne diyorum iki kişi daha.

Kavaldan akan gökyüzü, sen; sen, düştten geçilmez bahçe,
 Sınıf arkadaşları, şarap ve tüzük kokan,
 Dağın Eskisi'ne iki vadiden seslenirken,
 Ne diyorum beş kişi daha olsa yanlarında,
 Ama her şeye üçünün bileşkesinde varan;
 Ne bilim-sanatı Hayyam'ın, ne siyaseti Nizam'ın,
 Ne yiğitlik, ne aşk... Bir şey kalmazdı tek başına.
 Ahırlarımızda her zaman sana ayrılmış bir at vardı.

Ve sen sonunda bir gün çıkar gelirsin diye,
 Çok şeyin adı küçük yazıldı;
 Silinmez anlar vardır,
 Karşı konmaz özlemler,
 Ben şimdi ne istediğimi de bilmeden artık
 Bağırıp duruyorum ya, şurda,
 Sen yaz sonunu ilan eden güzel keten,
 Güneşten yırtılmış caz, sen!

SEVİNCELİK

Kızkulesi'nin düş getiren pay senetleri
Kısa günde kapış kapış gitti

İşçisi köylüsü öğrencisi şairi
Tam tamına 49,5 milyon kişi

Yazıldı defterine güzelliğin
Çocuklar sabah akşam resim çektirdi

Sevinçler acılar şarkılar ki
İstanbul'u an an görünür kılar

Fenerime uğru yeşil tatlı pembe sürülmüş
Yanında ne ki Koç'lar Sabancı'lar

Sonra 49,5 milyon düş senedi
Bir sabah törenle denize verildi

İçlerinden üç tanesi de
Şu şu şu kişilere ciro edildi:

Tarihin babası sayılan Herodotos'a;
Tarihin bir babası daha varsa ona;

– Ve uzun tartışmalardan sonra –
Nüfusumuzun geri kalan kısmına.

TÜRKÜ

Bir kitap düştü yanan bankadan
Kaptım hemen eve koştum
Sayrılık lar yapıtı ki baştan sona
Bağ bahçe tutkusuyla okudum

Masalın sonunu bekliyorum şimdi
Herkes toplanacak bir odada.

Şimdi sen varsın gidiyoruz
Şu genç kız dizini dayamış
Şoförün ensesine
Aslında o götürüyor bizi

Dolmuşta sekiz kişi
Oyuncaklar gibiyiz

Sanmasınlar inanmıyorum
Elbet inanıyorum tanrıya
Herkesin kendi tanrısı var
Sen ölünce ölüyor o da.

SİGARAYI
BIRAKANIN
ŞİİRİ

Eskiden birinci işimdi sigara içmek
Şimdiyse içmemek birinci işim.

DOSTLUKLAR İÇİN DÜZYAZI

Erkekler arasındaki dostluklarda
Av anlaşması da var.

Kadınlar arasındaki dostluklar...
Siyah ve yer yer yıldız ışınlı
Bir kumaşın arkasında
Usulca dönen bir çiçek düşünürüm.

Biri lambayı avucunun içiyle kapar
Dünyanın ucunda sözcükler düşünürüm,
Berrak burun delikleri havada biri
Savunma ve içdökü koklar.

Savunmanın binbir gizi
Düzgün açılmış sigara paketleri
Ayakta duran pantolonlar,
Anılar ortalıkta dolaşır ve karmaşır.

*Kurtarılmış zamanların
Sonsuz çay içilen
Oturma yerlerinde onlar
Dayanıklı ve yaklaşılmazdırlar.*

*Hele çocukluk dönemi dostluklarını
Güncel tutmayı bilen
Yaşlı kadınlar!*

Kadınlarla erkeklerin dostluklarında
Kadın payı oldum bittim ağır basar
Dönmektedir yine o savunma çiçeği
Yine kumaş yine içdökü;
İnsan ilişkilerinin doruğunda
Patika erkencisi
Ve çekingen bir tılsım var,
Öğrenilse de hiçbir zaman çözülemez.

Kadınlar uçadırlar,
Hele evli kadınlar.

KISA TÜRKİYE TARİHİ

KISA TÜRKİYE
TARİHİ I*

Şelaleye

Düşmüştür

Zeytinin dali;

Celaliyim

Celalisin

Celali.

* Krş. bu kitapta s. 186'da "Kısa Türkiye Tarihi" (Ed.N.)

KISA TÜRKİYE TARİHİ II

Üç anayasa
ortasında büyüdün:

Biri akasya
Biri gül
Biri zakkum.

KISA TÜRKİYE TARİHİ III

Türkiye'nin adı,
Soyadı yasasından beri
Atatürk adından
Soyutlanamadı:

1930'lu yıllarda
Etitürkiye;

1940'lı yıllarda
Atetürkiye;

1950'li yıllarda,
Ûditürkiye;

1960'lı yıllarda
Ötetürkiye;

1970'li yıllarda,
Atatürkiye;

1980'li yıllarda,
Aditürkiye;

Mavi yolculuklar var bir de,
O yunani o güzel yolculuklarda,
Hemen her zaman:
Adatürkiye.

KISA TÜRKİYE TARİHİ IV

O yıllarda ülkemizde
Çeşitli hükümlerle
Yetmiş iki dilden
İkisi yasaklanmıştı:

İkincisi Türkçe.

KISA TÜRKİYE TARİHİ V

Kahvede subay yok,
Bu nasıl iştir!

SÖZ YİTİMİ

KEHANET 1985

Lokman şair senin hayatın
Yedi kırlangıcın hayatı kadar
Altısını ardı ardına yaşadın
Bir kırlangıcın daha var.

SÖZ YİTİMİ

1.

Yürüyor muyduk,
Yoksa bir doğa parçasının
Altını mı çizdiriyorlardı bize?

2.

Ellerimizde küçük kâğıt kutular
Yüzlerimiz asılsız.

3.

Bir yere geldik ki
Hiçbir sokağın adı yok.

4.

Binlerce çocuk,
Siyah-beyaz bir kuşak,
Ötelerden akar sessizce.

5.

Cebimde bir paket sigara
Bir tırnak makası
Bir mendil
Ve bir küçük yaratık
Ne olduğunu bilmediğim.

6.

Bir yere geldik ki
Güneş, heyy!
Ay, ayy!

7.

Bu toptan içine devrildiğimiz
Bu bir şey, bir değirmi,
Anlatılmaz bu, bu bir gülümseme.

8.

Öteşirde
Batar çıkar sözcüklerimiz.

ANISI

Simgelerin, herkesin olduğu an,
Ay fena oynar yerinden.

Tam tutacakken ötesine geçersin
Ulaşmak istediğın şeyin.

Yelkeninin lotus bakışlı ucu
Akşamını kanata kanata

Kalyonlar vardır, yanında,
Mutsuzluk küçük kalır.

Avucunun içindeki suda
Uçuk ehram çalkantısı.

Döşegin, buzulların altında,
İlk anı, bir ilk çocukluk anısı.

DÜŞÜNCESİ DEĞİL, KENDİSİ

Çiçekleri sulayan adamın
Bir sürü adı vardır.
Üsküdar'a at yollar.

Fırat suyu bütün bir bölgeyi
Takma adlarla dolanmak
Zorundadır.

Ölüm güney yarımkürede
Çok sığ ve sonsuz geniş
Bir ırmaktır
Ganj da derler ona

Ölüm deyince

Zamansızlığın ortalarında
İstanbul'da enderun ağaları
Padişahın buyruğuyla
Kartopuna tutar birbirini.

GÜZ BİTİĞİ

(Sıcak Nal ile birlikte 1988 Behçet Necatigil Şiir Ödülü)

1. baskı: Dönemli Yayıncılık, 1 Nisan 1988.

2.-4. baskı: Can Yayınları, 1990-1994

Güz Bitigi

Serpi ile Nuri
1914

20 sün
1 iğgaye
12 luyit
16 tige
8 işleyim

1 DÜZYAZI

SİZ, SAATLERİ

Siz, saatleri yaşadınız. Zamantaşlarını. Niceldir saatler. Ad-sızdırlar. Renklerini, kokularını kişiselliklerden alırlar.

Aylar birbirinin içinden yürüyebilir. Ağustosta bile Marta gönderme vardır. Yine de gönderme mevsim mantığıyla sınırlıdır.

Günlerse bambaşka. Bir günün öbürünün önüne geçmesine izin yok. Günün gizi hem kişiselliğimizde, hem de onun kendi kişiselliğinde.

Siz, saatleri yaşadınız. *Henüz sözcük haline dönüşmemiş, ya da bir sözcük karşılığı oluşmamış durumlar yarattınız. Tanışınızım.*

Aylar ayları açıklıyor.

Saatler saatleri kum saatiyle açıklayabiliyor.

Açıklanmayan tek şey aşk: En büyük sayrılık ve en büyük sağlık.

Günü tam gelmemiş olarak bir yanını gizleyen duygu.

Denetçi anlamaz, tarihçi atlar, terzi bir araya getiremez, sanatçı elden geçirir.

Kent yıkılıyor. Sokaklar uçtan uca kazılmış. Sesimiz radyasyon içinde. Mühendisler geldiler; kedi resmini bile cetvelle çizerler. Gözlemesinde art arda mevsimler sökülür.

Mahşerin ortalık yerinde size rastladık. Elinizi şuramıza koydunuz.

Sürgündük. Göçebeliğin elverişli yanlarını da yitirmiş gibiydik. Yanınızda göçmen olduk. Bir yerleşmişlik duygusu ki, hırkamız yazlık sinemada iliklenir.

Güneş her sabah verilmiş bir söz gibi doğuyordu.

Gerçek neydi biliyor musunuz: Her şey.

Yüz yıl sonra bugün yaşayan hiçbir anne, hiçbir sevgili, hiçbir bebek, hiçbir bıldırcın, hiçbir balina, hiçbir örümcek, hiçbir aslan, hiçbir ceylan, hiçbir yılan var olmayacak. Ayrı bir kardeşlik kanıtı değil mi bu? Hayat kanıtı. Birbirimizin her yönden çağdaşız.

Siz tebeşirle karatahtaya ne güzel yazan.

Kuzular için özel bir bölüm açmayı da hiç unutmayan.

Saatlerle yaşadınız. *Düşlerinizde doğulu bir ressamın elinden çıkmış ağırlıksız yapraklar.*

Kızböceği de göründü. Gece de uçmaya başlamış.

Bakır kaptan günlük kokusu yayılır.

Geceyle birlikte.

Gece de.

Sen Serpin, sen Nuri, orda burda nasıl dolaştırdınız. Benziyordunuz. Aynı kişi miydiniz?

İki din var: siyah ve beyaz. Gerisi?..

İKİ KALP

İki kalp arasında en kısa yol:
Birbirine uzanmış ve zaman zaman
Ancak parmak uçlarıyla değebilen
İki kol.

Merdivenlerin oraya koşuyorum,
Beklemek gövde kazanması zamanın;
Çok erken gelmişim seni bulamıyorum,
Bir şeyin provası yapılıyor sanki.

Kuşlar toplanmışlar göçüyorlar
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

EŞDEĞERİYLE YAN

Eşdeğeriyle yan yana yürürken
Cehennem sokağında birey olmak,
Ve en inceldikten sonra
İlkel sözcüklerle konuşmak seninle.

Saat beş nalburları pencerelerden
Madeni paralar gösteriyorlar,
Yalnızlığı soruyorlar, yalnızlık,
Bir ovanın düz oluşu gibi bir şey.

Hiçbir şeyim yok akıp giden sokaktan başka
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

ATI'LAR
DELTALARA

Atı'lar deltalara gömülen atı'lar,
Saçı'lar fiyortları öpen saçı'lar,
Kutu'lar, Haliçlerden susmuş kutu'lar,
Takı'lar eski aşkları imler takı'lar.

Bol dökümlü gömleğinin içinde
Sırtını ve karnını dolanan
Ve sonunda sincap olan
O kuş.

Seni o kadar yakından görünce,
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

ÇEKİRGE BULUTU

Çekirge bulutu içinde
Koynuma soktuğum ekin;
Çalgılar ikidurur sürgün ilinde,
Bir gözü mavidir bir gözü bleu.

Gölgede boy atmış top fesleğen,
Bir ilkokul bahçesinde görmüştüm seni,
Marienbad ilkokulu, Nişantaş'ta;
Bir çocuk yeşil örtüyü çekiverdi.

Hızla geçen otobüslerin ardında benzeşmek...
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

SÜLÜNÜN YÜZÜ

Sülünün yüzü bir atmosfer olayıdır.
Rasgele yazarı avcıdan öğrendim:
Yabanördekleri donmasın diye,
Suya nöbetleşe kanat vururlar.

Ve işte şamandırasıyla Beşiktaş'ınız,
Çapraşık bir yüzyılı geriye atar;
Tanrım siz şu uzun Anadolu'yu
Çocukluk günlerinizde mi yarattınız?

Senaryocu bayanla bir bankta oturuyoruz
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

İLKOKULU BİTİRDİĞİ

İlkokulu bitirdiği gün Cumhuriyet şairi,
Saçında kurdelesı Lozan gibi;
Sonra her yıl öldürüldü, öldürüldükçe de
Hemeninden göğsü hüthütler çizildi.

Gelecek zaman oldu, şimdiki zaman;
Irmak aşağı inen güz parçası,
Çok süslü bir halkın arasından,
Benimsin!

İyi anlarında sesin kalınlaşıyor.
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

BİLGİSAYAR OLARAK

Bilgisayar olarak kullanılmış bir gölü
Selçukluya pragmalar taşıyan Gazali
Bir ilk aptallığı düğüm sayarak
Yadsımış dört yanı hep yukarı bakmış.

Bu yüzden önündeki ayna kırılır kırılmaz
İntihar etti sayılmış tasavvuf ehli,
Yine bu yüzden doğduğu an
Kaymaya başlamış Osmanlı yıldızı,

Baktım yeri toparlıyor ayak izleri
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

AFYON GARINDAKİ

Afyon garındaki küçük kızı anımsa, hani,
Trene binerken pabuçlarını çıkarmıştı;
Varto depremini düşün, yardım olarak Batı'dan
Gönderilmiş bir kutu süttozunu ve sutyeni.

Adam süttozuyla evinin duvarlarını badana etmişti,
Karısıysa saklamıştı ne olduğunu bilmediği sutyeni,
Kulaklık olarak kullanmayı düşünüyordu onu kışın;
Tanrım, gerçekten çocukluk günlerinizde mi?..

Eşiklere oturmuş bir dolu insan
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

DAHA
BEN

Daha ben ilk kazmayı vurmadan
Elime gelen Karabitki'li testi,
Nefertiti'nin mutfağı sayılan yerde
Koyu sır yeni hicret yollarını kesti.

Terimler, eşekarıları sözcüklerin,
Acımasızdırlar, adsız ve süeldirler,
Önlerine katarak insan ve hayvan listelerini
Sabah akşam kapınızın önünden geçirirler.

Fazıl Hüsnü diyor ki, ne diyor Fazıl Hüsnü?..
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

İÇTİM O

İçtim o bin yıllanmış testiden, içtim, içtim,
Örtüler arasında yeryüzü beğenisiyle
Ayışığını paylaşırdı bacakları,
Öptüm ayak parmaklarını, öptüm, öptüm.

Put'unu cezalandırıyor kır delisi;
Oğlan iki ev ötede, Londra'dan gelmiş;
Yazsınlar felaketlerin hep çift geldiğini,
Garson acıması tutmuş içkievini.

Ortaoyunumuzun dekoru bir kâğıt mendil
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

BİR MİNELİ

Bir mineli altın saat,
Bir altın köstek ve madalyon
Bir roza maşallah,
On iki miskal inci.

Madalyonunu ve boncuğunu
İttim içeri,
Gözlerimizin dibi karıştı
Dağyollarının uzak dumanı gibi.

Ve konsolun üstünde noksan bir gümüş kutu
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

METİNLERDE BULUŞTUK

Metinlerde buluştuk, kopkoyu deyimlerde,
Koşut ve eşzamanlı okuduk kimi kitapları;
O arada iki de defterimiz oldu,
Biri babasına daha çok benziyor.

Bir türlü kotarılamayan uğraş,
Ç harfini daha yeni dönmüşüz;
Gözlerimizde İbni Sina bozukluğu,
Dostumuzsa, Bodrum'da, dönmez geri.

Uzaklardaydın, oracıkta, öbür kıtada,
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

KÜÇÜK ANNE

Küçük anne, kelepir kız,
Bir şey söyle bana,
Bana bir laf et ki binlerce,
Onbinlerce görüntü anlatamasın.

Genceli Nizami'nin dediği gibi
Taşı onunla yıkasalar
Üzerinde akik biter,
Bakışların ki...

İkinci bir parıltı var senin bakışlarında
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

18

ARALIK

18 Aralık 1985'te o salonda
Kişi nasıl kestirebilirdi ileriye?
Siz, kazıbilimler, almyazısibilimler,
Geçsin yıllar geçsin, seneler gibi.

Olur mu anımsamamak Onaltıncı Louis'yi,
14 Temmuz 1789 akşamı, Louis,
Şöyle yazmamış mıydı defterine:
"Bugün kayda değer bir şey yok..."

"Kehanet" adlı kısacık bir şiir buldum
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

HİÇBİR SEMTTE

Hiçbir semtte berberin olmadı,
1954-1980 yılları arasında,
26 yılda 28 ev değiştirdin;
Leke kuşağı nasıl bilmez seni!

Arabesk nedir diye düşünmüştünüz:
Şebboy sesli bir cümbüş, eza içinde;
Eşitlik midir komedya, içtenlik mi,
Erdem diye benimsenmesi mi fırsatsızlığın?

Yürüyoruz bütünlemeye kalmış bir sessizlikte
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

MUTSUZLUK GÜLÜMSEYEREK

Mutsuzluk gülümseyerek gelir, adıyla süslenmiştir;
Banliyö treninde rastladığımız
Sınav saatini kaçırmış liseli kız,
Hep kazanırsın ey çözümsüzlük!

Ey otobüssever ey Troya yolcusu!
Anımsarsın, günlerce konuşup durmuştuk
O İB (ipekböceği) sesli kadını;
Birinin Grönland'ı olmaya hazırlanıyordu.

İki çay söylemiştik orda, biri açık,
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

BİR
KIŞ

Bir kış göğü gibi o saat alçalır ölüm,
Yalnız işitme duyusu kalır ortada.
Asya kentleri yürür dururlar,
Höyükler burnumda hızma.

Uzakta dev bir damla: Pırıl pırıl Pencap!
Tabanlarından kayıp duran sütunlar
Yitmiş bir geleceğin işaret parmakları;
Horasan uykusuna havlayan köpekler, Buhara.

Uzaklara bir bakışın vardı kafeteryada
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

PİRİ
REİS

Piri Reis geri çekmiştir haritasını
Azmayı çoktan unutmuştur hayvanlar;
Başlamıştır Sultanahmet sürüncemesi,
Kızlar yatakta yan yatmaya başlar.

Ben atımı böyle dört sürüyorum ya,
Yetişmek için mi, bilmem, kaçmak için mi?
Ya sen? Neden sende tehlike anlarına
Bunca hazırlıksız olma özeni?

Bir şey var, ancak makilerin orda söyleyebilirim,
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

BİR ÇİÇEK

Bir çiçek duruyordu, orda, bir yerde,
Bir yanlış düzeltircesine açmış;
Gelmiş ta ağzımın kenarında
Konuşur durur.

Bir gemi bembeyaz teniyle açıklarda,
Güverteleri uçtan uca orman;
Aldım çiçeğimi şurama bastım,
Bastım ki yalnızlığımış.

Bir başına arşınıyor bir adam mavi treni
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

GECE BİTKİLERİNDEN

Gece bitkilerinden korkuyorum,
Hayır, geceleri bitkilerden!
Gizlenirken vurulmuş ulaklara ağıttır
Bana açtığın her telefon.

İki kalp arasında en kısa yol:
Birbirine uzanmış ve zaman zaman
Ancak parmak uçlarıyla değebilen
İki kol.

An ki fiskiyesi sonsuzluğun
Keşke yalnız bunun için sevseydim seni.

ŞARKI

O düz ve yeni yaklaşma seviştikten sonra,
El ele yürürsünüz daracık odalarda;
Bilinçle karılmıştır bu sevda,
Su akar kan yerine damarlarınızda.

Düşünebilir misiniz gülün tersini,
Hele bir çocuk yüzünün tersini,
Olur mu suya düşmüş yaprağın tersi?
Parmaklarınızdır karışmış bağbozumuna.

Sesler o kadar da yeni olamaz;
Elinizde bir erik dalı, aymaz;
Mutfağa geçer dolabı açarsınız,
Usulca dağılır gider uzaklara
Bedeninden
barış
akan
bir
zürafa.

Mutsuzluğumu yeterince hak etmek için
Geri döndüm kilometrelerce yürüdüm.

Baktım aşk dizesi ayakta duramıyor
Kadın adına da söylenmemişse.

Her aşkta en az on kişi vardır
Bunlar en yakınlar ve tanıklardır.

Sefih yazılardaki nem
İlk giysiyi anımsatır.

Bir çadır bir dağın eteğinde
Doğaya odalar tanıtır.

Sığınacak yer kalmadı
Chagall'daki eşeğin gözünden başka.

Rüzgârgülünü tıkayan kürk hayvanları
Atalarımız birlikte eleştirsin bizi.

Kuyuya sarkıtan kadın
Saçından kavrayıp kızkardeşimi.

*Ey ışık ayı gönlübol Eylül
Doğuda bekle bizi perdeli kentte.*

*Öncesiz bakışları yeryüzünün
Krater gölleri.*

*Gökyüzünden başka şey görmemiş
O göller.*

Doru at doğru at,

Küfür diyorum bir saldırmama eylemidir.

İnsan süsüdür günah.

Gömmeden önce biraz gezdirin beni.

Zincir gibi öten ağaçkuşları.

Çayım kurudu kahvem taşsökülür.

Yeşil saçlı bataklık kızı.

Yazgının bir günlüğüne güncelleşmesi.

Gözlerinde İbni Sina bozukluğu.

Sazan pullarıyla örmüş kapısını.

Kaç kuruşa elden çıkarmış Alaska'sını?

Her şey kış buğdayı içinde öğütüldü.

Türler esridi kimse yok mu orada?

Renkleri tek tek alırsan hepsi tarikat.

Benim küçük kızçocuğu tanrım!

Mitos, yitme n'olur!

KALANLAR

DERGİLERDE KALANLAR

ŞARKISI-BEYAZ*

Ayıcılar geçti, affedilmemiş insanlar geçti
Şehirler taş yürekliydi Şarkısı-beyaz
İnsanların büyük rüyaları vardı
İnsanlar bir ölümle öldüler ki
Sevgiler arasında şaşırp
Bir unuttular ki deme gitsin.

Ben olanca kuvvetimle
Halatlara asılıyorum nafile
Ben ayrı düşmüşüm bir kere
Ayrı düşmüşüm insanlardan.
Bu yıldız tutmaz mavilikte
Ne deniz ne köpük kâr eder bana.

Arada bir ağlamak için
Onu kocaman ellerimle sevdim.
Ölüm daha saçlarına gelmemişti Şarkısı-beyaz
Saçlarını koynumda saklıyorum
Arada bir ağlamak için.

Ve suların altında mavileyin
Küstah bir çalparaydı ayağını uzatmış
Mes'ut hatırasına balıkların.
Ve kocaman küfürleriyle sarhoş
Yatardı yavaşlamış tüyleriyle
Gemicilerin öldürdüğü kuş.

Siraküzaya uğrayamadık
Torbadaki çakıllara baktım Şarkısı-beyaz
Benimkilerin üstünde üç tane hilâl
Üç tane uzun hilâl vardı, upuzun
Siraküza açıklarında bahanesiz bir yaz
Çalkandık durduk.

* Cemal Süreya'nın yayımlanan ilk şiiridir (Ed.N.)

Ayıcılar geçti, mağlup insanlar geçti
Rüyalar darmadağındı Şarkısı-beyaz
Sonra dalgalar geldi dile
Sonra bir mavilik aldı her yerimizi;
Nasıl hatırlıyorsan dünyayı
Öyle.

(Mülkiye, Sayı: 11, Ocak 1953)

HAFTA SEKİZ

Karım vardı ya benim
 Karım beni gölgemle aldatıyordu,
 Saat yedi demeden daha
 Onun kollarına atılıyordu.
 Âşıkane cümlelerle filân hep
 Bir değil, on değil, Allah'ın her gecesi
 Karım beni gölgemle aldatıyordu...

Siz siz olun da dayanın dostlar
 Gölgem beni artık takmaz olmuştu.
 Meselâ ben şapkamı çıkarsam
 O kazık gibi dikiliyordu,
 Meselâ yolda yanyanayız değil mi
 O bir taksi çevirip doğru eve.
 Gölgem beni artık takmaz olmuştu.

O daima evde, karım daima güzel
 Delirmek işten bile değildi.
 Ne yapmak diye içimi yerken
 Gölgem'in karısı aklıma geldi,
 Ben bu tarakta bezi olmayan
 Ben gölgem'in karısını ayartamazdım
 Delirmek işten bile değildi.

En makûlü çırılçıplak bir çare;
 Hafta sekiz cürmümeşhut bir...
 Karım gözlerindeki son damla maviyi
 Elleriyle saklıyordu her seferinde.
 Başka bir şey olsa insan affedebilir
 Ama namus vardı ortada namus,
 Hafta sekiz cürmümeşhut bir...

(Mülkiye, Sayı: 13, Mart 1953)

Dİ GEL

Hem ayrıldık hemi de öldük
Kimimiz haritanın bir ucunda; kimimiz öbür
Kimimizin gözlerinde jandarma mavisini
Kimimizin bayrağı naftalin içinde.
Ah! İnanmadık bir türlü inanamadık
Gökyüzü acıyım demedi bize.
Kaç turna sürüsü süzölüp gitti
Buğdaylar kaçınıcı sarardı üstümüze.
Ah! Umutsuz türküler yaktık, ağladık
Biz dayanamaz olduk gayri
Di gel gayri zalım ürüzger
Di gel...

(Mülkiye, Sayı: 14, Nisan 1953)

ÇIKMAZ SİNİR

Dün hayatıma bir köpek girdi
 Köpek, basbayağı köpek, sokak köpeği
 Dün girdi, dün 22 Nisan Salı
 Şapkamla beraber oturuyordum,
 Mevsim mütehayyil, vakit akşamdı şehirde
 Aklımda yalan yere fiiller
 Yapayalnız, ben bana oturuyordum;
 Bir köpek geldi, hayatıma girdi
 Köpek, basbayağı köpek, sokak köpeği...

Bakışlarımız birden buluşuverdi
 Evvelâ gözlerim baktı, sonra ben baktım
 Kucağıma aldım sonra, sevdim, okşadım
 Simitçi geçseydi simit ısmarlardım
 Küçük küçük doğurdım önüne,
 Simitçi geçmedi avucumu yalattım.
 Köpekti ama anlayışlıydı
 Öyle köşede kalmış, öyle korkak
 Evvelâ gözlerim baktı, sonra ben baktım...

Gölgemi gördüm yerde sonra, seni hatırladım
 Bir tekme yapıştırdım köpoğluna.
 Baktım saat kulesi orda, akrep altıda
 Baktım insanlar eski yaşamalarında
 Baktım bir şarkı almış gidiyor dudaklarımı
 Gölgemi gördüm de yerde, seni hatırladım
 Belinin ortası budur diyerek
 Bir tekme yapıştırdım köpoğluna...

(Mülkiye, Sayı: 15, Mayıs 1953)

ÖLMÜŞTÜK*

Büyük bir ihtimalle ölmüştük
 Şehir kan-kıyametti arkamızda,
 Gökyüzünü katlamış bir köşeye koymuştuk
 Yıldızlar kaldırımlara dökülmüştü bütün
 Hamza bütün parmaklarını ortaya dökmüştü
 Cebinde biriktirdiği parmaklarını,
 Hamza son şarkıyı kırka bölmüştü,
 Doğrusu iyi idare etmiştik
 Doğrusu iyi haltetmiştik
 Yaşayanlar seven sevene dünyada,
 Biz öldüğümüzle kalmıştık...

(*Mülkiye*, Sayı: 16-17, Haziran-Temmuz 1953)

* Bu şiirin farklı bir versiyonu "Hamza" adıyla *Üvercinka*'da da yer almaktadır (Ed.N.)

ŞİİR

Daha bir dokunaklı gelir şarkı şarkıdan
 Daha bir duygulu oluruz, ağlarız
 Bulutlar geçmedeyken, beyazken gürültüsüz
 Olan umudumuzla kalakalırız ortalıkta
 Bizim bu insanca üzgünlüğümüz dillere destan.

Daha bir yumuşak uçar kuş kuştan
 Gecelerin yanısıra iyimser, yavaş
 Yaşamanın mutluluğu sarar içimizi, serinleriz
 Kalıverdik mi bütün utancımızı, yoksulluğumuzu
 Başlar yeniden aramızda kadınlık, erkeklik, sevgililik
 Sevdalanırız yeni baştan.

Daha bir sevgili gelir gün günden
 Daha bir yaşanacak buluruz yeryüzünü
 İçimizde bir titreme hep öyle kalan
 İnsanlığımızdan ötürü, güzelliğimizden, çirkinliğimizden
 Bize kavun karpuz veren Tanrıyı
 Sevmek gerektiğini biliriz...

(Mülkiye, Sayı: 22, Şubat 1954)

ESKİ KADINLAR

Baktık çıldırmak işten değil
 Söndürüp attık cigaramızı
 Baktık olacak gibi değil
 Bir adam düşündük camların arkasında
 Baktık beyaz pardesülü burunlu
 Bir adam birdenbire peydahlandı
 Kaptığımız gibi şapkamızı eski
 O eski kadınları bilirsiniz
 Keder basınca bilhassa hatırlanan
 Sokaklarda yaşanmış veya evde
 Karanlığın ortalık yerinde beyaz
 Ve sevgili olan enine boyuna

Baktık olacak gibi değil
 Kaptık şapkamızı dışarı çıktık
 Ama gel ki kazın ayağı öyle değil
 Baktık değişen bir şey yok ortalıkta
 İki kişi bezik oynuyordu veya tavla
 Birinin zavallı olduğunu gördük
 O zavallı kadınları bilirsiniz
 Sevildimi pekalâ sevilebilen
 Geceyken yağmurluyken hava
 İyice inceltip ufak yüzlerini
 Birebir gelirler yağmura karanlığa
 O eski kadınlar o zavallı

(Mavi, Sayı: 19, 1 Mayıs 1954; Cemal Süreyya imzasıyla)

PİYALE

Sıra hep son kadehe geliyordu
Dudakların başkalarının masasında lâle
Ben boynumdaki ipe bir düğüm daha atıyordum
Peşinden başka gidecek yer yoktu
Seni artık hiç sevmediğim halde

Senin o eskisi olmamana imkân yoktu
Ama inadından yapıyordun bunu Cemile
İnattandı hep o içip içip gitmeler
Bense boşalttığın kadehleri satın alıyordum
Enayilik ettiğimi bile bile

Hele o çıkışın yok mu kapıdan
O Allahın belâsı herifle
Başkasının olmayı bir türlü beceremiyordun
Millet arkandan gülüyordu
Düştüğün hale...

(Mavi, Sayı: 24, 1 Ekim 1954; Cemal Süreyya imzasıyla)

GÖLGE OYUNU

Gölgeme bak gölgeme
Amma âşık, amma divane
Oturmuş kanepesinde gurbet elin
Kendini seyreder gözlerimde
Amma âşık, amma divane.

Gölgene bak senin gölgene
Amma fakir, amma biçare
Ceplerini elleriyle doldurmuş
Aynı kanepesinde gurbet elin
Amma fakir, amma biçare.

Ya öbür adamın gölgesi, öbür
Amma hinoğlu hin, amma hergele
Ayıp fiiller kuruyor belli
Kulakları toprağın üstünde kocaman
Amma hinoğlu hin, amma hergele.

Gölgelere bak gölgelere
Amma işsiz güçsüz, amma avare
Şarkılara inanıyorlar bütün gün
Hepsi de aynı şarkının insanları
Amma işsiz güçsüz, amma avare...

(*Varan*, Sayı: 4, 1 Mart 1955; Cemal Süreyya imzasıyla)

KESİK

Sokaktaki adamların gözlerinde yitik
Nasıl oluyor bir türlü anlamıyorum
Arada bir barış arada bir gökyüzü
Her şeyin güzeli aşkla beraber
Kesik kesik

Hiç durmadı aşk dursa bile dünya
İnsanlar sevdiler hep bazı insanları
Gece inmesin gözler ve sokaklara
Vücutlar arasında kadınlık erkeklik
Aşkla ayakta

Ama ne var eskisi gibi değil
Bir başına değil aşk başka sevilerle koşullu
Meselâ barışa arada bir gökyüzüyle
Her şeyin gerçeği insanlıkla beraber
Aşk ünlü güzellik

Bir şey var değişen belli besbelli
Hangi şarkıya gitsem görüyorum
Açılan gözlerinde büyük büyük
Almış insanları bir düşünce
Hürriyet eskidi

(Yenilik, Eylül 1955; Cemal Süreyya imzasıyla)

555 K

Şimdi Bursada ipek çeken kızlar
 Bir karasevda halinde söylemektedir:
 Görmeye alıştığımız nice yazlar
 Kimleri alıp götürdüler ama kimleri
 Karanfil bıyıklı genç teğmenleri
 Ak saçlı profesörleri, öğrencileri
 Adları şuramıza işlemektedir
 Ah dayanmaz dayanmaz bakmaya gözler
 Bir karasevda halinde söylemektedir
 Şimdi Bursada ipek çeken kızlar

Şimdi Erzurumda çift sürenlerin
 Geçit vermez kaşlarının ardında
 Derindir, ıssızdır, korkunçtur gözleri
 Sabahın demiri girdikçe toprağa
 Hınçlarını gömmektedir içine yerin.
 Çünkü millet hayınları Ankaralarda
 Çünkü İzmirlerde, çünkü İstanbullarda
 Çünkü başka yerlerinde memleketin
 Kanına girdiler masum gençlerin
 İşte onun için karanlıktır gözleri
 Şimdi Erzurumda çift sürenlerin.

Şimdi saat sekizdir başlar gecemiz
 Gündüzü kısalttılar geceyi uzattılar
 Şimdi acının ve hüznün göklerinde
 Umudun yıldızı sarı yıldız mavi yıldız
 Uykumuzun bir ucunda bombalar
 Bir ucunda hürriyet inancı sabaha kadar
 İngiliz usulü piyade tüfekleriyle
 İnsanca yaşamının onuru arasında
 Milletcek bir gidip bir geliyoruz
 Şimdi saat sekizdir başlar gecemiz

Şimdi ay doğar bulutlar arasından
Kavat derebeyleri yüreksiz Bolu beyleri
Hırsızlar, yüzde oncular, kumar erleri
Cebren ve hile ile haklarımızı alan
Zulmu ve alçaklığı yöneten murdar üçgen
Biliyor musunuz bir orman geliyor şimdi
Türkülerini duyuyor musunuz nice derin
Yakılmış çoban ateşleriyle dağlarda
Karanlığı tutuşturup bir köşesinden
Geceyi gündüze çevirenlerin

Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya
Sessizce birleşip sessizce ayrılıyorruz ya
Anamız çay demliyor ya güzel günlere
Sevgilimizse çiçekler koyuyor ya bardağa
Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız
Bu, böyle gidecek demek değil bu işler
Biz şimdi yanyana geliyor ve çoğalıyoruz
Ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hürlüğü havasını
İşte o gün sizi Tanrılar bile kurtaramaz.

(Papirüs, Ağustos 1960)

SAAT BEŞ

İstanbul'da elimi kaldırdım
 Biraz içkiliydim, biraz sevdalı, biraz da minareli
 Geleni geçeni durdurdum
 Bakın dedim bakın gökyüzü nasıl eskimemiş
 Bir de şu martılara bakın nasıl alıngan martılar
 İstanbul'da en ince minarede
 Beş tane gözüm vardı mavi

İstanbul'da gözümün birini söndürdüm
 Balıkların yarısı yok oldu gitti
 Hiçbir balığın kuyruğu yok kör oldum
 Ben bir zamanlar yelpazeli kadınlar görürdüm
 Evlerinde kocalarında uykularında
 Yarı yarıya saç yarı yarıya dudak
 Nasıl sıcak olurlardı düşünürdüm

İstanbul'da Divanyolu'nda denizin orda
 Bütün milleti başıma topladım
 Herkes birşey söyledi kendine göre
 Bir kadın döktüre döktüre susuyordu
 Yaklaştım yanma elini tuttum.
 Bak dedim martılar ne kadar alıngan
 İşte tam bu sırada saat beşi vurdu

(Yusuŕçuk, Sayı: 4, Nisan 1979)

MEZARTAŞI ÇİÇEKLERİ

7000 aşk ve 700 000 dize
 Ünlü şair İlhan Berk burda yatıyor
 Yolcu, n'olur, ^{sevaptır} sakın üşenme
 Yukardaki sayıya bir sıfır da sen ekle

70.000 aşk ve 90.000.000 dize:
 Ünlü şair İlhan Berk burda yatıyor!
 N'olur yolcu, sevaptır, sakın üşenme,
 Yukardaki sayıya bir sıfır da sen ekle.

(Yusuŕçuk, Sayı: 7, Temmuz 1979)

II

Ulunay Milliyet'in altın dişiydi,
 Bugünse o boşluğu Felek dolduruyor;
 O kendi protezini, Refik de sütdeşlerini
 Zaman zaman altın suyuna daldırıyor.

(Yusuŕçuk, Sayı: 9, Eylül 1979)

III

Adı Çetin 'di soyadı Altan,
Dobra söyledi dobra baktı;
Temiz kanla birlikte kirli kan,
Hepimizin kanı onda aktı.

(Yusufçuk, Sayı: 10, Ekim 1979)

IV

Vaktiyle ordudan ayrılmasaydı Dağlarca
Belki şimdi yine böyle emekli olacaktı;
Ve şiirleri Resmî Gazete'de çıkmıyor diye
Yine böyle yakınıp duracaktı.

(Yusufçuk, Sayı: 11, Kasım 1979)

V

Aralıksız kar toplar kepenegi,
Kırvatındaki kir mevsimin kiri;
Anadolu böyle ilkel kaldıkça
Eskimeyecektir Külebi'nin şiiri.

(Yusufçuk, Sayı: 12, Aralık 1979)

VI

Kontenjan senatörü bir bayan vardı ya,
Fuzulî'nin cinsel eğitim görmediğini söylemiş;
Söyler miydi şairle çekilmiş olmasa tenhaya,
Demek üç yüzyıl önce Leylâ'dan daha işveliymiş.

(Yusufçuk, Sayı: 13, Ocak 1980)

K I S A

Hayat kısa,
Kuşlar uçuşor.

ce Nispet

(Yeni Yaprak, Sayı: 2, Ocak 1989)

PERDELİ

Mutluluk,
Diyordu adam,
Her konuda
Tekrara düşecek kadar
Rahat olmak.

Rahatsın,
Diyordu kadın,
Ama o arada
Birdenbire
Odayı
Sözelimi
Brezilya'ya
Çevirir
Bir çiçek.

İyi niyetlidir musluk,
Diyordu adam,
Yüzüne çarptığın
Ve içtiğin su
Aynı serinliktedir.

Mutluluk mu,
Diyordu kadın,
Mutluluk:
Açan tütün
Körelten tütün.

(Yeni Yaprak, Sayı: 6, Haziran 1989)

BENT KAPAĞI*

I

Biliyorum papağan renklidir mahşer,
 Aralık durur, harita, giysiler ve ten;
 İlk kitapta kırksekiz, altıncıda üç;
 Osmanlı burunlu muhabbet kuşları,
 Anılar, diyor arka koltukta, işte anılar...

Şoför dayamış dirseğini arabanın kapısına.
 Anılar diyor arka koltukta bir adam,
 Bugün anılar nasıl da düş değeri kazanıyor!
 Ertelenemez artık ağustos duygusu;
 Son pişmanlık, inanın, fazla çiçek!

II

Sen eteklerinden erdemler sarkan
 Kırmızı başlıklı pis kız,
 Dağ - taş derdinde bahçe toprağı,
 Kulplu platin, paçalı tavuk,
 Geldin değiştirdin bütün anılarımı.

Ne tuhaf, seninle,
 Bir bölüğünü kullanamasak bile,
 Gerçekleştiremeyeceğimiz
 Hiçbir özgürlük yok.

* Krş. bu kitapta s. 327'deki şiir (Ed.N.)

III

Dolmabahçe Sarayı'nın altında
Zambak gibi hırsla açılıyor bir kuğu,

Doğru söyle
Beni mi seviyorsun Atatürk'ü mü?

Sessiz bent kapağı Hayrat yazı
Hüsnühat.
Kirli,

Anıtkabir romen rakamlarıyla kaç?

(*Milliyet Sanat*, Sayı: 221, Ağustos 1989)

KÜRTLER VE ARNAVUTLAR

Kürtler yalan söylemek zorunda;
Arnavutlar, doğru.

(Yeni Yaprak, Sayı: 9, Eylül, 1989)

İNTİHAR

Sen tam tabancayı
Şakağına dayamışsın;
Kapı açılıveriyor
Ve üstündekileri
Bir bir fırlatıp atan
Bir leylak sesi...

(Yeni Yaprak, Sayı: 10, Ekim 1989)

HÜKÜMET

Bu hükümet
Pir Sultan'a pasaport vermiyor,
Onu anladık.

Yunus Emre'ye de
Basın kartı vermiyor,
Onu da anladık.

Ama bu hükümet
Ferman çıkarmış
Karacaoğlan'ı
Otobüse bindirtmiyor.

(Yeni Yaprak, Sayı: 11, Kasım 1989)

GÖLLER DENİZLER

Ölüm mü,
Bir gölün dibinde durgun uykudasın.

Denizler?
Tanrılar karıştırır durur denizleri...

(*Yeni Yaprak*, Sayı: 12, Aralık 1989)

PARK

Öyle sevdim ki seni
Öylesine sensin ki!
Kuşlar gibi cıvılda
Tattırdığın acılar.

(Broy, Aralık 1989)

ŞARAP

Saat on ikiden sonra,
Bütün içkiler,
Şaraptır.

(Yeni Yaprak, Sayı: 14, Şubat 1990)

ÜSTÜ KALSIN

Ölüyorum tanrım
Bu da oldu işte.

Her ölüm erken ölümdür
Biliyorum tanrım.

Ama, ayrıca, aldığın şu hayat
Fena değildir..

Üstü kalsın..

(Yeni Yaprak, Sayı: 13, Ocak 1990)

İLHAMİ BEKİR İÇİN*

Çocukluğunu yitirmemişti
Gençliğini de
Orta yaşlılığını da
Yaşlılığını da

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], Birinci Kitap, 1976)

ALIN YAZILARI

Ey alinyazısı uzmanı
Suretlerle doldurursun yazını

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], İkinci Kitap, 1976)

AHMET KÖKSAL İÇİN

Sevdaya tutulduğu günlerde
Saatinin akrebi kopar
Cuma günleri Merkez'de
Yelkovana yelken katar

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], İkinci Kitap, 1976)

* Bu altı şiir kitabın ilk kez 15. baskısına eklenmiştir (Ed.N.)

TEVFİK AKDAĞ İÇİN

Öbür dünyanın ahret kapısında
 Bir gözlük: Zatî eşya!
 Bir şiir: Ayrılmaz parça!
 — Bir aşk: Belirsiz, karantinaya!

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], İkinci kitap, 1976)

ERAY CANBERK İÇİN

Sevgili Eray
 Çevirir sessizliği
 Deniz lokantasında
 İnsancaya

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], Üçüncü Kitap, 1976)

ERCÜMENT UÇARI İÇİN

Şiiri doğurmaz,
 Yumurtlar!

(SEK [Seçilmiş El Kitapları], Üçüncü Kitap, 1976)

*MEKTUPLARDA KALANLAR**

* Bu bölümü oluşturmamızda Cemal Süreya arşivini açarak bize katkıda bulunan Sayın Feyza Perinçek'e teşekkür ederiz (Ed.N.)

[SEVGİLİM BEN ŞİMDİ...]

Sevgilim ben şimdi büyük bir kentte seni düşünmekteyim
 Elimde uçuk mavi bir kalem cebimde iki paket sigara
 Hayatımız geçiyor gözlerimin önünden
 Çıkıp gitmelerimiz, su içmelerimiz, öpüştüklerimiz
 “Ağlarım aklıma geldikçe gülüştüklerimiz”.
 Çiçekler, çiçekler, su verdim bu sabah çiçeklere
 O gülün yüzü gülmüyor sensiz
 O köklensin diye pencerede suya koyduğun devetabanı
 Hepten hüznü bugünlerde
 Gür ve coşkun bir günışığı dadanmış pencereye
 Masada tabaklar neşesiz
 Koridor ıssız
 Banyoda havlular yalnız
 Mutfak dersen - derbeder ve pis
 Çiti orda duruyor, ekmek kutusu boş
 Vantilatör soluksuz
 Halılar tozlu
 Giysilerim gardropda ve şurda burda
 Memo’nun oyuncak sepeti uykularda
 Mavi gece lâmbası hevesiz
 Kapı diyor ki açın beni kapayın beni
 Perdeler gömlek değiştiren yılanlar gibi
 Radyo desen sessiz
 Tabure sandalyalardan çekiniyor
 Küçük oda karanlık ve ıssız
 Her şey seni bekliyor her şey gelmeni
 İçeri girmeni
 Senin elinin değmesini
 Gözünün dokunmasını
 Ve her şey tekrarlıyor
 Seni nice sevdiğimi

[SEVGİLİM, BİR GÜNÜN...]

Sevgilim, bir günün ortası şimdi
 Taşıtlar hızla gelip geçiyor, her yer kalabalık,
 Ben seni düşünüyorum bir bodrum kahvesinde
 Uzat bana uzat ellerini
 İzinli askerler görüyorum, kırıtarak yürüyen işçi kızlar
 İstanbul her günkü yaşantısı içinde, uğultulu,
 Güvercinler güneşten bir sessizliği biriktiriyor

Ben seni düşünüyorum seni
 Hani tıpkı o ilk günlerdeki gibi
 Kalbim diyorum kalbim
 Daha dün tezgâhtan çıkmış bir su sayacı gibi
 Aşk anılar besliyor düşler kadar
 Bu yüzden diyorum ki aşk eskidikçe aşıktır
 Sevgi eskidikçe sevgi.

Günümüz ekmeğimiz, türkümüz
 Çoluğumuz çocuğumuz
 Binalar yan yana yükselip gidiyor
 Vapurların ağzı köpük içinde
 Uzaklarda ne kapılar açılıyor
 Tirenin biri bir istasyona varıyor
 Ordan çıkıyor biri.

Her şey biliyor her şey
 Sen biliyor musun bakalım
 Seni nice sevdiğimi?
 Üstüne titredüğimi?

Geldiğimi?
 Gittiğimi?

Hadi!

BUGÜN NE?

Saat gecenin bir buçuğu (bugün günlerden ne?)
 Gözlerinden uyku akan bir taksinin içindeyim
 Geçip gidiyorum bütün hayatımı da seni de
 Başkent en pahalı örümceğini biriktiriyor
 Unutkanlık, acı, acılar, acılarımız
 Biliyorum sen kaldın bir de hayatım kaldı geride
 Eğlencenin (bayağı bir şölendi) ilerlediğini
 Bir karnaval tadıyla ilerlediğini
 Bir adamın bir öykü anlattığını, bir türkü söylediğini
 Bir kadının saat onda masadan kalkıp gittiğini
 Merkez kaymakamını, rejisör yardımcısını, Medet'i
 Ve sonunda içinde yirmi çocuk taşıyan bir minibüs gibi
 ÇARPIŞTIĞIMIZI. Senin başın dönüyor, benim bir ayağım
 basmıyor

Nasıl oluyor bütün bunlar nasıl oluyor?
 Biliyorum tek bir güvercin onaylamayacak bunu
 Tek bir sokak tek bir tezgâh tek bir saniye
 Eksikliğe mi alışmışım ne? Mutsuzluğa mı yoksa?
 Her şeyin ilk kez tam olmasını istiyorum da o mu olmuyor?
 Neden kişi bir çiçek koparır gibi kaldırıyor da kadehini
 Sonra kırgınlıkla vuruyor masaya elindeki sübyeyi?
 Tek bir köpek onaylamayacak bunu tek bir Mayıs
 Ne mi bugün? Perşembe. Sabah erken kalkmışım
 Hazinesinin serin ve ışısız koridorlarından, Gelirler'den;
 Kâğıt hışırtısıyla dolu Bütçe'nin içinden
 Bakanlık berberine selâm vererek
 Gelmiş girmiştim odama (seviyorum da bu odayı)
 Evet girmiştim, şimdiyse seni ve hayatımı
 Ne olduğu iyice kestirilemeyen bir parıltı gibi
 Geride bırakarak gidiyorum. Nereye?
 Yarın bütün bu ağaçları sulayacaklar
 Ağaçların Afroditini anımsadım şimdi
 O ağacın yanından geçerken gökyüzü ne derindi
 Ama bugünkü gökyüzü onun Ayrılıkça'ya berbat bir çevirisi
 Sen metinde her nasılsa üç satır atlamıştın

Ben de geçmişe çevirdim bütün gelecek zaman kiplerini
 Böyle yetişmişim ben, içim götürmez kenarından azıcık
 kesilmiş ekmeği

Hiç anımsamıyorum tam dolu olmayan bir bardaktan su içtiğimi
 Karnaval. Soytarılar. Maskelilerle birleştiriyoruz masamızı
 Bizim payımıza düştü şölenin kaçınılmaz trafiği
 Gülüşlerimiz nasıl da söndü galadan sonra sokağa atılan
 çiçekler gibi

Ve şimdi: iki kere iki.

Kırdım, evet, seni. Ama kırmıştın beni
 Hadi sadece kırılmıştım diyerek önleyeyim herhangi bir eleştiriyi
 Kalbim, Kalbim! Söyle şimdi ne yapacağım ben bu kalbi?
 Ne yaparım söyle daha da derine düşerse yaram

Ben sana rasladığım günlerde, hangi günlerdi onlar
 Tuhaf şey bir günde değişiyor kişi
 Senden öncesi öyle uzak ki anılar bile yok sanki
 Geldin masaya oturdun ve hayatımı böldün bir milât gibi
 Ve tavukçudaki hırslı Roma Valisi
 Yani Pontus Pilatus birlikte kurduğumuz İsa'ları çarmıha gerdi
 Ve sen üç satır atladın neden atladın
 Tek bir kuş tek bir şapka tek bir çorap onaylamayacak bunu
 Tek bir çiçek anlayamayacak
 Şu zambakgillerin akıl almaz işlerini
 Tek bir insan anlayamayacak
 Fazıl'ı: İçi boşalmağa yüz tutmuş o şiir tankerini.
 Ve Tahsin: Onu bir duygu taşıronu olarak ananlar olacaktır
 Operada Cinayet imgesine uygun işler yaptı bu ikisi
 Bense sessizce ayrılıp gittim yarasını kuliste saran bir soytarı gibi
 Tavukçu benim için artık tavşanın suyunun suyu gibi
 Sana gelince, ah sen yok musun sen
 Bir daha raslar mıyım sana
 Günlerin ne getireceği bilinmez ki

Ben bu şiiri yazdım barok biçimi
Her gün bir şiir yazacağım sana.

Takvim olsun bu: aşkımın takvimi

İşte sana sayfaların ilki

(10 Mayıs 1973)

KORKARAK VİNÇ!

N'olur bir bebek alalım oyuncakçıdan
 Karnına bastıkça "bi dakika" desin,
 Şeye gidelim, İçaça'n'a, ordan dönünce
 İkinci ev çıksın karşımıza, soldan.
 Amerikan aile dramlarını işleyen filmler vardır,
 Taşra illerinde geçer, falan;
 Bir sürü de ev vardır seyrek seyrek
 Öyle bir evin kapısından girelim:
 Kader sokak, 13/2
 Adresim oldun benim,
 Biliyorsun bunu değil mi?
 Alınyazım oldun
 (N'olur alalım)
 Korka korka çaldım kapını
 (Bir bebek alalım)
 Ne yapayım sevdim seni
 ("Bi dakika desin")
 Eline ayağına düştüm
 (Karnına basınca desin)
 Sensin artık ne varsa:
 Aşkta, kavgaydı, uzak yerler özlemiydi
 (Alalım, n'olur, bir bebek
 gözlerinde bizim bakışımız olsun)
 Kan-revan sevişelim
 S. Hanım, n'olur, gelmesin
 Tutarsızlık deme bir daha
 Bizim sigaralarımız birbirini tutmuyor
 Bir bebek alalım çarşıdan
 Çay kahve içsin
 Çay dedim de aklıma geldi
 Şeker eksikliği giderilsin;
 Sigara dedim de aklıma geldi
 Sigara bas parmağıma
 Yansın parmağım cızz! desin
 Benim ceketim askıda
 Böyle yıllarca beklesin
 Gömleğin eteğinin içinde

Yüzyıllarca...

Çamaşırlarımız tutkuyla çıkarılmış
 Aşkla sıyrılmış çamaşırlarımız
 Dört kat çimenin üstünde
 ve çarpınan bedenlerimizin altında
 ve yaşlı, hoşgörölü aynanın karşısında
 ve saatimi mutlaka çıkarmalıyım bundan böyle
 Ne diyordum, işte çamaşırlarımız
 Dalgalanan etimizin altında
 Ezilsin böyle binyıllarca.
 Bir kokun var senin: iksirdir
 Yaptığın çay iksirdir
 İçindeyken senin, ne içindeyim?
 Birtakım yapraklar içindeyim
 (N'olur al bir bebek çarşıdan
 Maltepe desin
 Kahverengi desin
 Yumurta desin
 Bir sınır hediyesi desin)
 Geldim işte vurdum kapıyı
 Birdenbire seni!
 Sessizce
 Güvenli ama hüzünlü
 Hüzünlüyse de güvenli
 Bir orman perisi gibi
 Bir ağaç gibi, dalını
 Nereye uzatacağını bilen.
 Sonra iki yudum konyak
 Koltuklar sadakat dolu
 Sehpanın sarılışı ise
 Sanma ki başka şeyden
 Sevinçten, yavrum,
 Sevinçten sevinçten
 Vinç! diye öter sevinç kuşu
 N'olur al bir bebek
 Karnına basınca vinç! desin
 Basmayınca da vinç! desin
 Ben böyle düşünüyorum
 Senden ne haber?

(11 Mayıs 1973)

ROMAN OKUDUM SENİ DÜŞÜNDÜM

Bende tarçın sende ıhlamur kokusu
Yürürüz başkentin sokaklarında

Bir nehir şu tutuk konuşan cumartesi
Üstünde iki yonga: Çarşamba, bir de cuma

Ayrılık lâfları etme sevgilim
Önümüz Temmuz önümüz Ağustos nasıl olsa

Kolkola yürüyoruz tek tük öpüşüyoruz
Sonra ayrılıyoruz korkuyoruz da

Kimi zaman neden kalabalığın içinde duruyoruz da
Kimi zaman bir köşe arıyoruz en sapa

İşimiz mi yok, şu Akay'a sapalım istersen
İstersen garson girelim ilkyazın gazinosuna

Börekçi! diye bağır istersen şurda
Kismet çıkar -sanırım- Emek'te oturan kıza

Abiler! Abiler! diye bir şey satayım ben
Mendilim kalmamış kâğıt peçete yok mu çantanda?

Üç peseta gibi bir paraya dondurma yemiştin
Madrid'de yemiştin, ve çatılardan kanguru akıyordu
Londra'da

Seversin mi beni, doğru söyle ama? – Sigara?
Ne eflâtun etin var, yanarca mı yanarca

İnan Selimiye'nin minareleri gibisin
Her seferinde başka yoldan çıkılır nirvanaya

(12 Mayıs 1973)

SESİN SENİN

Kahkaha kesin bir sınırdır senin sesin için; geçmezsin kahkahaya. Bu da gülümsemeyi senin tapulu malın yapar. Gülmek sende gülümsemenin bir noktada taşkınlığı oluyor daha çok. Bu bakımdan gülümsemenin bütün öğelerini de birlikte getiriyor. İş bu kadar da değil, yeni birtakım öğeler de getiriyor. Ilıktır senin sesin. Güvenli olmaktan çok güven uyandırıcıdır. Konuşurken kimseyi dinlememene ne diyeceğiz peki? Buna karşılık sözcükleri sakıngan sakıngan kullanman var, ona ne diyeceğiz? Alırken suçsuz, verirken duyarlı bir ses. En büyük modaevini yönetecek olsa sinirli tonlar kazanacağına muhakkak nazarıyla bakılabilecek, ama, sözgelimi, hiçbir yerde belediye başkanı olamayacak bir sese. Sanırım, bakışlarla sesler arasında bir bağıntı kurulabilir. Belki de yanlıştır bu varsayım. Ama doğru olsa, senin sesinle bakışın arasında bir paralellik, hatta bir özdeşlik olduğu görülebilir. Daha doğrusu sendeki bu özdeşlik böyle bir varsayıma itiyor kişiyi. Kimbilir, başka belirtiler gibi, bakış ve ses de aynı ruhun değişik planlardaki görünümleridir belki de. Ruhun, özdeş yönlerini denediği organlar olabileceği gibi, çelişkin yönleriyle belirlediği organlar da vardır. Olabilir. Söz bitince senin sesin de biter; oysa sözü tüketen sesler vardır; söz tükenince de sürüp giden sesler vardır; söz tükendikten sonra başlayan sesler vardır. Senin sesin sözle özdeş. Çılgılık değil, düşünce senin sesin. Ama etin, kemiğin malı olmuş bir ses. Ömründe bir iki kez büyük ihanete

dadanmak isteyebilir bu ses. Küçük iha-
 netler onun düşünceyle kurduğu ilke-
 leri aşmaz, aşamaz. Ah! razı olma
 sevgilim, katıl. Katıl ama razı olma.
 Biraz da kendinden memnun bir ses.
 En büyük eleştiriyi, yadsımayı son
 anda yaparsın sen: Sanırım sende bul-
 duğum en doğru gözlem bu. Oysa eleş-
 tiriği son anda yapmak, razı oluşun ta
 kendisidir. Korkaklıktır da. Şu var:

Fotoğraf çektiirmek için yan yana getirilmiş iki nesne değiliz biz
 Güvercin curnatasında yan yana akan iki güverciniz
 Mesafeler birleştirdi bizi bir de sözler
 Razı olma hiçbir sessizliğe
 Biliyorsun seni seviyorum
 Pencereden bakmayı
 Öğreteğim sana
 Sesin
 balkona asılı çamaşırcasına
 Havalansın, havalansın dursun
 Sokakta değil balkonda;
 dışarı çıktığın zaman
 romanını yastığının altına sakla;
 Şiirini mutfığa koy
 Boş bir deterjan kutusu vardır nasıl olsa,
 Öykünü yanma alabilirsin elbet
 Müziğini de, resmini de
 Niçin güvenemiyorsun bana?

(16 Mayıs 1973)

DÜELLO

Bil ki bir düelloda
Acı bir şey vardır
Ölüm korkusundan da:

Dün en güvendiğin adam
Karşı tarafın şahididir
ve daha acıdır bu
ölümden de korkusundan da

(20 Mayıs 1973)

GİTSİN EFENDİM

Gidilmemesi gereken bir içkievi
(Dişçiler, sakatlar, kalbi çürükler gitsin)

Gidilmemesi gereken bir ev Dikmen'de
(Üç kâatçılar, yalancılar, pijamalılar gitsin)

Gidilmemesi gereken bir ev. Y. Mahalle'de
(Dönekler, uğrular, şerbetçiler gitsin)

*

Yolcu bir bardak çay için benimçin
(âşıklar, şairler, işsizler içsin)

Yaprak, mevsimin içi ve Çin-i Maçın
(Devrimciler, namus erbabı, doğrucular içsin)

Yolcu o şarkıyı bir kez daha dinle benimçin
(Çıplaklar, mert kişiler, kuzular içsin)

*

Bin dokuz yüz o yıllarda içtiğim sigara
(Bir yıl koynumda beslediğim yılın içsin)

Tam bir yıl can alacağım var birinden
(Bir yılımı da işte falan filan içsin)

Her şeyi öğrenir kişi ve bağışlar sonunda
(Bir anamın sütü kaldı onu da bulan içsin)

*

Sen son kokladığım gül: adın zambak
(Sen başladın artık, her şey geçsin gitsin)

Sen incelikler antolojisi, uyut beni
(Sesin bir cebinlik gibi soluğumu kessin)

Bir kez daha diyeyim: Özenle katlanmış bir mendil gibisin
Sil beni n'olur kırk yıllık kırım pasım gitsin

(24 Mayıs 1973)

YABANCI DİL

Beş dil biliyormuş ünlü kişi
Ünlü ve saygıdeğer
Bir de Türkçe öğrense
Altı eder

(26 Mayıs 1973)

DİKKAT OKUL VAR!

Bütün çocuklar anlar da
 Okul kitaplarına girmez benim şiirim,
 Ben yanarken çıkardığım dumanlar
 Bakarım şemsiye olmuş sözgelimi
 Tabelâ olmuş: kiralık kat diye
 Umulmayan şeyler bile olmuş
 Ama unutulmuş kalmış alevim
 Alemdir çünkü benim şiirim
 Hayatın alev halidir
 Çiçek tozudur
 Kırılmış dalın türküsüdür
 Nasıl şık şık berber makası
 Odur,
 Aslında sekiz yıldır
 Saç tıraşımı kendim olurum, o da ayrı
 Kahveler kahveler!
 Sizde oturdum, sizde kurdum düşlerimi
 Çok şükür büyük şair değilim
 Ama, bir sır söyleyeyim mi kulağına:
 Cins şairim ben!
 Çıkar giderim,
 Nişancı bir şairim
 Gözünden haklarım imgeyi,
 Az çok kitap da karıştırdım
 Yolculuklarım da oldu
 Un peu partout,
 Yine de inanma
 Hepsi de görev yolculuğuydu;
 Kars, Ardahan, Van, Karaköse,
 Sivas, Erzincan, Aydın, Manisa,
 Kırklareli, Edirne, Bilecik, Bursa,
 İşte haritada ne varsa
 Bütün kentlerde ve kimi ilçelerde bulundum
 Şiiri de büyük şovlarla yazmıyorum
 Ama alevimi kimse görmüyor da
 Dumanlarım (tanık şairler) önemseniyor

Bu şiir burda biter:

Dikkat okul var!

(29 Mayıs 1973)

[BİLİYORUM SANA GİDEN...]

Biliyorum sana giden yollar kapalı
Üstelik sen de hiçbir zaman sevmedin beni

Ne kadar yakından ve arada uçurum;
İnsanlar, evler, aramızda duvarlar gibi

Uyandım uyandım, hep seni düşündüm
Yalnız seni, yalnız senin gözlerini

Sen Bayan Nihayet, sen ölümüm kalımım
Ben artık adam olamam bu derde düşeli

Şimdilerde bir köpek gibi koşuyorum ordan oraya
Yoksa gururlu bir kişiyim aslında, inan ki

Anımsamıyorum yarı dolu bir bardaktan su içtiğimi
Ve içim götürmez kenarından kesilmiş ekmeği

Kaç kez sana uzaktan baktım 5.45 vapurunda;
Hangi şarkıyı duysam, bizimçin söylenmiş sanki

Tek yanlı aşk kişiyi nasıl aptallaştırıyor
Nasıl unutmuşum senin bir başkasını sevdiğini

Çocukça ve seni üzen girişimlerim oldu;
Bağışla bir daha tekrarlanmaz hiçbirini

Raslaşmamak için elimden geleni yaparım
Bu böyle pek de kolay değil gerçi...

Alışırım seni yalnız düşlerde okşamaya;
Bunun verdiği mutluluk da az değil ki

Çıkar giderim bu kentten daha olmazsa,
Sensizliğin bir adı olur, bir anlamı olur belki

İnan belli etmem, seni hiç rahatsız etmem,
Son isteğimi de söyleyebilirim şimdi:

Bir geceyarısı yazıyorum bu mektubu
Yalvarırım onu okuma çarşamba günleri

YARIM KALANLAR*

* Bu bölümü oluşturmamızda Cemal Süreya arşivini açarak bize katkıda bulunan Sayın Feyza Perinçek'e teşekkür ederiz (Ed.N.)

[BUGÜN HAVA GÜZEL...]*

Bugün hava güzel diye bağırdı

Bugün hava güzel dedi adam
Kadın hemen onayladı: Bugün hava güzel
İki adam tavla oynuyordu.

Bugün hava güzel dedi çocuk
Ablası hemen onayladı onu

Kırmızı

Bugün hava güzel dedi çocuk
Ablası hemen onayladı onu: bugün hava güzel
Piyango bileti satıcısı şapkasını çıkardı
Bugün hava güzel! Bugün hava güzel!
Postacı her evin önüne kâğıtlar bırakıyordu
Şoför dirseğini arabanın kapısının üstünde gererek
Bugün hava güzel

Anılar dedi ihtiyar, anılar
Anılar düş değeri kazanıyor
Bugün hava güzel

Anılar dedi ihtiyar anılar
Bugün
Anılar düş değeri kazanıyor
Bugün hava güzel

* [Bu yaşta] ile aynı dosya kâğıdına yazılmış olan bu şiire tarih konulmamış. Cemal Süreya bu şiirdeki dizelerin bir bölümünü –değiştirerek– *Milliyet Sanat* dergisinde (Ağustos 1989) yayımlanan “Bent Kapağı” (bu kitapta bkz. s. 295) adlı şiirinde de kullanmış (Ed.N.)

[BU YAŞTA]

Bu yaşta
Orta okul aşkı (Lise değil)
Ege'de
Nüfus 40 bin
Geniş zaman, evet geniş zaman istiyorum
Ama telefon kulübesinden konuşuyorsun
Süre doldu dolacak
Üç dakika
O, dar zamanda
Bir başka açıklamıyor mu
Daha doğru hemen özetlemiyor mu kişiyi ve durumu
Bir kişisellik kazanmıyor mu zaman
Üstü başın olmuyor mu zaman
ân, diyorum, çocukluktur...

ÖVÜNME

En büyük telif hakkını ilk okuduğun kitaptan aldın, Kan Kalesi.
 Ama Doğu Perinçek kimin şiiriyle tavladı Şule'yi
 Kim serbest bıraktı yasaklanmış Emmanuel filmini*
 Göz kırpmı hakkını bile yitirmiş başbakan
 Tenis oynayanı getirdi takunyalı
 Bizim ilişkimiz ne bileyim belki de hayatı
 sürdürme ilişkisi
 Sadece bu mu?
 1 Mayıs bir de Ramazan'a rastladı iyi mi?
 Müslüman işçiler namazdan sonra bağırdılar

BUGÜN HAVA GÜZEL

Çiçektozu ne demek feministlere tek soru
 Bugün hava güzel
 Bilinçdışı gökbilimde bile
 Sen, sıcak kazıbilim, geleceğini
 Anladım.
 İlk'tin.

* *Emmanuel* filminin yasaklanma kararı üzerine Danıştay'a başvurulmuş, Danıştay da bilirkişi olarak Cemal Süreya'yı seçmiş ve onun raporu üzerine film üzerindeki yasak kaldırılmıştı (Ed.N.)

SEVDA SÖZLERİ

Bütün Şiirleri

Cemal Süreya (Cemalettin Seber; 1931, Erzincan - 9 Ocak 1990, İstanbul) 1954'te Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nü bitirdi. Maliye Bakanlığı'nda müfettiş yardımcılığı ve müfettişlik görevlerinde bulundu; 1965'te ayrıldığı müfettişlik görevine 1971'de yeniden döndü; 1982'de müşavir maliye müfettişliğinden emekli oldu. Ağustos 1960'ta başladığı ve yalnızca dört sayı çıkarabildiği *Papirüs* dergisini, Haziran 1966-Mayıs 1970 arası 47, 1980-81 arası iki sayı daha çıkardı. 1978'de Kültür Bakanlığı'nda Kültür Yayınları Danışma Kurulu üyesi olarak da görev yapan Cemal Süreya, emekli olduktan sonra, yayınevlerinde danışman ve ansiklopedilerde redaktör olarak çalıştı. Birçok dergide yazıları ve şiirleri yayımlandı; ayrıca *Oluşum*, *Türkiye Yazıları*, *Maliye Yazıları* dergileri ile *Saçak* dergisinin kültür-sanat bölümünü bir süre yönetti. *Politika*, *Aydınlık*, *Yeni Ulus* ve *Yazko Somut* gazeteleri ile 2000'e *Doğru* dergisinde köşe yazıları yazdı.

İkinci Yeni hareketinin önde gelen şair ve kuramcılarından sayılan Cemal Süreya'nın ilk şiiri "Şarkısı-beyaz", Ocak 1953'te *Mülkiye* dergisinde yayımlanmıştı. Ölümünden sonra adına bir şiir ödülü kondu. Feyza Perinçek ve Nursel Duruel, şair üzerine bir biyografik inceleme hazırladılar: *Cemal Süreya / Şairin Hayatı Şiire Dahil* (1995). 1997 yılında da *Cemal Süreya Arşivi* yayımlandı.

Kitapları:

Şiir: *Üvercinka* (1958; Yeditepe Şiir Armağanı), *Göçebe* (1965; 1966 TDK Şiir Ödülü), *Beni Öp Sonra Doğur Beni* (1973), *Sevda Sözleri* (Uçurumda Açan ile birlikte toplu şiirleri: 1984), *Sıcak Nal* ve *Güz Bitiği* (1988; Behçet Necatigil Şiir Ödülü), *Sevda Sözleri* (bütün şiirleri: 1990, ö.s.; YKY 1995). **Düzyazı:** *Şapkam Dolu Çiçekle* (1976; genişletilmiş basım: *Toplu Yazılar I: Şapkam Dolu Çiçekle ve Şiir Üzerine Yazılar*, YKY 2000), *Günübirlik* (1982; *Uzat Saçlarını Frigya* adıyla: 1992; genişletilmiş basım: *Toplu Yazılar II: "Günübirlik"ler*, YKY 2005), *Onüç Günü Mektupları* (1990, ö.s.; YKY 1998), *99 Yüz* (1991; YKY 2004), *99. Gün / Üstü Kalsın* (1991; genişletilmiş basım: *Günler*, YKY 1996), *Folklor Şiire Düşman* (1992), *Aydınlık Yazıları / Paçal* (1992), *Oluşum'da Cemal Süreya* (1992), *Papirüs'ten Başyazılar* (1992), *Güvercin Curnatası* (konuşmalar ve soruşturma yanıtları: haz. Nursel Duruel, YKY 1997; genişletilmiş basım: 2002).

Cemal Süreya iki antoloji (*Mülkiyeli Şairler* ve *100 Aşk Şiiri*) hazırladı; Simone de Beauvoir'dan *Sade'ı Yakmalı mı?* (1966; YKY 1997), Gustave Flaubert'den *Gönül ki Yetişmekte* (*Duygusal Eğitim*) ve Antoine de Saint-Exupéry'den *Küçük Prens* (Tomris Uyar'la birlikte) başta olmak üzere, pek çok çeviri yaptı. Çeviri şiirleri (*Yürek ki Paramparça*, haz. Eray Canberk, YKY 1995) ve *Çocukça* dergisi için yazdığı yazılar (*Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi*, haz. Necati Güngör, 1993; YKY 1996) derlendi.

Samet Ağaoğlu

Yassıada, Kayseri ve Toptaşı Cezaevi Günlükleri

İlk Köşe

Hayat Bir Macera

Nazmi Ağıl

Beowulf

Seamus Heaney'nin Modern İngilizcesinden

Yavaş Matematik

Semra Aktunç

Yalos

Semra Aktunç - Hulki Aktunç

Araname

Şavkar Altınel

Mavi Defter

Taylan Altuğ

Son Bakışta Sanat

Özdemir Asaf

Sen Bana Bakma Ben Senin Baktığın

Yönde Olurum

Bâki Asiltürk

Türk Şiirinde 1980 Kuşağı

Roland Barthes

Çin Yolculuğu Defterleri

Eleştirel Denemeler

Sami Baydar

Dünya İncanı - Toplu Şiirler

Niyazi Berkes

Türkiye İktisat Tarihi

Thomas Bernhard

Amras • Watten

Eugenio Borgna

Ruhun Yalnızlığı

Pascal Bruckner

Aşk Paradoksu

İpek S. Burnett

Romancı

Louis-Ferdinand Céline

Profesör Y ile Konuşmalar

Melek Çolak

"Aksakallı Havabakan"

Antal Bey ve Türk Meteorolojisi

A. Muhibbe Darga

Anadolu'da Kadın

On Bin Yıldır Eş, Anne, Tüccar, Kraliçe

Oğuz Demiralp

"Hepinize Etkin Okumalar Dilerim"

Selçuk Demirel

Başka Bir Yerde

Kalemiti

Misha Defonseca

Kurtlarla Yaşam

Mehmet Can Doğan

Üvey İkiz

Haldun Dormen

Anılar / Sürç-i Lisan Ettikse-Antrakt-İkinci Perde

Douwe Draaisma

Aklın Çıkmazları

Orhan Duru

Roman Medyadan Önce Gelir - Seçme Yazılar

Ömer Eğecioğlu

Müzisyen Strausslar ve Osmanlı Hanedanı

Tuncer Erdem

Güzel Eşya, Alelade Dünya

Ebubekir Eroğlu

Geçmişin İçindeki Geçmiş

Mehmet Erte

Sahte

Emine Fetvacı

Sarayın İmgeleri

Osmanlı Sarayının Gözüyle Resimli Tarih

Orlando Figes

Kırım - Son Haçlı Seferi

Jean-Louis Fournier

Dul

Son Siyah Saçım ve İhtiyar Delikanlılara

Bazı Öğütler

Memet Fuat

Gölgede Kalan Yıllar

Damon Galgut

Sahtekâr

Jean Giono

Sevincim Eksilmesin Yeter ki

John Gray

Ölümsüzlük Kurulu

Kara Ayın - Apokaliptik Din ve Ütopyanın Ölümü

Julien Gracq

Sirte Kıyısı

Bella Habip

Kuram ile Klinik Buluşunca

John Harvey

Siyah Giyen Adamlar

Levi Henriksen

Kar Yağacak

Nâzım Hikmet

Piraye'ye Mektuplar

Ne Güzel Şey Hatırlamak Seni -

Genco Erkal'ın Sesinden Nâzım Hikmet Şiirleri

Selahattin Hilav

Diyalektik Düşüncenin Tarihi

Abdülhak Şinasi Hisar

Geçmiş Zaman Edipleri

Mihály Hoppál

Avrasya'da Şamanlar

Gül İreboğlu

Lâle Kitabı - Doğada,

Tarihte, Sanatta.

Kazuo Ishiguro

Uzak Tepeler

Christopher William Bradshaw-Isherwood

Hoşça Kal Berlin

Tek Başına Bir Adam

H. Jordan

Uyandığında

Tony Judt

Kötülük Kol Gezerken

Yirminci Yüzyıl Üzerine Düşünceler

Anılar Şalesi

Tarık Dursun K.

Alçaktan Uçan Güvercin

Denizin Kanı

Kurşun Ata Ata Biter

Aristomenis Kaliviotis

İzmir Rumlarının Müziği 1900-1922

Eğlence, Müzik Dükkânları, Plak Kayıtları

Bilge Karasu

Jean ve Gino'ya Mektuplar 1964-1994

Gülayşe Koçak

Siyah Koku

Çifte Kapıların Ötesi

Gürgeç Korkmazel

Sırkıran

Herbert Kraft

Musil

Timur Kuran

Yollar Ayrılırken

Amin Maalouf

Doğu'dan Uzakta

Alberto Manguel

Bütün İnsanlar Yalancıdır

Predrag Matvejević

Ekmeğimiz

Sean McMeekin

I. Dünya Savaşı'nda Rusya'nın Rolü

Michelle Montaigne

Yol Günlüğü

Cees Nooteboom

Bütün Ruhlar Günü

Behçet Necatigil

Solgun Bir Gül Oluyor Dokununca

Filiz Özdem

Rüya Bekleyen Adam

Demir Özlü

Sürgün Küçük Bulutlar - Toplu Öyküler

Önünde Boş Bir Uzun

Bir Küçükburjuvanın Gençlik Yılları

Bir Uzun Sonbahar - Bir Yaz Mevsimi Romansı

Boris Pasternak

İnsanlar ve Haller

Michelle Perrot

Odaların Tarihi

Marcel Proust

Hazlar ve Günler

Adam Ross

Bay Fıstık

Philip Roth

Öfke

Nemesis

Oliver Sacks

Oaxaca Günlüğü

Aklın Gözü

Leonardo Sciascia

Şarap Rengi Deniz

Sicilyalı Amcalar

Tuğul Tanyol

Öncesi ve Sonrası

Michael Taussig

Walter Benjamin'in Mezarı

Doğan Tekeli

Zor Sanat

Ali Teoman

Karadelik Güncesi

Kırık Kalpler Terzihanesi

Ingrid Thobois

Sollicciano

Feryal Tilmaç

Esneyen Adam

Claude Thiebaud

Franz Kafka'nın Dönüşümleri

Muzaffer Tayyip Uslu

Şimdilik

M. Çağatay Uluçay

Sancaktan Saraya - Seçme Yazılar

Ümit Ünal

Işık Gölge Oyunları

Gündüz Vassaf

Mostari - Bir Köprü Bekçisinin Günlüğü

David Vogel

Evlilik Hayatı

Murat Yalçın (haz.)

Yeraltına Mektuplar

59 Yazardan Hayatta Olmayan Yazarlara

Mehmet Yaşın

Evden Kaçan Çocuk

Doğan Yarıcı

O Boşluk

Her Aşk Gibi Yarım

Hilmi Yavuz

Yara Şiirleri

Üç Anlatı - Taormina /

Fehmi K.'nin Acayip Serüvenleri / Kuyu

Cemal Süreya, Cumhuriyet Dönemi şiirinin en özel “vitamin”iydi.

Lirik, erotik, politik gür bir ırmak.

Sevda Sözleri bu büyük ustanın bütün şiirlerini bir araya getiriyor.

Öyle bir bütünlük ki bu, sıcak, tılsımlı ve ölümsüz...